

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCI., št. 9
september – kimavec

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilno LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ŽLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec

Župančičeva 9 – p.p. 505

1001 Ljubljana

e-mail: lovce@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,

od 15 do 25 besed 5 €,

od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno in

plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovski zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d.d., Ljubljana:

02010-0015687097.

Foto: M. Krofel

IZ VSEBINE:

B. Kurnik:	Odgovorna jesen je pred vrati	416
M. Toš:	Positivne vibracije	417

IZ DNEVNEGA TISKA 418

F. Svetec:	Kako in kam nas vodijo naši »vodje«?	420
R. Černe, M. Krofel,		
K. Jerina:	Risi ob slovensko-italijanski meji	421
B. Krže:	Povezati bivalne okoliše divjadi!	425
J. Petek:	Logaški primer!	427
B. Kavčič:	Bockova enostrelna risanica	430
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	432

PO LOVSKEM SVETU 433

J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	433
-----------	---------------------------	-----

LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO 434

M. Repnik:	Častni član	434
------------	-------------	-----

LOVSKA ORGANIZACIJA 436

F. Rotar:	Junjski jeleni ruk na Notranjskem	436
F. Rotar:	Zmagovalec med »rukači«	437
M. Toš:	Občasna razstava v mariborski Galeriji Grad	438
Z. Mastnak:	V Celju nova generacija mladih lovcev	439
F. Rotar:	6. generacija mladih koroških lovcev	440
O. Bakal:	Želijo izboljšati življenjsko okolje poljskega zajca ...	441

F. Rotar:	Obnovljeno strelišče LD Slovenj Gradec	443
-----------	--	-----

B. Žerdin:	Tretje meddruštveno lovsko tekmovanje na glinaste golobe	443
------------	--	-----

J. Vrdoljak:	Strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje	444
--------------	----------------------------------	-----

F. Košir:	Temeljni kamen za nov lovski dom	444
-----------	----------------------------------	-----

B. Žerdin:	Lovska maša za pokojne in žive lovce	445
------------	--------------------------------------	-----

Š. Vesel:	Na Hubertovi maši v Kočevski Reki	445
-----------	-----------------------------------	-----

F. Ekar:	Čiščenje zaraščenih površin in odstranjevanje ostankov obore	446
----------	--	-----

M. Roter:	Čiščenje zaraščenih pašnikov v visokogorju	446
-----------	--	-----

O. Bakal:	Radgonski lovci in ribiči so se spet družili	447
-----------	--	-----

A. Bosak:	Jubilej Štajerskih rogistov	447
-----------	-----------------------------	-----

M. Fortin:	20 let Notranjskih rogistov	448
------------	-----------------------------	-----

F. Rotar:	Rogisti z Mute stopajo v četrto desetletje	448
-----------	--	-----

R. Biličič, V. Simčič,		
------------------------	--	--

I. Černajk:	50 let LD Sinji Vrh	449
-------------	---------------------	-----

L. Kozole:	80 let razvoja lovstva na Senovem	450
------------	-----------------------------------	-----

JUBILANTI		451
-----------	--	-----

MLADI PIŠEJO		452
--------------	--	-----

LOVSKI OPRTNIK		454
----------------	--	-----

M. Kralj:	Še vedno opravi nekaj ur v lovišču	454
-----------	------------------------------------	-----

F. Ekar:	15. lovski smučarski veleslalom za pokal kristalnega gamsa	455
----------	--	-----

M. Fortin:	Narava in divjad zanimata tudi otroke	456
------------	---------------------------------------	-----

B. Galjot:	Še drugačen način določanja starosti pri gamsih	457
------------	---	-----

A. Raspet:	Krmilna kopa na Poreznu	458
------------	-------------------------	-----

B. Birsa:	Reševalna akcija srmjega mladiča	458
-----------	----------------------------------	-----

M. Kersnik:	Danes iščemo nove načine lova z upanjem, da bo jutri drugače	459
-------------	--	-----

V SPOMIN		460
----------	--	-----

LOVSKA KINOLOGIJA		461
-------------------	--	-----

B. Peternej:	Rodezijski grebenar – njegovo šolanje in uporabnost za lov – iz prakse	461
--------------	--	-----

B. Avbar:	4. mednarodna (državna) razstava lovskih psov v Šentjerneju	462
-----------	---	-----

F. Krnjak:	PNZ ptičarjev v Središču ob Dravi	463
------------	-----------------------------------	-----

KZS:	Predvidena legla	464
------	------------------	-----

SLIKA NA NASLOVNICI:		
----------------------	--	--

Jelen – <i>Cervus elaphus</i>		
-------------------------------	--	--

Foto: W. Nagel		
----------------	--	--

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozol, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozol, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Odgovorna jesen je pred vrati

Poletje, za katerega bi lahko rekli, da ni nič drugačno od prejšnjih, se preveša v jesen. To je tisti del leta, ki lovcem pomeni čas največjih obveznosti pri izpolnjevanju sprejetih načrtov odstrela, hkrati pa je tudi čas, v katerem že načrtujemo in imamo tudi prve skupne oz. skupinske love na malo in tudi veliko divjad. Seveda tedaj ni odveč spomniti članov na vse varnostne in druge predpise, ki so povezani s skupinskimi lovi in spremljajočimi predpisi pri odstrelu divjadi posameznih vrst. Jesen je tudi čas, ki je za našo lovsko organizacijo, kot upravljavce posameznih lovišč, izredno pomembno predvsem zaradi dveh stvari. Prva je odraz naše strokovnosti pri odstrelu divjadi in druga, da smo v tem času zaradi našega aktivnejšega izvajanja individualnega lova, posebno pri skupinskih lovih, prav v tem času še posebno na očeh širši javnosti v primestnih območjih, ki v zdajšnjem času resda niso najbolj naklonjena lovu.

Samo s svojo strokovnostjo ob glasni podpori načrtovalcev (ZGS) in z ozaveščenimi lovovodji lahko slovenski lovci dokazujemo, da sodoben lov ne ogroža posameznih populacij prostoživečih živali in ne pomeni dejavnika tveganja za izumrtje katere koli živalske vrste. Prav nasprotno, naše strokovno delo pri upravljanju z divjadjo v loviščih, naša odgovornost do uresničitve od države zahtevanih odstrelnih načrtov ter sočasno tudi od naše prvenstvene skrbi za ohranitev habitatov in izboljševanja bivalnih razmer divjadi v njih je naš poglobitveni prispevek k ohranitvi tudi redkih in ogroženih vrst.

Toda, ali je v vseh okoljih delovanja naše organizacije naše delo tudi res dovolj strokovno? To vprašanje se mi postavlja predvsem ob naslednjih dejstvih. V naših lovskogospodarskih načrtih načrtujemo odstrel in izgube divjadi posameznih vrst (»odvzem«), ker je to tako predpisano. Pri tem pa je iz leta v leto težje dojemati dejstvo, kako lahko številčno načrtujemo tudi povoz in naravni pogin!? Rezultati letnih pregledov odstrela (kategorizacij) pri srnjadi, kot naši temeljni in najštevilčnejši divjadi, kažejo, da so izgube najočitnejše pri »netrofejnih« osebkih (predvsem pri mladičih in srnah). Morda pa to pomeni, da je pri slovenskih lovcih žal še vedno prisotno pretirano poudarjanje trofej (srnjačjih rogovij), kar prav lahko povzroči težave pri jesenskem uresničevanju nadaljnjega načrta odstrela »netrofejnih« živali. V nekaterih okoljih vemo, da izgube med srnjadjo lahko znašajo več kot polovico načrtovanega odvzema. A odgovorni »strokovno« predlagajo zmanjšanje odstrelnega načrta! Oprostite, lahko temu rečemo gospodarno ravnanje!? Očitno je še veliko takih, ki ne razumejo, da »srna vendar ni krava in da narava ni »štala«.

V naših načrtih je tudi zapisano, da je treba odstrel netrofejne srnjadi do konca meseca oktobra opraviti 70 %. Ali temu sledimo v vseh okoljih? Ne, ker v mnogih okoljih naši notranji in izvedbeni predpisi (beri »poslovnik LD«) zagotavljajo le pravično razdelitev odstrela »trofejne« divjadi, »netrofejno« pa obravnavajo le številčno, kot obvezni odstrel po uplenitvi srnjakov! O kakovosti in predvsem odgovornosti pri odstrelu mladičev in srn pa ne govorijo nič kaj veliko!

Kljub intenzivnejšemu izobraževanju v lovski organizaciji,

množici objavljenih strokovnih člankov v naši reviji in razpoložljivi strokovni literaturi pravilno razumevanje naravnih zakonitosti in procesov pri pretežni večini naših lovcov še vedno ni zadovoljivo. Žal. Če želimo, da nam bo javnost dejansko priznala našo naravovarstveno usmerjenost, potem bomo morali strokovno dokazati, da nam ne povzroča težav doseganje izvrševanje načrta odstrela v pravilni starostni in spolni sestavi. Še posebno nas ne sme zanimati vnašanje neavtohtonih vrst, zanimivih zgolj za odstrel. Napake iz preteklosti je treba popraviti.

Pri lovu je vsekakor najpomembnejši tisti del lovske pravičnosti, ki od nas zahteva trud, da bi bila smrt divjadi takojšnja in neboleča, čemur lovci rečemo, »da bi padla v ognju«. Če želimo tak cilj tudi čim bolj dosežati, je poleg primernega orožja in streliva potreben tudi odgovoren, zanesljiv in natančen strel. Seveda pa je za kaj takega premalo samo opraviti predpisano pristrelitev pušk risanic, s katerimi lovimo; verjetno je potrebno tudi nekaj več vaje (še posebno ob staranju in z njo povezanim slabšanjem vida). Pravi lovec je tisti, ki se zna obvladati in se v nekaterih okoliščinah tudi odpovedati nezanesljivemu strelu. Nekateri LD, ki imajo predvsem skupinske love na divje prašiče, so si v ta namen določile tudi obvezne prizkuse orožja na premično tarčo pred začetkom lovov, kar je vsekakor pravilna odločitev, ki ima tudi pozitivne učinke – predvsem pravične do divjadi.

Jesenski lovi na malo in veliko divjad so naša tradicija, obenem pa so za nas tudi druženje, kjer se kali naše lovsko tovarišstvo. Organizirani so zelo različno: od manjšega števila udeležencev, pa tudi do že skoraj prevelikega. Ponosni smo na svoje skupinske love in brakade. Toda zaradi vse pogostejših nesreč s strelnim orožjem na lovih, ki so, mimogrede, tudi medijsko zelo na očeh, se moramo zavedati, da nam nesrečni in vedno tudi odmevni dogodki v očeh širše javnosti izredno škodijo pri ugledu naše organizacije.

Nesreče s strelnim orožjem se ne dogajajo samo na lovih, ampak tudi na poti v lovišče, med našim vračanjem, ob malicah med lovom, doma pri čiščenju orožja ...

V naravi se lovci srečujemo z nepredvidljivimi dogodki, ko je naš utrip srca, ko zagledamo divjad, veliko hitrejši; to neredko vpliva na naše ravnanje in od nas terja ne dovolj premišljene in hitre odločitve. Ne glede na to moramo tudi v takšnih trenutkih ravnati preudarno in obvladati vsak naš gib z orožjem!

Temeljno pravilo, ki ga moramo upoštevati na skupinskih lovih, je, da mora vsak skupinski lov, ne glede na način ali obliko, potekati izključno samo po navodilih vodje lova, ki je tudi odgovoren za napake vseh udeležencev. Zato ni odveč, če neprestano, vsako leto na novo, pred začetkom skupnih lovov ponavljamo temeljna pravila in navodila, ki jih moramo upoštevati kot organizatorji takšnih lovov pa tudi kot udeleženci - posamezniki. LD, ki organizirajo takšne love, imajo v vseh okoljih dovolj možnosti za tovrstno izobraževanje.

Ena najbolj utemeljenih (in dejansko upravičenih) kritik širše javnosti je vsekakor naša umetna vzreja pernate divjadi

z namenom po izpustitvi v naravo neposredno pred lovom. To je upravičena kritika, saj to že ni več prava divjad, ampak so take živali navadni objekti za pobijanje. Poleg tega je treba priznati, da je tak način lova tudi strokovno zgrešen in zakonsko prepovedan. Predvsem pa je lovsko neetičen!

Poleg slovenskih lovskih šeg in navad, ki jih spoštujemo in ohranjamo skozi stoletje, imamo slovenski lovci v Etičnem kodeksu slovenskih lovcev zapisano (in ne pozabite, tudi podpisano!), da je pomembna lovčeva osebna in moralna odgovornost pri spoštovanju etičnih norm, pri strokovnih odločitvah ter od nas zahteva razsodno ravnanje in spoštovanje načela vesti in poštenja do divjadi in naravnega okolja. To mora biti pravzaprav temeljno etično načelo slovenskega lovca, ki pravi: »Kadar dvomimo, se vedno odločajmo v korist divjadi.«

Pa vendar, zavedati se je treba, da lov je in bo ostal najvidnejša in najpomembnejša dejavnost lovcev. Verjamem, da večina med nami razume, da je v sodobni družbi lov sprejemljiv le kot dejavnost razumne in trajnostne rabe obnovljivih naravnih virov ob sočasnem trudu za vzdrževanje ravnovesja v naravi.

Ob bližajočih se povečanih lovskih aktivnostih vam želim veliko lepega na lovu, v naravi, veliko lovskih užтков v krogu lovskih tovarišev, predvsem pa varen lov.

Branko Kurnik,
podpredsednik LZS

Iz urednikovega zornega kota

POZITIVNE VIBRACIJE

Za nami je poletje, ki si ga bodo mnogi zapomnili po prijetnih počitniških dnevih in še bolj po muhastem vremenu in orkanskih neurjih, ki so pustošila v dobršnem delu Slovenije. Prizadela so velikanske površine gozdov in povzročila občutno materialno škodo. Dolgoročno, kar zadeva gozdove in naravno okolje nasploh, s tem pa najbrž tudi divje živali. Divjad je zaradi vremenskih pojavov, ki očitno postajajo ena od naših stalnic in se bodo po napovedih uglednih domačih in tujih strokovnjakov v negativnem pogledu le še krepili, dolgoročno gledano prav tako prizadeta. Zato smo lahko pozitivno preseenečeni, da je bila v odmevih na julijska neurja med vrsticami omenjena divjad, ki je prav gotovo utrpela tudi nekaj škode. Seveda je to kompleksni pogled na živo stvarstvo, kakršnega lovska organizacija ne more in ne sme prezreti. V naših vrstah je k sreči vse več takšnih, ki zadeve obravnavajo vzročno in posledično, upoštevajoč mnoga nova strokovna dognanja. Tudi za ceno občasnih prezirov in posmehovanj, ki so jih deležni zaradi izrazitega naravovarstva, ki se v celoti izogiba nekdanjemu kultu trofeje. Na to temo je bilo slišati marsikatero tudi v Mariboru, kjer je bila odprta zgodovinsko-dokumentarna razstava s pomenljivim naslovom Sto let v kraljestvu Zlatoroga (o dogodku, ki je prijetno odmeval, pišemo v posebnem poročilu). Obiskovalci so bili presenečeni nad bogato zgodovino in poslanstvom lovske organizacije, ki je že zdavnaj zamenjala kult trofeje za varstvo narave. To, ne sicer neposredno opazno rdečo nit razstave, so izpostavili tudi mediji, kar je za nas več kot pozitivno in nam skupaj s še nekaterimi drugimi pozitivnimi zgledi vliva upanje, da počasi le bomo iz kalne vode in krize. Pozitivne vibracije so nam zdaj še kako potrebne in če smo kolikor toliko objektivni, moramo zapisati, da se razmere v tej smeri vendarle izboljšujejo in spreminjajo na bolje. A ne bodimo prehitri, saj ni dobro hvaliti dneva pred večerom in torej počakajmo, kaj nam bo prinesla jesen.

Veliko je namreč napovedi, da bi bilo lahko jesensko obdobje živahno za organizacijo, a da kaj hujšega le ne bo!? Razmere naj bi se počasi umirjale in uravnovesile – in to je dobro znamenje. A težav je še veliko, zlasti na nižji ravni, tam, kjer je žal še vedno preveč togosti, preživelih metod in pogledov na lovstvo, ki niso ravno v skladu z novimi, sodobnimi trendi. Morda bo listina EU o lovu pripomogla k boljšemu razumevanju stanja in k hitrejšim spremembam, ki so potrebne zlasti glede razumevanja strateških usmeritev. Počasi se bo treba otresti razmišljanja, da smo edini in vsemogočni in da lahko na lastni pozitivni tradiciji vztrajamo za vsako ceno in jo črpamo do onemoglosti. Pozitivne izkušnje so dobra iztočnica za drugačnost v vseh pogledih in drugačnost v mnogih pogledih že trka na naša vrata. Ali jih bomo znali dovolj prijazno odpreti, je seveda naša skrb. Tako kot je naša skrb, da pozitivne vibracije ohranimo in obrnemo sebi v prid! Tudi za ceno kakšne zamere na račun pozabljenih ali preživelih avtoritet, ki nam niso vedno v ponos in še manj v pomoč. Mnogi člani zelene bratovščine poudarjajo, da nam manjka pravo in iskreno lovsko tovarištvo, da preprosto ne stopimo v skupni korak, ki je še vedno potreben, in da tudi po nepotrebnem nasedamo delitvam od zunaj. Trdnješi bodimo in enotnejši, predvsem pa pustimo času čas in hodimo v korak z vsemi, ki so z nami in nam želijo dobro. Zdi se, da imamo bistveno več zaveznikov, kot si mislimo. Le da jih nočemo razumeti in prisluhniti njihovim predlogom in pobudam. Pred nami so novi časi, lovstvo je na odgovorni preizkušnji, da argumentirano dokaže svojo moč in poslanstvo, ko gre za naravo in divjad v spremenjenih razmerah. Tudi zato lahko le pozdravimo nove pobude, da bi vendarle dobili zavod za lovstvo. Že včeraj bi ga potrebovali. Za pozitivne vibracije in še za kaj drugega. Za prihodnjih sto let? Se strinjate?

Dr. Marjan Toš, glavni urednik Lovca

Foto: M. Krolj

NEVARNA SREČANJA Z MEDVEDI

Nedeljski, Dolenjski list, Delo in Dnevnik, 6. 7. – Stanislav Škrabec, ribniški podjetnik in maratonec, je v soboto, 5. julija, nič hudega sluteč tekkel po makadamski cesti proti Črnemu vrhu pri Ribnici, ko je naenkrat srečal medvedko. Začela ga je gristi v stegno in roko. »Imela je odprt gobec, videl sem velike čekane in zdelo se mi je prenevarno, da bi jo udaril po gobcu, saj bi mi lahko odgriznila roko,« je dejal. Z nepoškodovano roko jo je udaril v oko, potem pa stekel proč od nje. Na srečo je kmalu srečal voznika in ga prosil, da ga je odpeljal v zdravstveni dom, od koder so ga prepeljali v Klinični center.

To pa ni bila edina vest o (tokrat malce popadljivih) medvedih. Dolenjski list (**Tanja Jakše Gazvoda**) je 10. 6. poročal, kako je čredo desetih konj ponoči najverjetneje obiskal medved, ki si je izbral najbolj nebogljeno žival, komaj skotenega žrebeta. »Zjutraj smo šli na pašnik, saj smo pričakovali, da bo imela Suzy žrebeta. Kobila je bila na pašniku, žrebeta pa nikjer. A razdraženi konji, dva sta bila celo zunaj ograde, so dali slutiti, da se je zgodilo nekaj hudega,« je pripovedoval **Franci Gregorič** iz Grobelj pri Prekopi, rejec konj, ki ima za pašo v najemu 3 ha velik travnik v Podulcah med Rako in Bučko.

Slovske novice so poročale o lovcu **Rafaelu Ivanciču** iz LD Nova vas na Blokah, ki sta ga na preži presenetila medvedja mladiča. Ko ju je odganjal, je pritekla mati medvedka in se pognala

po smreki proti lovcu. Zadnji trenutek se je s strelom rešil pred njo.

TEDEN GOZDA V TISOČLETJU GOZDOV

Večer, 7. 6. (**Urška Šprogar**). – *Gozdovi v srcu Evrope* je bila glavna misel v tednu gozdov, ki je bil prejšnji teden, ko je bil praznik vseh, ki jih združuje gozd ter želijo poudariti pomen gozdov v času sprememb zaradi segrevanja Zemlje. Da Slovenci znamo z gozdom, nam priznava tudi mednarodna stroka. Med prvimi smo prepovedali goloseke, ponašamo se z naravnimi, dobro ohranjenimi gozdovi. Generacije slovenskih gozdarjev so bile vzgojene v duhu biološke raznovrstnosti in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi.

Večer je objavil tudi daljši prispevek o loviščih s posebnim namenom (LPN), ki delujejo v okviru Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS). »To so predeli za upravljanje z divjadjo na območjih z najbolj ohranjeno naravo in pestrim rastlinskim ter živalskim svetom,« pojasnjuje **Blaž Zgaga**. Ohranjeni slovenski gozdovi, ki so posledica stoletnega skrbno načrtovanega dela v gozdarstvu in lovstvu, so hkrati tudi negovana kulturna krajina, saj zagotavljajo pestrost rastlinskega in živalskega sveta ...

»ŠKLOC - ŠKLOC« PO GOZDOVIH

Večer, 11. 6. – Na Večerovih straneh smo lahko prebrali zanimiva sestavka o fotolovu.

Miran Kačič je lovec že več kot 30 let. V začetku se je ukvarjal predvsem z lovom, zdaj pa je njegov spremljevalec v gozdu le še fotografski aparat. Božo Zorko piše, da je lovni turizem že dolgo sestavni del naše turistične ponudbe. Dopusča tudi možnost, da Slovenija ni primerna za množični turizem, ker je to zelo občutljivo naravno okolje, ki bi ga množični turizem lahko povsem uničil. Je pa naša dežela izjemno zanimiva za prave fotolovce, ker je ena redkih evropskih držav, kjer je še veliko prostoživeče divjadi, tudi takšne, ki so jo v drugih državah povsem iztrebili že pred mnogimi desetletji.

JUNIJA JE BILO ŠTETJE ŠTORKELJ

Dolenjski list, 23. 6. – V Beli krajini in na Dolenjskem je konec junija potekalo štetje štorkelej, ko so hkrati preverjali, kako plodno je bilo letošnje leto. Žal so se, kakor je v Večeru poročal **Marjan Toš**, v času neurja dogajale tudi hude stvari: sredi julija je Lenart v Slovenskih goricah prizadela toča, kakršne ne pomnijo tudi najstarejši domačini, ki je do smrti potolkla tudi dve štorkeleji. To je eden redkih primerov, da so v nekem časniku med poročili o vremenskih ujmah prebrali tudi vest o žrtvah med divjadjo v naravi.

Dolenjski list je objavil daljši članek, v katerem so občankam in občanom svetovali, kako naj poskrbijo za belo štorkelejo. »Najprej je treba poskrbeti za varnost gnezd, v času gnezdenja jih ne vznemirjamo, ohranjamo obstoječe površine ekstenzivnih in mokrotnih travnikov, ohranjamo meje in posamezna drevesa med

travniki in njivami ter spodbujamo tradicionalen način kmetovanja.« To je nekaj bistvenih nasvetov za zavarovanje teh ptic.

POSAVSKI LOVCI O VPLIVU HIDROELEKTRARN

Dolenjski list, Delo, 14. in 17. 7. (**A. Kerin, Ernest Sečen**). – Zveza lovskih družin Posavja, ki združuje 25 lovskih družin in skoraj 1200 članov, je na tiskovni konferenci izrazila zaskrbljenost zaradi izgradnje hidroelektrarn na spodnji Savi. Verjetno največji poseg v prostor v Posavju namreč vpliva tudi na življenje živali, ki so velikokrat prepuščene lastni iznajdljivosti.

Predsednik posavskih lovcev **Miha Molan** se boji, da se v Posavju ne bi ponovilo Zlatoličje, kjer je zaradi hidroelektrarne nastal večji pogin živali. Dosedanja praksa gradnje elektrarn po mnenju posavskih lovcev dokazuje, da pri projektiranju in izvedbenih delih niso upoštevana določila Zakona o divjadi in lovstvu.

»Pri urejanju struge reke Save je treba ohraniti posamezne odseke stare struge ter rastoče dreveje in grmovje na njihovih bregovih oziroma s saditvijo drevesnih in grmovnih vrst zagotoviti nepretrgano zarast vsaj enega od obeh bregov reke Save. Dosedanja praksa kaže, da so bregovi, kjer so hidroelektrarne že zgrajene, goli, drevesa pa so zasadili le za ribiče, da lahko lovijo ribe v senci,« je bil kritičen predsednik posavskih lovcev. Kljub zakonskim določilom po besedah Mihe Molana gradijo strmo kamnito

strugo reke, kjer sekajo vso zarast na obeh bregovih Save. Zato so razmere za življenje prostoživečih živali na reki in ob njej iz dneva v dan slabše. Zato so posavski lovci že pred dvema letoma dali pobudo Zavodu za gozdove Slovenije, naj pripravijo oceno o vplivu hidroelektrarn na okolje oziroma na divjad, pa doslej njihova pobuda še ni bila uslišana.

»Gradnja hidroelektrarn predstavlja oviro za selitvene (migracijske) potrebe in težnje vseh vrst divjadi, hkrati pa ta veriga predstavlja oviro tudi za ves ribji življenjski cikel. Kljub poskusom v tem trenutku namreč ne deluje skoraj nobena ribja steza v državi,« je povedal mag. Hrvoje Oršanič.

OD KULTA TROFEJE DO VARSTVA NARAVE

V večer, 23. 7. (Urška Kereži). – V Galeriji Grad na mariborskem Trgu svobode so ob stoletnici organiziranega lovstva pripravili razstavo *Sto let v kraljestvu zlatoroga in lovcev*, ki jo je pripravila **Romana Erhatič Širnik**, vodja Slovenskega lovskega muzeja. »Če je bilo strelstvo nekoč ena od glavnih panog lovstva, se je njegova vloga danes popolnoma obrnila.« je o pomenu razstave dejala direktorica mariborskega muzeja **Mirjana Koren**. »Gre za izobraževanje, ekološko ozaveščenost, monitoring živali na terenu in še kaj ...«

USODNI »OBISKI« DIVJADI V LJUBLJANI

Dnevnik, 23. 7. (ah). – Ekipa štirih gasilcev iz Ljubljanskih gasilskih brigad je 22. 7. iz Ljubljanice rešila srnjaka, ki je padel v reko in si zlomil nogo. Naložili so ga na čoln in ga prepeljali do Pruskega mosta, kjer so ga predali lovcu z Rakovnika, da mu bo pomagal nazaj v naravo. (K temu je treba dodati, da je prva vest govorila o »jelenu«, kar pomeni, da nekdo, ki širi informacije v javnost, ne razlikuje med jelenom in srnjakom, čeprav je prvi predstavnik precej večji in težji, drugi pa veliko manjši in lažji.)

Sicer pa se včasih zgodi, da kaka divja žival iz »radovednosti obišče« Ljubljano in se nenadoma v svoji zbežanosti in strahu znajde v samem središču mesta. Tako so bili v prvi polovici juni-

Dieter Schramm, predsednik CIC - 70-letnik

Spoznal sem ga v 70-tih letih, ko sva bila po srečnem naključju del evropske lovske delegacije, ki si je na povabilo osrednje lovske organizacije takratne Sovjetske zveze skoraj en mesec ogledovala naravne parke in spoznavala lovstvo mogočne države. Za oba je bila to priložnost v takratnem mladeniškem, ustvarjalnem življenjskem obdobju, ki je hkrati pomenila začetek poznanstva, ki sva ga ustvarjalno obnovila v pripravah in izvedbi Generalne skupščine Med-

narodnega sveta za lov in ohranitev divjadi (CIC) leta 2001 v Porto-ružu.

Dieter Schramm, predsednik Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), te svetovne, globalne naravovarstvene in lovske organizacije, ki povezuje lovstvo 84 držav, je to funkcijo prevzel leta 1999. Njegova zasluga je, da je zdaj CIC aktiven in uspešen pri udejanjanju in nadgrajevanju filozofije klasičnega lovstva glede razumne rabe in trajnostnega gospodarjenja. V tem pomenu je CIC postal vsebinsko enak z drugimi naravovarstvenimi gibanji v svetu in si je tako pridobil široko podporo in ugled. Predsednik Dieter Schramm nedvomno ne bi bil tako uspešen brez osebnostnih vrednot, njegove karizme uglašene diplomate in vrhunskega retorika.

Tudi in prav zato je zdaj CIC ne le spoštovana naravovarstvena organizacija, pač pa si je pridobil tudi status uradnega sogovornika z vladami številnih držav. Ne nazadnje je treba poudariti tudi njegove zasluge pri konsolidaciji lovstva v jugovzhodni Evropi.

Po nedavni skupščini CIC v Marakešu smo dojeli, da CIC čaka še veliko dela; ne le pri uveljavljanju vedno novih programov pri varstvu divjadi in narave sploh, pač pa tudi pri spreminjanju notranje miselnosti, kar sodi med izzive 21. stoletja. Podpora taki naravnosti CIC izražamo tudi slovenski lovci, ki se pridružujemo mnogim čestitkam ob življenjskem jubileju njegovega predsednika.

Blaž Krže,
predsednik Komisije LZS
za mednarodne odnose

ja nemalo presenečeni malčki iz vrtca na Peričevi za bežigrasko gimnazijo, ko se je za ograjo nenadoma pojavil srnjak. Z glavo je butal in tolkel ob oviro in nihče mu ni mogel pomagati. Ker ga niso mogli ujeti, so na pomoč poklicali gasilce.

OROŽJE NA RAMO, PA »HAJD« V SLOVENIJO

RTV SLO, Dnevnik, 26. 7. (Ernest Sečen). – Sodelavec Dnevnika je že 5. junija pisal o hrvaških lovcih, ki se po trditvah domačinov v kotu med Sotlo in Savo sprehajajo globoko po slovenskem ozemlju. Takšni »obiski« so dokaj pogosti tudi na območju Krajinskega parka Sečoveljskih solin. Zdaj se je pojavila še tabla, ki naj bi jim dovoljevala obisk. Vodja sektorja za Hrvaško na MZZ **Tone Kajzer** je zaradi tega že protestiral.

Kristijan Hrstar je 18. junija v Kmečkem glasu poročal o težavah kmetov na Osolniku nad Škofjo Loko. Travo jim namreč »pokosijo« kar divji prašiči. Kmetje menijo, da je odstrel premajhen in da ne dobijo stoddstotnega povračila škode. S tem se ne strinjajo lovci, ki pravijo, da jim poravnajo vse površine in da jih brezplačno oskrbijo s semenom in mineralnimi gnojili. »Da bi bilo škode manj, se bodo morali marsikje izboljšati tudi odnosi med kmeti in lovci,« je zapisala **Sabina Kapš** v svoji diplomski nalogi o divjih prašičih.

Na mednarodnem posvetu o upravljaljskih načrtih za popula-

cije divjih zveri v Evropi je 150 strokovnjakov različnih profilov iz 27 držav v Postojni razpravljalo o ugotovitvah petnajstih delavnic, ki so nastajale pod vodstvom Inštituta za aplikativno ekologijo iz Rima, je poročal Kmečki glas. Poglavitna ugotovitev je: upravljaljski načrti bodo uspešni le, če jih bodo sprejeli vsi udeleženci v prostoru: naravovarstveniki, prebivalci, lovci, nevladne organizacije, kmetje, podjetniki, turistični delavci, načrtovalci prostora, uradniki ...

Isti časnik je poročal tudi o razstavi lovske trofeje v Štanjelu. Dogodek je bil priložnost za strokovno usposabljanje in druženje lovcev ter predstavnikov širše javnosti. Da bi divje prašiče odvrnili od kmetijskih površin in jih zadržali čim bližje krmiščem v gozdu, so lani lovci porabili skoraj 49 ton krme, večinoma koruze, hkrati pa vzdržujejo tudi skoraj 65 hektarjev krmnih njiv, pokosijo 140 hektarjev travnikov in imajo več kot 2500 solnic.

Slovenske novice so 13. junija poročale o lovcu **Marjanu Novaku** s Kočevskega (zaradi šegavosti in dobrodružnosti je tudi maskota lovske družine), ki so mu med hišno preiskavo zasegli na postelji zložene lovske puške in 19 neprijavljenih detonatorjev. Sodišče ga je kaznovalo z devetimi meseci zapora, pogojno za dve leti, orožje pa so mu odvzeli.

In še ena neprijetna vest: po pisanju Primorskih novic z dne 14. 6. se je v četrtek zgodaj zjutraj med lovom na divjad na planini Leskovca nad vasjo Krn hudo ranil lovec. Reševalci so ranjenca prenesli do planine Kašina, kjer ga je prevzela dežurna helikopterska ekipa z Brnika in ga odpeljala v Klinični center Ljubljana.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. junija 2008 je bilo z območja 53 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 70 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 51 lisic, 4 jazbece, 4 kune, 2 mački, 1 miš, 6 psov, 1 podgano in 1 srno.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri eni lisici:

Zavrč – 1 lisica; Turški vrh.

V obdobju od 1. do 31. julija 2008 je bilo z območja 81 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 227 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 204 lisice, 1 dihurja, 1 jazbeca, 1 krta, 1 kuno, 9 mačk, 1 ovco, 7 psov in 2 glavni srnjadi.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri petih lisicah: Podlehnik – 1 lisica; Kozminci; Rogatec – 1 lisica; Donačka Gora; Majšperk – 1 lisica; Bolečka vas; Videm – 1 lisica; Veliki Okič; Zavrč – 1 lisica; Goričak.

Jedrta Maurer Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno
varstvo živali VURS

Kako in kam nas vodijo naši »vodje«?

Ob vse večji birokraciji v našem lovstvu se mi nehote vsiljuje misel, da vse le ni tako lepo, kot se večkrat neupravičeno hvalimo in kot si predstavljajo nekateri samozvani strokovnjaki. Lov je del naravnih zakonitosti, ki pa so spremenljive in nepredvidljive. Zato nam lahko vse tisto, kar nam tako idealno prikažejo računalniki in izračunavanje večletnih povprečij odstrela, ki naj bi bilo osnova za načrtovanje v prihodnosti, kaj hitro kot bumerang prileti nazaj v hrbet. Še posebno, če nismo upoštevali zakonitosti in če jih dobro ne poznamo in ne priznavamo. Divjad in lov želimo ohraniti še našim potomcem, saj narave nismo dobili v fevd, ampak zgolj včasno zaupanje. V kolikor mogoče dobrem stanju jo moramo predati našim vnukom!

Zakaj razmišljam o tem? Lov in lovstvo me zanimata že, od kar sem se za silo naučil brati. Tudi izobrazil sem se v tej smeri, kolikor je bilo sploh mogoče (lovski mojster). Menim, da o lovu in lovstvu nekaj malega le vem. Ker pa opažam, da v zadnjem času o prihodnosti našega lovstva odločajo ljudje, ki sicer imajo osnovno lovsko izobrazbo (lovski izpit), a je niso sproti nadgrajevali, me skrbi, kako bodo stvari potekale naprej, saj smo priča vrsti nerazumljivih in nelogičnih odločitev pri načrtovanju odstrela (po novem beri odvzema). Neizvrševanje le-teh pa je podkrepjeno z resnimi grožnjami o kaznovanju tistih, ki v LD sploh še želijo (upajo) delati na odgovornih funkcijah. Kaznovali naj bi jih ljudje, ki so prišli do možnosti odločanja, ob tem pa večina o divjadi, lovu in lovstvu ve bore malo (vsaj manj kot bi morali). Zaradi pisarniške zaslepljenosti (brez neposrednega stalnega stika z naravo

in razmerami v loviščih) ne vedo niti tega, kaj v tem pomenu pomenita besedi *najmanj ali največ*.

V besedilu gojitvenih smernic o odstrelu srnjadi, npr., narava le ne prenese toliko neumnosti, kot jih lahko prenese papir. Tisti, ki so »pri koritu načrtovanja ali po domače »planiranja«, bi se morali bolj zavedati, da so pri tem poslu »alfa in omega« izhodišča lovskih družin! Prav njim bi morali dati veljavo in v celoti upoštevati načrtovanje, kajti pameten ve, da oni najbolj poznajo dejansko stanje v svojih loviščih. Le tam, kjer je v kateri od lovskih družin tudi kakšen izjemen nadebudnež, ki bi želel neutemeljeno zmanjševati načrte odstrela, morda zaradi zmanjševanja prihodnjih koncesnin, mora svoje reči in odločiti OZUL. Pri srnjadi to ni nobena skrivnost, saj vemo, kako približno se načrtuje količina odstrela na 100 ha. Te zadeve v posameznih OZUL ne morejo bistveno odstopati, seveda s predpostav-

ko, da se nanje spoznamo. In kakšen nesmisel se dogaja zdaj? Neka LD glede na ugotovitev stanja v njihovem lovišču načrtuje odstrel 30 zajcev, OZUL in nato poklicani pri ZGS pa jim odobrijo »odstrel le 18 zajcev, ne da bi navedli razlog. Razen če je razlog skupni fond odstrela za določeno območje določen že vnaprej glede na nepreverjene povprečne odstrela iz prejšnjih let. Skupnega fonda ne določamo na takih osnovah! Osnova naj bi bila realizacija samo iz prejšnjega leta. Zato pa ni treba imeti ne vem koliko veliko znanja in pameti. Če je v kateri od LD opaziti povečanje številčnosti neke vrste divjadi, kar je lahko tudi posledica vlaganja ali izboljšav pri načinu gojitve, bi že morali verjeti, da so upravičeni načrtovati večji odstrel. Zato so v OZUL delegirani le najvidnejši strokovnjaki iz posameznih območij (vendar, ali so res?). Pri srnjadi smo tako in tako prisiljeni do določene mere goljufati, sicer bi se tej naši temeljni divjadi slabo pisalo. Če je neka LD skladno z načrtom odstrela odstrelila vseh načrtovanih 11 B-enoletnikov, ne sme iz te kategorije odstreliti nobene več, ker mora odstreliti še 18 mladičev moškega spo-

la. Da, ker ne znamo brati oz. ne razumemo besed *največ in najmanj* ter ne upoštevamo dejstva, da so mladiči in enoletna srnjad skupna kategorija. Pametni gojitelji srnjadi imajo za število t. i. »gumbarjev« neomejen odstrel. Tako avtomatsko varujemo pretiran odstrel mladičev moškega spola, saj za mladiča moškega spola ne vemo, kaj se bo iz njega pokazalo naslednje leto. To tudi ni težko razumeti, če si kaj »jagra«. Tistemu, ki pa mu še vedno ni jasno, mu ni mogoče pomagati, razen če se je na tem področju pripravljen dodatno izobraževati ali izstopiti iz lovstva. Da ne bo zmede in ugibanj; trdim da je vseeno, če starostno sestavo mladičev in enoletne srnjadi izenačujemo pol leta prej ali pozneje! Trditev, da v naravi propade največ mladičev v prvem letu starosti, je na mestu, a le do tedaj, dokler v ta naravni proces ne posežemo tudi umetno, z odstrelom. Če želimo upoštevati naravne zakonitosti, z odstrelom tudi ne smemo pretirano posegati v razred starejših srn, ker le-teh narava skoraj ne izloča. Če ugotovimo, da je na določenem območju preveč »mamic«, ki rodijo in posledično nastane ogromna škoda, ki jo plačujejo LD, med populacijo ni težko s povečanim odstrelom narediti spet »reda«. A tako stanje mora najprej nastati. **In tako smo spet pri prvem vprašanju: Kdo nas vodi, kdo razume in zagovarja, kdo kontrolira in kdo grozi. Drugo, ki je tesno povezano s prvim, pa je: Kaj ti ljudje o lovu in lovstvu in lovstvu dejansko pomenita!?**

Vsaj pri nas je tako ... in tako premišljujemo!

*Franc Svetec,
LD Kostanjevica/Krki*

Vsa avtorjeva mnenja niso nujno tudi mnenja uredniškega odbora.

– Op. uredništva

Foto: M. Krofel

Risi ob slovensko-italijanski meji

Lovska zveza Slovenije in Dežela Furlanija-Juljska krajina sta v sodelovanju z Univerzo v Vidmu nosilki projekta *Trajnostno upravljanje s prostoživečimi živalmi v obmejnem prostoru med Slovenijo in Italijo*, ki spada v sklop projektov INTERREG IIIA. Kot partnerji s slovenske strani so v projektu sodelovali še Zavod za gozdove Slovenije, Biotehniška fakulteta – Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire – in Veterinarska fakulteta, z italijanske strani pa Eksperimentalni zooprofilaktični zavod Benečije. Namen projekta je, da bi se seznanili s problemi, ki jih imajo upravljavci z divjadjo na obeh straneh meje in hkrati izoblikovali predloge za njihovo reševanje. Na projektnem območju je bila med drugim opravljena analiza, kje vse se pojavljajo ris, volk in medved. V tem članku vam najprej predstavljamo ugotovitve o razširjenosti risa, v naslednjih dveh pa bomo predstavili še ugotovitve o razširjenosti volka in medveda.

Območje proučevanja

Proučevano (projektno) območje zavzema približno 35-kilometrski pas na vsaki strani državne meje med Slovenijo in Italijo. Skupna površina območja meri 8.852 km²; od tega je v Italiji 4.102 km² in v Sloveniji 4.750 km². Na

Slovenski strani je tako vključeno celotno Primorsko, Zahodno visokokraško in Triglavsko lovskoupravljalsko območje (LUO) ter manjša dela Notranjskega in Gorenjskega LUO.

Širina proučevanega pasu, glede na dosedanje raziskave, ustreza velikosti območja, ki ga posamezni osebk

učevarnih velikih zveri uporabljajo za svoj življenjski prostor (home range). Ris, volk in medved za svoje življenje potrebujejo veliko območje, tej značilnosti je sledil tudi projekt, saj v primeru premajhnega projektnega območja ne bi dobili prave slike razširjenosti teh velikih zveri, še posebno zato, ker je gostota prisotnosti velikih zveri relativno majhna. Če pa bi se odločili za širše projektno območje, ne bi več govorili o razširjenosti teh živalskih vrst ob državni meji, ampak bi v raziskavah prevladovali živali iz osrednjega območja razširjenosti velikih zveri v Sloveniji.

Podatki, ki smo jih uporabili pri analizi

Za analizo razširjenosti risa smo pridobili vse obstoječe podatke, ki jih bolj ali manj sistematično zbirajo v Sloveniji in Italiji. Podatki so bili opremljeni s prostorskimi koordinatami ali pa smo jih na podlagi krajevnega imena določili sami. Zbrane podatke smo razvrstili v naslednje skupine: **odvzem** (odstrel in

Preglednica: Vsi analizirani podatki o risu

KATEGORIJA	LETO										Skupna vsota
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Odvzem			1			1					2
Škodni primeri					1		2	15	11	7	36
Naključno opažanje	34	68	11	43	54	51	29	40	51	22	403
Skupaj	34	68	12	43	55	52	31	55	62	29	441

izgube), škoda in naključno zbrani znaki prisotnosti. Združevanje posameznih podatkov v te skupine je potekalo predvsem na temelju ocene zanesljivosti in koliko nam podatek pove o dejanski razširjenosti risa. Primer zanesljivejših podatkov so škodni dogodki, vendar so ti manj uporabni za sklepanje o razširjenosti risa, saj se pogosteje pojavljajo na območjih intenzivnejše reje drobnice oziroma, kjer le-ta ni primerno zaščitena. Pridobljene podatke prikazujemo v **preglednici**. S pomočjo statistične Kernelove analize, ki omogoča prostorski prikaz razširjenosti vrste na podlagi posameznih znakov prisotnosti, in programskega paketa ArcView Gis smo pripravili prostorski prikaz razširjenosti risa. Razen pri škodi smo analizirali desetletno obdobje med letoma 1996 in 2005. Glede škode so nam bili iz Slovenije v času priprave analize na voljo samo podatki iz let 2003, 2004 in 2005. Z italijanske strani imamo v desetletnem obdobju 1996–2005 skupaj štiri poročila o škodi zaradi risa.

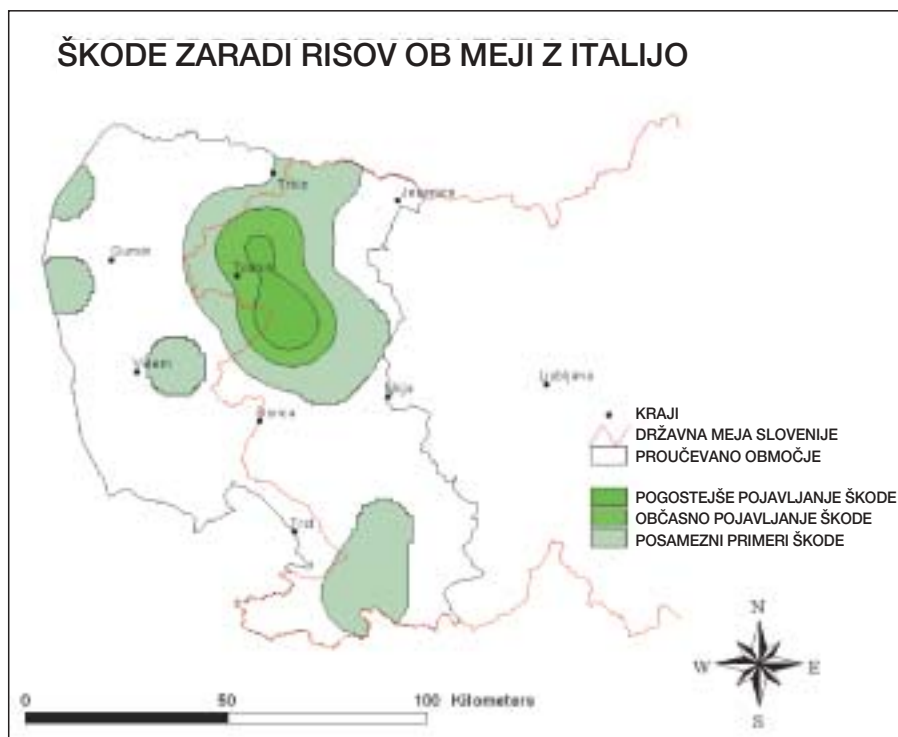
Kot zanimivost naj zapišemo, da je bila škoda, ki jo je v letih 2006 in 2007 povzročil ris, zelo redka. Tako sta bila na slovenskem delu projektnega območja v letu 2006 obravnavana dva škodna primera zaradi risa, v letu 2007 pa pet primerov. Podatkov iz Italije za ti dve leti žal nismo pridobili. Zapišimo še, da tako na projektnem območju kakor tudi v celotni Sloveniji v letih 2006 in 2007 ni bil zabeležen odstrel risa.

Razširjenost na podlagi odstrela, škode in naključno zbranih podatkov

Na celotnem proučevanem obmejnem območju sta bila v Sloveniji v desetih letih legalno izločena dva risa. Prvi je bil odstreljen na območju Javornikov, drugi pa na vzhodnem delu Trnovskega gozda. Toda vzorec dveh živali je bistveno premajhen za sklepanje o razširjenosti naše največje mačke v projektnem območju; vseeno pa kaže na njeno redkost.

Največ škodnih primerov zaradi risa je bilo zabeleženih na območju Krna in v okolici Tolmina. Vendar pa je pri določanju območja razširjenosti na podlagi škodnih primerov potrebna previdnost,

severnem delu državne meje z Italijo ris redke, vendar prisotne na večjem delu, njegova prisotnost pa se nadaljuje proti Avstriji. Na proučevanem območju je največ podatkov znanih iz Idrijskega hribovja, v Furlaniji ga očitno ni, saj je to območje preveč poseljeno in tamkaj zanj ni primeren življenjski prostor. Zanimivo je, da s postojnskega predela in Br-

Škoda zaradi risa v letih 1995–2005

saj se škoda pojavlja predvsem tam, kjer je več drobnice, ki je tudi slabo zaščitena. Je pa škoda jasno znamenje, da vrsta živi na nekem območju.

Naključno zbrani podatki se najbolje približujejo dejanskemu stanju razširjenosti risa. Sistematično jih zbirajo po celotnem projektnem območju. Kljub temu pa je res, da na nekaterih območjih predvsem lovci in gozdarji intenzivneje spremljajo znake prisotnosti risa kot drugod. Iz naključno pridobljenih podatkov ocenjujemo o sorazmerno enakomerni razporeditvi risov ob severnem delu državne meje z Italijo. Nekoliko večja prisotnost risa je še v Trnovskem gozdu, na Nanosu in Hrušici.

Splošna razširjenost na obmejnem območju

Vse podatke smo združili in analizirali in ugotovili, da analiza ustreza dejanskemu stanju. Opravljena analiza hkrati predstavlja tudi največ, kar lahko z relativno veliko zanesljivostjo izvemo o dejanski risovi razširjenosti na obmejnem območju Slovenije z Italijo.

Iz analize lahko povzamemo, da je ob

kinov, kjer so območja večjih strnjenih gozdnih predelov, skorajda nismo pridobili podatkov o prisotnosti risa, čeprav je splošno znano, da je tam prav tako prisoten (npr. podatki iz telemetričnega spremljanja). Razlog lahko morda iščemo v razširjanju volka na tamkajšnjem območju. Iz prikaza odvzema volka, naključnega opažanja in škode, ki jo povzroči (kar bo objavljeno v eni od prihodnjih števil revije Lovec), lahko ugotovimo, da je na omenjenem območju ris pogostejši tam, kjer volka praktično ni. To nikakor ne pomeni, da je volk tudi glavni razlog za tako stanje. Tudi pri naključnem opažanju se nikjer ne prekrivata centra prisotnosti obeh zveri. Kljub temu še nimamo dokazov o tekmovalnosti med vrstama, pa tudi obe vrsti se pojavljata skupaj na mnogih drugih območjih (Snežniškem, v Javornikih, na Kočevskem ...). Dejstvo je tudi, da sta si vrsti v preteklosti delili isti prostor. Na Hrvaškem, v Karpatih, na Švedskem, Finskem, Poljskem, nekaterih baltskih državah, Belorusiji in v večjem delu evropskega dela Rusije je tako še vedno. Nekatere raziskave potrjujejo, da je risov glavni plen srnjad, volkov pa jelenjad.

Foto: M. Krolfel

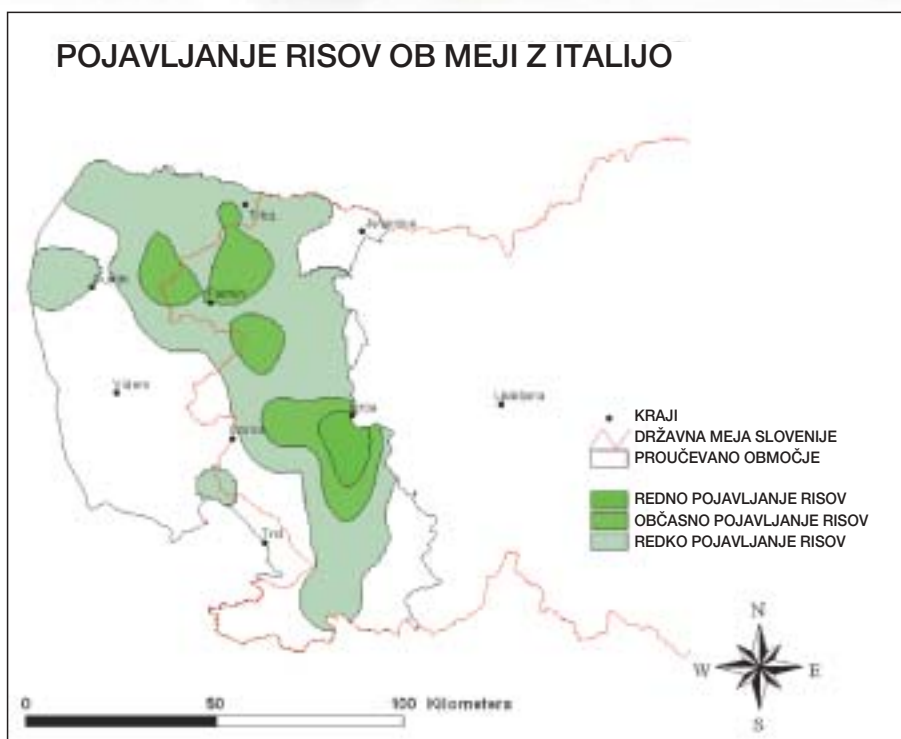
Proučevano območje ima velik pomen tudi pri širitvi te največje evropske mačke v Alpe. Zato smo poskušali izpostaviti tudi območja, prek katerih bi ris lahko prehajal proti Alpam. Kot območje, pomembno za prehod državne meje in nadaljnjo razširitev proti državam alpskega loka, lahko izpostavimo severni del državne meje med Slovenijo in Italijo. Podobno je pokazal tudi habitatni model za risa, ki ga je pripravil **Tomaž Skrbinšek** z Biotehniške fakultete, Oddelka za biologijo. Poleg samega prehoda meje je pomembno predvsem, da risom omogočimo prost prehod med severnim delom državne meje z Italijo ter območjem njihove razširitve v okolici Idrije. To je območje, ki se je v okviru projektnega dela pokazalo kot center prisotnosti risa na proučevanem območju ter je neposredno povezano z dinarsko populacijo risa. Na podlagi izsledkov te raziskave bi veljalo pozornost usmeriti tudi na to območje.

Ob robu proučevanega območja je verjetno največja ovira za prosto prehanje risov znotraj slovenskega dela populacije med našimi Alpami in Dinaridi, posledično tudi za prost prehod osebkov naprej proti Alpam, avtocesta med Ljubljano in Koprom. Med Ljubljano in Postojno oziroma Razdrtim je namreč le malo primernih mest, kjer živali lahko prosto prečkajo avtocesto v obeh smereh. Eden redkih in pomembnih prehodov je pod viaduktom Ravbarkomanda, vendar pa tudi ta prehod ni prilagojen za prehod divjih živali, saj je pod njim ograjen pašnik za drobnico. Pod viaduktom sta speljani še regionalna cesta in železnica. Vendar pa raziskava Biotehniške fakultete, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, kaže, da avtocesta za risa nikakor ni nepremostljiva prepreka, saj prehajajo tudi prek mostov in podhodov, čeprav ti niso prilagojeni za prehod živali.

Pomen obstoja risov v ekosistemu

V gozdnem ekosistemu obravnavamo risa kot ključno vrsto zaradi njegovih odnosov (interakcij) z drugimi vrstami in njegove ključne biološke vloge. Kot vrsta, ki pleni predvsem velike rastlinojede, po svoji biološki vlogi uravnava številčnost (regulator) teh vrst, saj tako blaži prevelika populacijska nihanja. Vendar pa je ris kot živalska vrsta ključen predvsem zaradi zapletenih odnosov med njim, njegovim plenom in drugimi vrstami ter okoljem, v katerem živi. Kot specializiran plenilec vpliva predvsem na srnjad, v nekaterih okoljih pa tudi na jelenjad. Na dinarskem območju so zanj pomemben del prehrane tudi polhi. Tak-

POJAVLJANJE RISOV OB MEJI Z ITALIJO

Odstrel in izgube, škoda in naključno pridobljeni podatki o risu (skupaj) v letih 1995–2005

tika njegovega lova je zalezovanje in čakanje na plen. Pri lovu se v veliki meri zanaša na nekatere značilnosti prostora, ki mu povečujejo verjetnost ulova. S pogostejšim lovljenjem na takih mestih pomembno vpliva na obnašanje in prostorsko razporeditev plena. Pogostejše lovljenje rastlinojedov na določenih mestih povzroči lokalno (nekaj ha) zmanjšanje njihove prisotnosti in tako pozitivno vpliva na naravno obnavljanje gozdnih sestojev.

Ris je spet zelo redek ...

Čeprav je bil ris v času proučevanja razširjen na večjem delu proučevanega obmejnega območja, kjer so zanj primerne habitati, je zdajšnje stanje zaskrbljujoče. Njegovo redkost dokazuje samo dva evidentirana odstrela v zadnjih 12 letih, pa tudi številčnost drugih zbranih podatkov je skromna. Hkrati ima ris od vseh treh velikih zveri, ki živijo v Sloveniji, najmanjšo populacijsko gostoto. To dokazujejo podatki z drugih območij v Evropi, kjer je ris še prisoten ali pa se ponovno pojavlja, pa tudi nekatere ocene iz Slovenije. Podatki za Poljsko, npr., pričajo o gostoti 1,9–3,2 odraslega osebkov na 100 km², v Švici znaša 0,94–1,34 in na Norveškem 0,24 odraslega osebkov na 100 km². V raziskavi v okviru projekta INTERREG DinaRis, ko so raziskovalci z Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete spremljali več risov, se je potrdilo, da območje gibanja enega risa tudi

pri nas meri več deset tisoč hektarjev in ponavadi pokriva lovišča več kot desetih lovskih družin (več o teh raziskavah boste lahko brali v eni izmed prihodnjih številčk Lovca). Poleg odstrela na gostoto risov vplivata predvsem gostota in dostopnost plena.

Na proučevanem območju je za življenje risov primeren le del površine in tudi take površine so le redko poseljene z risi. Verjetno zdaj na 35-kilometerskem obmejnem pasu v Sloveniji živi le nekaj osebkov oziroma parov, ki se gibljejo po zelo velikem območju. Tako majhno število je zaskrbljujoče že samo za ohranitev risov v Sloveniji, če pa bi hoteli, da naša populacija služi kot populacija, iz katere se risi širijo naprej proti Alpam (t. j. kot donorska populacija), bi morala biti številka na proučevanem območju nekajkrat večja. Za uspešno razširitev bi se morali risi nemoteno razmnoževati na omenjenem koridorskem območju. Tudi v celotni Sloveniji je število risov že na kritični ravni. Po ocenah raziskovalcev z Biotehniške fakultete, Oddelka za biologijo, kjer se med drugim ukvarjajo tudi z ekološkimi raziskavami risa, je v vsej Sloveniji samo še okrog 20 odraslih risov, zato lahko zapišemo, da je ponekod vrsta že na robu izumrtja.

Ponovno izumrtje?

Zaradi lova, uničevanja habitata in pomanjkanja plena so risi v Sloveniji izumrli na začetku 20. stoletja. Ponovno so jih

lovci naselili leta 1973 in naselitev velja za eno najuspešnejših v Evropi. Populacija se je prostorsko razširila in ris se je ponovno vrnil v Dinaride, od Alp do Bosne. Vendar pa v zadnjem času opazimo drastično zmanjšanje števila risov v Sloveniji in na Hrvaškem. Na območju Kočevske, kamor so jih ponovno naselili, je risov vse manj in iz nekaterih predelov so praktično že izginili. Konkretni razlogi za takšno stanje niso znani, verjetno pa vpliva več dejavnikov. Eden od morebitnih vzrokov je parjenje v sorodstvu, saj vsi slovenski in hrvaški risi izvirajo le iz šestih osebkov, ki so jih pripeljali iz Slovaške. A to verjetno ni glavni razlog, saj je dejstvo, da risi na nekaterih območjih še vedno stalno živijo in se nemoteno razmnožujejo (npr. na Snežniški planoti ter v Gorskem kotarju). Zanesljivejše odgovore bodo dale genetske raziskave, ki jih opravljajo na Biotehniški fakulteti, Oddelek za biologijo. Razlog za trenutno zaskrbljujoče stanje populacije risa v Sloveniji bi bil lahko tudi nezakonit lov, vendar je obseg le-tega zelo težko zanesljivo oceniti. V Sloveniji je bil sicer legalen lov na risa dovoljen že kmalu po naselitvi, ko je populacija dosegla dovolj veliko številčnost in je bilo doslej pri nas legalno odstreljenih več kot 100 risov. Zadnji zakonito odstreljeni ris v Sloveniji je bil uplenjen leta 2003 v okolici Ribnice. Zaradi ocenjene velike ogroženosti je bil od takrat naprej lov na risa začasno ustavljen. Odstrel tudi ni predviden za leto 2008.

V Evropi slovi Slovenija kot ena izmed redkih držav, v kateri sobivajo vse tri velike zveri, ki že od nekdaj poseljujejo naše gozdove; na to dejstvo smo upravičeno ponosni. Vendar je v zadnjem času obstoj ene od treh velikih zveri v naših gozdovih resno ogrožen. V preteklosti smo risa enkrat že iztrebili in ga nato ponovno naselili. Upamo in želimo si, da se zgodovina ne bi še enkrat ponovila, za kar pa smo odgovorni predvsem ljudje, ki s populacijo risov upravljamo neposredno in posredno.

Rok Černe –
Zavod za gozdove Slovenije,
Miha Krofel – Biotehniška fakulteta,
Oddelek za biologijo
dr. Klemen Jerina –
Biotehniška fakulteta, Oddelek za
gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

ZAHVALA

Za posredovane podatke se posebej zahvaljujemo **Mihi Marenčetu**, **Iztoku Korenu** in **Andreju Sili** z Zavoda za gozdove Slovenije ter dr. **Stefanu Filacordi** z Univerze v Vidmu. Brez njihove pomoči ta raziskava ne bi bila mogoča.

Foto: M. Krofel

Ena od mogočih in potrebnih lokacij za nov »zeleni most« je malo pred priključkom ceste iz Logatca na primorsko avtocesto.

Povezati bivalne okoliše divjadi!

(Nadaljevanje članka iz Lovca, 6/08, str. 306)

Pudi v Sloveniji je slišati vse glasnejša opozorila o dolgoročnih, za divjad nekaterih vrst celo usodnih posledicah slabitve genskega potenciala zaradi drobljenja (fragmentacije) bivalnih okolišev. V nekaterih drugih evropskih državah pa so se že lotili ukrepov za urejanje posledic, ki jih prinaša gradnja in uporaba avtocest in železnic. Najpomembnejša pravna in moralna podlaga so predvsem evropske direktive (usmeritve), ki od držav članic terjajo vedno bolj odgovorno ravnanje na tem področju (smernice FFH; rastlinstvo – živalstvo – habitati). V sosednji **Avstriji** so se teh problemov, kot sami ugotavljajo, lotili razmeroma pozno.

Prvi »zeleni most« je bil predvsem zaradi zahtev naravovarstvenikov zgrajen leta 1990. Podobno so ravnali v **Nemčiji**, kjer imajo po lanskem stanju zgrajenih 16 zelenih mostov (nadhodov) na avtocestah in 20 na hitrih, zveznih cestah. V načrtu oz. v gradnji na avtocestah imajo še 26 zelenih mostov, na hitrih zveznih cestah pa 10. Na avtocestah imajo 29 zelenih podhodov, na hitrih zveznih 16, na zveznih hitrih cestah pa 1 zeleni podhod; skupno torej 131 tovrstnih objektov na okrog 12.400 km avtocest. **Švica**, ki sicer ni članica Evropske skupnosti, do leta 2020 načrtuje zgraditi kar 50 zelenih mostov! Primerjava med

Avstrijo in Švico je zanimiva tudi zaradi topografske in upravne podobnosti. Zato se ne gre čuditi, da so delovna

srečanja in izmenjava izkušenj postala stalna oblika sodelovanja avstrijskih, nemških in švicarskih strokovnja-

Nadvozi nad avtocesto so namenjeni predvsem lokalnemu prometu. Zaradi hrupa, vidnosti in svetlobe jih divjad uporablja le izjemoma.

kov. To je nedvomno prispevalo, da so zdaj okoljski standardi, kamor sodi tudi okolje divjadi, sestavina nacionalnega programa cestogradnje. In ne zgolj to, okoljski standardi so dandanes obvezna vsebina ne le načrtovanja, pač pa tudi političnega marketinga in s tem povezanega obsega in izvedbe prometne infrastrukture.

V upravnem pomenu je v Avstriji najvišji pristojni organ Zvezno ministrstvo za promet, inovacije in tehnologijo (BMVIT), za načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje cest pa skrbi delniška družba ASFIMAG (Autobahnen und Schnellstrassenfinanzierungsaktiengesellschaft), ki je v 100 % lasti države.

ki se ukvarja izključno z varstvom divjadi, so tudi 3 ekološki za področje divjadi, 2 predstavnika lovskih organizacij in 1 predstavnik WWF. Tak sestav nedvomno prispeva, da je mogoče po soočenju in ovrednotenju posameznih interesov iskati in najti za vse sprejemljivo rešitev, ki pa vedno tudi ni idealna. Hkrati se je razvijalo in na podlagi izkušenj dopolnjevalo tudi sodelovanje države in visokošolskih ter raziskovalnih ustanov, zlasti s področja biologije in gozdarstva. Rezultati takega dela so opredeljeni v obliki različnih standardov, bodisi za zelene mostove ali pa za podhode za divjad.

V kategorijo A sodijo »med-

narodno pomembni koridorji« za veliko divjad, katerih širina mora biti najmanj 80 metrov. V optimalnih razmerah umestitve v okolje in ob presoji, da bo divjad kljub temu uporabljala most, pa ga je dovoljeno zožati na 50 metrov. Medregionalno in regionalno pomembni mostovi so lahko široki od 30 do 80 metrov, lokalno pomembni pa od 15 do 30 metrov. Vsi navedeni normativi so nastali po dolgotrajnih preverjanjih in pridobljenih izkušnjah. Ne glede na to pa investitor od načrtovalcev zahteva prevzem odgovornosti, da jih bo divjad uporabljala, kar preverjajo s posebnimi občasnimi opazovalnimi metodami (monitoringom), vključno z nekaterimi tehničnimi pripomočki, kot so videokamere ipd.

Kadar umestitev zelenih mostov ni mogoča, jih lahko nadomestijo podhodi z najmanjšo »svetlo višino«, 4 metre. Dolžina podhodov naj ne bi bila daljša od dvakratnika širine. Tudi dostop do podhodov in podhodi morajo biti protihrupno zaščiteni; njihov notranji del do višine približno 80 cm je temno pobarvan, preostali del, vključno z obočkom, pa je svetlejši, zadošča tudi barva betona. Podhodi morajo biti namenjeni zgolj

OBLIKOVANA BO ŠIRŠA DELOVNA SKUPINA

Sedmega julija letos je Lovska zveza sklicala delovni razgovor na temo **Zeleni mostovi v Sloveniji**. Problemskega sestanka so se poleg vodstva LZS udeležili tudi predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstva za okolje in prostor.

Dogovorjeno je bilo, da bodo z delom v okviru te problematike nadaljevali v širši delovni skupini, razširjeni še s predstavniki Univerze, Gozdarskega inštituta, Zavoda za gozdove Slovenije in Zavoda RS za varstvo narave.

Glavna naloga je čim prej oblikovati predlog ukrepov o vsebini in izvedbi divjadi prijaznih dopolnitev na obstoječi cestni infrastrukturi. Razen tega naj bi delovna skupina oblikovala program gradnje zelenih mostov v Sloveniji, hkrati pa za izvedbo tega programa kandidira za pridobitev sredstev na evropskih razpisih. – B. Krže

Foto: B. Krže

Premični in nezavarovani čebelnjaki že vnaprej napovedujejo konflikte ...

Zaradi avstrijske ustavne ureditve, po kateri je varstvo okolja v pristojnosti zvezne države, varstvo narave (živalstvo in rastlinstvo) pa deželna pristojnost, slednjim pripadajo tudi obveznosti iz že omenjenih evropskih naravovarstvenih smernic. Povsem razumljivo je, da je treba številna vprašanja, ki posegajo tudi na finančno področje, med zveznimi in deželnimi institucijami urejati z veliko potrebnosti in strpnosti. Pri teh vprašanjih sodeluje tudi avstrijska podružnica svetovne naravovarstvene organizacije (WWF). V območjih Natura 2000, teh je v Sloveniji skoraj 36 %, so okoljske zahteve še ostrejšje. Na zvezni ravni je ustanovljena in tudi deluje Raziskovalna družba za ceste in promet. V njeni delovni, 25-članski skupini,

Foto: H. Leither

Zeleni most na Koroškem sodi v kategorijo A, zato ga imenujejo tudi »medvedji most.«

Divjim živalim prijazna gradnja avtocest izkoristi vsako možnost za ohranitev njihovih naravnih selitvenih poti.

divjadi oziroma divjim živalim (!), zato naj bi bila njihova notranjost čim naravnejša, vključno z morebitnimi studenci ipd.

Sicer sam trend potekajočih gradenj daje prednost očitno zelenim mostovom, katerih sestavni del so t. i. *psihobarriere*, ki divjadi zakrivajo pogled na prometnico. Mogoči so različni načini: od jarkastih izvedb oziroma jarkov, ki divjadi ob približevanju zmanjšajo vidno polje, pa vse do zasaditve ustreznega rastlinja. Zeleni mostovi obsegajo torej protihrupne, protisvetlobne in protividne zaščite, zato mora biti njihova ureditev predvsem v taki vlogi. Največji padec oziroma vzpon na mostu naj bi bil 20 %, globina sloja zemlje najmanj 75 cm, v sušnih predelih pa kar 1,5 metra. Pogozditev mostu se mora povezati nadaljevati iz bližnjega naravnega okolja. Ob robovih mostu je treba puščati gostejšo grmovno in drevesno zarast, sam osrednji

del pa mora biti dovolj pregleden, s t. i. »vidno osjo«. To je zlasti pomembno za divjad tistih vrst, ki so v preglednejših razmerah zaupljivejše, kakršna je npr. jelenjad. Zeleni most ni enkratna investicija, pač pa objekt, ki terja vzdrževanje in nadzor! Njegova uporaba mora biti podrejena izključno prvobitnemu namenu.

V omenjenih sosednjih državah je izvedbeni strošek dograditve mostu kategorije A ocenjen od 2 do 3 milijona €.

Blaž Krže, inž. gozd.
sloka.bk@gmail.com

ZAHVALA

Pri posredovanju podatkov in nasvetov želim posebno zahvalo izreči spoštovanemu gospodu poslancu Evropskega parlamenta dr. **Michlu Ebnerju** in dipl. inž. **Horstu Leitnerju** iz Koroške lovske zveze iz Celovca.

Logaški primer!

Razvoj slovenskih mest in tudi podeželja je, še posebno v zadnjih letih, res izjemen. Nastajajo številna nova stanovanjska naselja, obrtne cone, več je novih cest in še vse drugo, kar je povezano z novimi projekti. Lahko bi rekli, da je v nekaterih območjih Slovenije razvoj res očiten, da ne rečem kar prehitro. Kaj moremo!? Očitno ima kapital vse pomembnejšo vlogo in povsem jasno vizijo, ne oziraje se na varstvo okolja in s tem povezane posledice.

Do okolja divjih živali se velikokrat res obnašamo tako, kot do otoka, na katerem ni nobenega življenja. Načrtovalce projektov ne zanimajo statusi populacij divjadi raznih vrst, ki živijo v nekem okolju. Mnenja nas, lovcev in drugih naravovarstvenikov,

so zanje nepomembna in odveč tudi v primerih, ko se srečujemo z grobim razkosavanjem in drobljenjem populacij divjadi zaradi gradnje cestnih prometnic ipd. Krčenje velikih strnjanih gozdnih površin zaradi gradnje industrijskih hal in drugih objektov je že povsem nekaj običajnega, četudi v takem okolju živijo vitalne populacije razne divjadi. Še najbolj zaskrbljujoče je, če so taka okolja tudi pomembna križišča poti in življenjska območja medvedov in drugih vrst velikih zveri. Preseneča pa, da tako velikim posegom v življenjski prostor divjadi neredko dajeta soglasje tudi Zavod za gozdove in Ministrstvo za okolje in prostor, pa seveda tudi občina; razumljivo, le zaradi svojega finančnega interesa. Povsem normalno je

postalo (kljub predpisom, ki določajo razna soglasja), da o tako pomembnih zadevah lovci največkrat nismo niti seznanjeni, da o kakršnem koli vplivu na take odločitve sploh ne govorimo. Vsaj tako je v našem kraju in kar pričnan sem, da je vsaj približno podobno stanje tudi drugod po državi.

Da ne bo pomote! Lovci popolnoma razumemo vlogo kapitala in prav tako podpiramo vsesplošen družbeni in gospodarski razvoj države. **Toda pri razvoju bi morali upoštevati tudi vsa pomembna naravovarstvena dejstva!**

Logatec je zelo znano in pomembno prometno križišče, prav tako pa tudi križišče tisočletnih stečin velike divjadi na Notranjskem. Do kraja se lahko pripeljemo po sedmih vpadnicah. Davek, ki ga plačuje divjad na naših cestah, je zelo visok! Ena od pomembnejših prometnih cest je gotovo avtocestni priključek, ki kraj povezuje z avtocesto Ljubljana–Koper.

Da so na avtocestnem priključku v načrtu tudi nekateri novi projekti, smo bili oktobra 2005 seznanjeni le prek lokalnega TV medija. Po teh informacijah naj bi zgradili novo cestninsko postajo bližje kraja Logatec. Že naslednji dan smo lovci **LD Logatec** naslovili pismo na Ministrstvo za okolje in prostor in povsem jasno zapisali, da se s tem ne strinjamo, saj bi bil z realizacijo tega projekta divjadi prehod prek ceste praktično onemogočen, kajti gozdni kompleks med obrobjem kraja oz. industrijsko cono in avtocesto je zelo ozek (širok manj kot 1 km). Nismo pa še vedeli, da se za projektom skriva tudi gradnja nove cestne baze na desni strani priključka pred zdajšnjo cestninsko postajo!

Problematiko si pogledjmo malo širše!

Leta 1972 je bila dograjena in odprta avtocesta Vrhnika–Postojna. To je bila prva avtocesta, speljana skozi strnjen gozdni kompleks, v katerem

Logaški avtocestni priključek je speljan skozi strnjeno gozdno območje.

je imela in še vedno ima svoj življenjski prostor številna divjad; tudi medved, volk in ris. Takrat se lovci še nismo niti zavedali, kakšne posledice bo dograditev ceste povzročila divjadi, saj je bila to prva avtocesta, zgrajena v takem okolju. Kmalu nam je bilo povsem jasno, da je cesta v okolju povzročila velike spremembe, katerim se je morala divjad prilagoditi. Divjad nekaterih vrst je potrebe po velikem življenjskem prostoru ohranila tudi s pomočjo majhnih prehodov pod omenjeno cesto ali prek nje na različnih mestih. Omenil bi samo medveda in risa. To dokazujejo številna strokovna opažanja in opravljene študije.

Hkrati z gradnjo avtoceste je potekala tudi gradnja avtocestnega priključka v Logatcu. Tudi priključek je bil speljan skozi strnjen kompleks iglastega gozda, pravokotno na avtocesto, in je že v obstoječem stanju pomenil za divjad veliko oviro pri prečkanju ceste. Številni povozi srnjadi, jelenjadi in tudi medveda so le dokaz tej trditvi. Širše območje sega vzporedno z avtocesto vse od gozdnatega predela Raskovec na severnem delu do obrobja Planinskega polja in naprej proti Uncu in

Postojni. Po tem območju poteka tudi železniška proga Ljubljana–Trst, ki je prav tako neprizanesljiva do številne divjadi, zlasti jelenjadi in medvedov.

V zadnjem času pa je v obrobje tega gozdnatega predela zelo posegla še urbanizacija, zlasti na Logaškem. Na novo so zgradili obrtno cono, ki se še vedno intenzivno širi in nedvomno še nadalje oža in zmanjšuje življenjski prostor divjadi na omenjenem območju. Žal se gradnja zajeda tudi v območje ob avtocestnem priključku. Z njeno izgradnjo se je že, kot kaže pa se bo še bolj zožal gozdni kompleks med industrijsko cono in avtocesto. Lovci smo prepričani, da bi nadaljnja gradnja cone proti avtocesti še bolj poslabšala zdajšnje pereče stanje in divjad naposled preprosto povsem izrinila iz tega okolja.

Kot sem omenil, je to območje še kako pomembno za medveda. Sem te velike zveri prihajajo iz več smeri. Številni prehodi so tudi prek avtoceste. Dokaz temu so številni povozi na avtocesti in, kot že omenjeno, opravljene strokovne študije. Na avtocesti je med povozenimi medvedi največ mladih; tistih, ki na cesto pridejo preprosto tako,

da se zavihitijo čez cestno ograjo, starejši pa si za prehode izberejo navadno nadvoze ali podvoze. Tudi moj predlog, naj bi ograje na avtocestnih nadvozih zapolnili z nekakšnimi polnili in tako divjadi omogočili manj stresen prehod prek ceste (zaradi avtomobilskega prometa), žal ni bil realiziran, čeprav se je o predlogu na predavanju v Ljubljani pozitivno izrekel ugleden evropski strokovnjak.

Pri prehodu v to območje medvedi pot nadaljujejo tudi prek omenjenega avtocestnega priključka v smeri proti obrobju Planinskega polja, v območje Hrušice, Nanosa in seveda tudi obratno. Pomemben prehod je tudi na stari cesti Logatec–Postojna, na območju od zaselka Kalce do vasi Grčarevec.

Številni medvedi si izberejo pot v obratni smeri proti Raskovcu, prek železniške proge in prek stare ceste Logatec–Vrhnika. Dokaz temu je, da je bilo na omenjeni cesti, na železniški progi ob industrijski coni Zapolje in na avtocestnem priključku v zadnjem obdobju povozenih več medvedov.

Tudi na imenovani »stari cesti« bo, kot vse kaže, nujno treba sprejeti določene varstvene ukrepe. Morda bodo o

tej problematiki ob kateri drugi priložnosti lahko kaj več povedali tudi vrhniški in planinski lovci.

Prav zaradi opisanih dejstev lovci prestavitvi cestninske postaje, izgradnji cestne baze ob avtocestnem priključku in širitvi industrijske obrtne cone v smeri proti av-

problematiki dogovarjati le z družbo DARS, odgovorov na druge dopise pa nismo prejeli.

Družbi DARS smo predlagali skupen sestanek, vendar smo od njih prejeli odgovor, da so za ta projekt pridobljena že vsa potrebna soglasja; torej kakršnen koli sestanek ni

Foto: J. Petek

Nadvoz prek avtoceste pri logaški cestninski postaji se je izkazal še kako pomemben za prehajanje divjadi.

tocesti **odločno nasprotujemo**. Zahtevamo pa, naj se na tej cesti na novo zgradi le t. i. »zeleni most«, ki bo namenjen samo varnemu prehodu divjadi prek čedalje bolj prometne ceste! Za gradnjo cestne baze naj pristojni izberejo primernejšo lokacijo! Predlog morebitne nove lokacije smo že pred časom predlagali družbi DARS.

Na omenjenem priključku se bo promet očitno še povečal z uvedbo avtocestnih vinjet. Na logaškem avtocestnem priključku je bil promet zdaj veliko manjši zaradi cenovnih nesorazmerij, kajti velika večina voznikov, ki vozi skozi Logatec, se je vključevala in izstopala z avtoceste raje na Vrhniki.

Zapisal sem že, da smo lovci poslali na Ministrstvo za okolje in prostor več vlog. Naslovljene so bile na Sektor za ohranjanje narave, Sektor za gradnjo in tudi na DDC. Dve vlogi sta bili naslovljeni na samega ministra MOP, Janeza Podobnika. A smo leta 2007 od omenjenega ministrstva prejeli le en dopis, v katerem nas seznanjajo, da se moramo v prihodnje o tej

več potreben in smiseln. Tudi pismo našega župana **Janeza Nagodeta** Ministrstvu, kot kaže, ni nič zaleglo.

Veseli pa smo, da so našim prizadevanjem izrekli vso podporo: **Občinski svet Občine Logatec, Lovskoupravljalsko območje Zahodno-visokokraške regije, v katerem spada 31 lovskih družin (LD), Komisija za zveri Lovskoupravljalskega območja Zahodno-visokokraške regije, Lovska zveza Slovenije, župan Občine**

Foto: J. Petek

Prav bi bilo, če bi čim prej zgradili zelene mostove za varen prehod divjadi prek avtoceste.

Logatec Janez Nagode in številni občani. Logaški lovci se za izkazano podporo prav vsem lepo zahvaljujejo!

Logaški lovci smo želeli omenjeno problematiko rešiti v obojestransko zadovoljstvo in seveda v korist divjadi. A smo se očitno zmotili. Vsi, na katere smo naslovili vloge, niso bili pripravljene z nami poiskati ustrezne rešitve oz. se z nami sploh niso želeli pogovarjati. Predvidevam, kje je vzrok! S podobnimi težavami se srečujejo številne LD v Sloveniji. Zaradi vedno večje ogroženosti habitatov divjadi in nje same na račun gradnje novih cest, posledično povečanja prometa, bo ta problematika slej ko prej sodu izbila dno! Ustrezne državne institucije se ne bodo mogle v nedogled izmikati tej problematiki! Odgovorni za to področje bodo v tej državi morali tudi divjadi in njemu okolju v prihodnosti nameniti veliko več pozornosti. Vsaj upamo, da nam na to ne bo treba dolgo čakati. Četudi želje in predlogi logaških lovcev ne bodo upoštevani, ta problematika še zdaleč ne bo odpravljena in rešena. Vsak dan bo bolj očitna in težje rešljiva. Vsaj upam, da bo že zaradi velikih zveri čim manj konfliktna. Če nam je povsod za vzgled Evropa, naj nam bo še pri načrtovanju varnih poti divjadi prek prometnic in tirov.

Od naše prve vloge bodo do danes kmalu minila tri leta.

Vlog in dopisov se je po obsegu nabralo za slabo številko Lovca. Vendar nismo in ne bomo obupali; vsi logaški lovci smo se skupaj odločili, da poprosimo za pomoč in podporo našim prizadevanjem ustrezne institucije EU v Bruslju. Poslali smo jim prav vso dokumentacijo in od njih pričakujemo ustrezen odziv. Zavedamo pa se, da smo v slovenskem prostoru prvi zaorali v to ledino in vsaj upamo, da bo naslednjim oračem veliko lažje. Nabiramo si izkušnje, da bomo lahko pomagali tudi vam, če boste želeli.

Ob koncu bi vodstvu Lovske zveze Slovenije in Zavedu za gozdove Slovenije predlagal naslednje: Sam sem, vsaj upam, še vedno član komisije za pripravo **predloga lokacij gradnje »zelenih mostov« na avtocesti od Vrhnike do Postojne.** Komisija se je enkrat že sestala in oblikovala nekakšen »prvi« predlog. Upam, da zadeva ni zastala, saj, kolikor vem, jo podpira tudi EU!

Če bomo končno medvedu omogočili varen prehod prek omenjene avtoceste, je nujno, da mu varno pot omogočimo tudi na drugi strani, sicer ne bomo naredili ničesar koristnega; morda sprožili le še več težav.

Predlagam, da bi v okoljih od Vrhnike do Postojne, morda tudi drugod, povsem jasno določili aktivne poti medvedov, jih ustrezno zaščitili pred urbanizacijo na občinskem oz. državnem nivoju. Če tega ne bomo storili prav kmalu, bodo v prihodnosti vse poti že prekinjene – in konfliktna situacija z medvedmi bodo vse pogostejše. Zavedajmo se: če te akcije ne bomo zahtevali in izpeljali lovci in gozdarji, je ne bo opravił nihče; to je zagotovo! S tem dejanjem bi bil medvedji populaciji dolgoročno zagotovljen varen in miren prehod iz krimsko-notranjskih gozdov prek avtoceste naprej v gozdove Hrušice, Nanosa, Javornika in tudi obratno. Ali ni za to vendar že res skrajni čas!? Medvedji nam bodo zagotovo hvaležni!

Janez Petek

Bockova enostrelna risanica

Puškarско podjetje **Bock, d. o. o.**, iz Kranja pravi pravlja proizvodnjo nove lovske puške risanice z bločnim zaklepom. Rad sem se odzval povabilu, naj testiram prototip nove puške in dam prvo oceno. V poplavi komercialnih modelov repetirnih in celo polavtomatskih lovskih pušk je vsak poskus vračanja k tradiciji elegantnih enostrelnih lovskih risanic pogumno in pohvalno dejanje. Še posebno me veseli, da se je tega lotilo slovensko puškarско podjetje. Predstavljena puška je drzen dokaz, da je vsak manjvrednostni orožarski kompleks pred germanško orožarsko sososko zgolj samo kompleks in nič več.

Na poti na prvi sestanek z vodstvom podjetja sem upal, da pri zaklepu puške niso preveč zapletali. Zaklepni sistem z vertikalnim blokom je navidez preprosta, v resnici pa zahtevna konstrukcija. Dokaz za to so zelo redki sistemi, ki so v rabi. Lovcem je morda še najbolj znan sistem ameriške risanice Ruger No.1, ki je skoraj edini v povsem serijski izdelavi.

Že prvi stik s prototipom puške mi je razblinil dvome. Izvedba zaklepnega bloka je lep primer tehnične preprostosti. Mehanska učinkovitost se namreč skriva v preprostosti; zaplesti je lahko in to zna vsak.

Pogled zvrha na zaklepni blok me je spomnil na moje topniške čase. »Saj to je kot pri ruski havbici!« me je presinilo. Če je material dober, mora zaklep zdržati dobesedno vse, kar je mogoče zapreti v ležišče naboja.

Sistem puške vleče svoje razvojne korenine še iz časov kranjske puškarne. Samo zaklepišče je dokaj visoko. Kljub temu ima puška elegantne linije. Prototip puške ima rahlo predimenzioniran sistem, primeren za najmočnejše kalibre.

Po načelu delovanja je predstavljena puška enostrelna risanica z bločnim zaklepom,

Enostrelna risanica – prototipna izvedba

točneje z navpičnim zaklepnim blokom. Zaklepni sistem puške je sestavljen iz ploščatega zaklepišča kvadratne oblike, v katerem je ravno tako kvadraten, navpično gibljiv zaklepni blok.

Pri običajni lovski ali vojaški repetirki oz. karabinki je zaklep največkrat valjaste oblike, vrtljiv in vzdolžno gibljiv glede na os cevi. Repetirko torej odpiramo in zapiramo oz. praznimo in polnimo s premikanjem zaklepa v smeri nazaj – naprej, in sicer pod kotom 180 stopinj glede na os cevi. Prikazano puško polnimo in praznimo tako, da zaklepni blok odpiramo in zapiramo v smeri navzdol – navzgor, torej pod kotom 90 stopinj glede na os cevi. Zaklepni sistemi z navpično gibljivim zaklepnim blokom so znani po svoji izjemni čvrstosti, saj na zaklepne površine v zaklepišču zaklepni blok nalega z veliko površino. V zgodovini razvoja ročnega strelnega orožja so bili sistemi pušk z različnimi izvedbami bločnih zaklepov razširjeni predvsem v drugi polovici 19. stoletja. Iz vojaške pa tudi lovske rabe so jih skoraj povsem izrinili sistemi repetirk. Taki zaklepi so konstrukcijsko v resnici podobni zaklepni sistemom topov. Nič čudnega torej, da način polnjenja puške zelo spominja na način polnjenja topa z navpično gibljivim zaklepom. To bodo nedvomno opazili tisti lovci, ki so svojo vojaščinu služili v topništvu.

Puško napolnimo tako, da odpiralni vzvod, ki je obenem tudi lepo oblikovan branik sprožilca, odpremo v smeri

navzdol in naprej, do pravega kota glede na os orožja. To storimo zlahka, saj je gib preprost in tekoč. Postopek odpre ležišče naboja v cevi, tako da se zaklepni blok spusti navzdol v zaklepišče, pri čemer se na spodnji strani iz zaklepišča spustita bočni stranici zaklepa. Na vrhu zaklepišča je vrezan vodilni žleb za naboj, ki se nadaljuje na zgornji ploskvi zaklepa oz. zaklepnega bloka. Pri odprtem zaklepu se žleb poravnava z odprtino ležišča naboja v cevi in omogoči gladko vstavljanje naboja v cev. Postopek vlaganja naboja v cev opravimo ročno. Vodilni žleb na vrhu zaklepa je zloščen do visokega sijaja, zato vlaganje naboja v cev in zapiranje zaklepa poteka zlahka in tekoče.

Zaradi narave mojega dela sem že zdavnaj izgubil nekdanje navdušenje nad novimi vrstami strelnega orožja. Ves čas spremljam, kaj je v svetu novega na tem področju. Večinoma se nove konstrukcije lahko na splošno uvrstijo v kategorijo »dèjà vu« – že videne, pri čemer so to največkrat različice na isto temo, samo materiali so novi. Pri proizvodnih postopkih pa so pod krinko tehnološkega napredka skrite »globalizacijske« tehnološke bližnjice. Odkrito moram povedati, da je delovanje zaklepa najboljši del puške; name je naredilo zelo dober vtis. Torej nekaj takega, česar ne pozabiš, takoj ko zapreš vrata strelišča, ampak te spremlja tudi na poti domov, nekaj, o čemer bi rad spregovoril s prijateljem. Sistem omogoča neslišno polnjenje in praznjenje puške.

Zaenkrat samo še običajen mehanski izvlečnik uspešno izvleče tulec toliko, da ga strelec lahko prime in ročno izvleče ali pa preprosto obrne puško in tulec izpade sam. Na preizkusu nisem imel nobenih težav z izvlečenjem praznih tulcev po strelu, kar priča tudi o natančno obdelanem ležišču naboja. Kljub temu bi bil ejektor boljša rešitev, predvsem pri montiranem strelnem daljnogledu, kar je razumljivo pričakovani standard na lovski risanici. Pod strelnim daljnogledom je manj prostora za prste, zato so v podjetju predvideli, da bo pri proizvodnem modelu ejektor tulcev standardni del puške.

Med preizkusom je sprožilni mehanizem deloval zanesljivo. Všeč mi je, da ima neposreden sprožilec izjemno kratek in gladek hod z res minimalnim mrtvim hodom. Celotna pot sprožilca pri potegu ni daljša kot pot proženja pri povprečnem sprožilcu z naprožilom; sproži se pod težo približno 1,25 kg. Ročna drsna varovalka je na vratu kopita in na preizkusu je delovala zanesljivo. O delovanju varovalke zaenkrat ne morem dati končne ocene, to oceno pustimo za predserijsko puško, ki je že v pripravi. Vsekakor si želim zanesljivo varovalko, saj si tako puško predstavljam kot idealno puško za gorski lov. Pri takem lovu moramo upoštevati možnost padcev lovca, pri čemer je zanesljiva varovalka zadnja linija obrambe. Udarna igla je v zaklepnem bloku. Zaradi konstrukcijskih značilnosti celotnega sistema deluje pod dokajšnjim kotom, posledica česar je zaenkrat specifična oblika udrtine na vžigalni kapici naboja. Vendar je to zgolj estetsko vprašanje, saj je bil vžig vseh nabojev na preizkusu brezhiben.

Puška kalibra 7 x 65 R ima v prototipni izvedbi 65 cm dolgo cev, dolga je 109 cm in tehta okrog 3,5 kg. Je lepa, vendar le malo prevelika in pretežka. Dosega dolžino so-

dobne repetirke, po teži pa jo malo presega. Vsake oči imajo sicer svojega »malarja«, a v tem vidim določen konceptualni problem. Blok risanice si predstavljam kot elegantno in preprosto puško, predvsem za lov na zalaz, idealno za gorski lov. Menim, da je treba skrajšati cev na običajnih 60 cm, skupno dolžino na 103 cm in težo na okrog 3,2 kg za standardne kalibre. Ravno tako bi bilo dobro zmanjšati sistem za standardne kalibre. V sistemu je za to dovolj rezerve. Sedanja oblika puške je primernejša za magnum kalibre.

Za prototip pa je po drugi strani kar prav, da je materiala malo več. Prototipna puška mora prenesti veliko streljanja, več razstavljanja in sestavljanja ter grobega ravnanja. Še vedno je lažje odvzeti kot dodati. Tega se zavedajo tudi v podjetju Bock, d. o. o., zato načrtujejo določene spremembe pri serijski puški. Ta naj bi imela 60 cm dolgo cev za standardne kalibre, preoblikovano, bolj zaobljeno in lažje zaklepišče in skupno težo okrog 3,2 kg, kar bo ravno prav.

Puška ima estetsko kopito s svinjskim hrbtom in bavarsko ličnico.

Kopito iz bogate orehovine je sicer lepo obdelano, ergonomsko pa je slabši del prototipa. Predvsem hrbet kopita je previsok, odklon kopita v desno pa je malce prevelik, kar povzroča težave pri merjenju prek mehanskih merkov, s katerimi je puška opremljena. Zato se zadnji merik oz. vizir postavlja strelcu previsoko in je zamaknjen v desno. Zato je pri merjenju potrebnih kar nekaj popravkov glave. Posledica take oblike kopita je tudi rahlo povečan odsun prototipne puške, kar je bilo občutnejše pri določenih vrstah streliva, predvsem pri strelivu RWS z 10,5 g KS kroglo. Če sem pri streljanju pazil, da mi je kopito lepo nalegalo na čim večjo površino ramena in sem imel strelski naslon dovolj visok, je bil odsun približno normalen. Najbolj miren odsun je bil s strelivom Hiertenberger ABC,

ne bistveno večji pa tudi s strelivom Geco. Čeprav smo navajeni lepega kopita s svinjskim hrbtom in bavarsko ličnico, pa tako kopito s stališča kontrole odskoka orožja ni ravno idealno. Tu gre za čisto fiziko prenosa sil. Malo bolj ravna linija hrbta kopita in manjši odklon prispevata k zmanjšanju občutenega odsuna, čeprav je ta v resnici fizikalno enak.

Preizkus sem opravljal s strelivom RWS KS 10,5 g,

Puška z odprtim zaklepom ob tarči s povprečno skupino treh zadetkov s strelivom S&B – 4,4 cm

Norma Orix 10,1 g, S&B SPCE 11,2 g, Geco TM 10,7 g in Hiertenberger ABC 10 g.

Prototip je opremljen samo z mehanskimi merki. Nosilec zadnjega merka je obenem tudi nosilec kopiščka. To je tehnično posrečena, ampak dokaj masivna rešitev. Zadnji merik je dokaj nazaj, kar je dobro, kadar ima puška samo mehanske merke, saj to povečuje razdaljo med sprednjim in zadnjim merkom ter tako

prispeva k natančnosti. Tako nazaj postavljen vizir lahko ovira montažo strelnega daljnogleda, zato bo pri serijski puški, kjer je predvidena osnova za zasučno montažo, pomaknjen bolj naprej. Pri vizirju pogrešam možnost preproste nastavitve po smeri s pomočjo vijaka. Mušica na sprednjem merku je nastavljena po višini.

Za preizkus natančnosti puške sem pripravil posebno tarčo za merjenje prek mehanskim merkov. Za tak preizkus je potreben večji merilni lik na tarči kot pa streljanje s strelnim daljnogledom, pa tudi moj vid ni več tak kot nekoč.

S puško sem opravil 50 streliv z navedenimi vrstami streliva. Splošna ocena natančnosti, ki jo lahko zanesljivo povem, je, da je preizkušena puška zelo natančna. Na tem področju kaže puška izreden potencial. Na preizkusu je nosila kakšne tri prste desno, kar pa za preizkus natančnosti ni pomembno in se tudi nisem trudil, da bi nastavljal zadnji merik, saj brez klavica tako ne bi šlo. Na preizkusu se je najbolje izkazalo češko strelivo S&B z 11,2 g SPCE kroglo in RWS KS 10,5 g. Zelo visoke julijske temperature niso ugodno prispevale k dolgim strelskim preizkusom. Kljub temu so povprečne skupine zadetkov treh streliv, izstreljenih v treh minutah, merile od 4 do 6 cm, kar je odlično za puško, opremljeno samo z mehanskimi merki. Najboljšo skupino sem odstrelil s strelivom

S&B, merila pa je točno 2 cm! Prepričan sem bil, da sem imel tudi malo sreče, saj s svojim vidom ne morem več neprestano zagotavljati takšne natančnosti. Potem pa sem na oblačen in deževen 8. julij odstrelil skupino 2,2 cm z RWS KS in 3,7 cm z Norma Orix.

Upam si staviti, da bi s to puško s strelnim daljnogledom zlahka dosegal skupine zadetkov znotraj ene kotne minute oz. manj kot 3 cm na 100 m, z izbranim strelivom pa še dosti manjše.

Poudariti moram, da sem ocenjeval prototip nove konstrukcije. Vse, kar je napisano, velja za ta prototip. Končno oceno orožja vedno dajo uporabniki, in to šele, ko je orožje že dalj časa v uporabi. Medtem se morata dokazati konstrukcija in material. Morda bom nekoč lahko pisal tudi o serijski puški, ampak o tem potem. Že zdaj pa lahko trdim, da ima prototip risanice z bločnim zaklepom podjetja BOCK iz Kranja velik razvojni potencial. Puška je na celotnem preizkusu, ki je potekal štirinajst dni v slabih vremenskih razmerah, delovala zelo dobro in brez zastojev, ves čas preizkusa pa je omogočala nadpovprečno natančnost. Seveda je nekaj zadel, kot so velikost sistema, merki, kopito, ki kličejo po spremembah in popravkih; ampak to je tudi namen prototipa. Marsikdo lahko meni, da do prototipa ne kaže biti preveč strog. Sam pa menim ravno nasprotno, zato sem tehtal vsako malenkost. Šele s temeljitim preizkušanjem prototipa ugotovimo, kaj bi bilo lahko bolje.

Upajmo, da bo proizvajalcu kmalu uspelo premagati vse tehnološke in organizacijske izzive ter pripeljati razvoj puške na stopnjo proizvodnega modela. Nedvomno se bo prenekateri lovec, ki lovi premišljeno in v skladu z lovsko etiko, rad odločil za tako kavalirsko puško, saj je proizvajalec v razgovoru najavil tudi njeno ugodno ceno. Za ljubitelje gorskega lova na gamse in lova na zalaz bi bila taka puška kot naročena.

Boris Kavčič

Avtor med preizkusom puške

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

Čeprav so pričakovali bogato polšje leto, polharjev to ni posebno navduševalo. Povpraševanje po polhovkah, znamenitih kučmah iz polhovega krzna, je pojenjalo. Pri Slovencu so upali, da bodo prišli časi, ko bo več zanimanja za polšji lov (Slovenec, 27. avgust 1908). Napovedi o dobri letini so se uresničile. Oktobra so že poročali o zanimivih polšjih lovih. Polhe so lovili v okolici Ribnice, na Kočevskem, večji lov so načrtovali v Gorjancih. Pri časopisu so se nadejali, da bo prireditve uspela, saj so bile takšne prireditve, same po sebi vabljive in mikavne, že redke. Kot sledi iz časopisnih poročil, so polšji lovi ohranili privlačnost v borovniških gozdovih. Kljub obilici polhov in številnim lovom pa nihče ni pri-

Polhovke

Zora, glasilo slovenskega katoliškega narodnega dijaštva, je zapisala: »Slovensko dijaštvo si izmislilo včasih kaj pametnega. Kdor sedaj pride na dunajsko univerzo, zapazi tu pa tam gruče dijakov s povhovkami na glavi. Nemško in drugo dijaštvo se čudi tej novi modi. Radovedni se sprašujejo, kako da bi bilo to novo društvo. Nekdo si je pač zamislil, da je Kranjec brez povhovke samo na pol Kranjec. Naročil si je povhovko, ki je marsikateremu tovarišu zaradi lepe sive barve, ki dobro harmonira z dolgo črno suktnjo, tudi ugajala. Tako je sedaj že 80 polharjev – visokošolcev na Dunaju. Pereant polhi, crescant polhovke, vivant polharji!«

Slovenec, št. 10; 13. januar 1906

nesel polhov na ljubljansko tržnico. S polšjim mesom so se založili le posamezni ljubitelji slastne specialitete (Slovenec, 16. oktober 1908). Naslednje leto so zopet napovedovali bogato polšjo letino. Na Gorjancih so si nekateri polhe privoščili že julija (Slovenec, 30. julij 1909). Glede na ugodne napovedi so si posamezniki pravočasno zagotovili najboljše mesta v državnih bukovih gozdovih. Najboljša so bila mesta v bližini orjaških bukev. V duplu ene same velike bukve se je skrivalo od 60 do 100 polhov (Slovenec, 1. oktober 1909). Bogatima letoma je sledilo manj uspešno leto: žira je bilo malo, nekoliko bolje so obrodili lešniki. Največ polhov so pričakovali na Gorjancih ter v kočevskih in ribniških gozdovih. Že septembra so poročali, da so polharji pripravili pasti za lov (Slovenec, 30. september 1910). V naslednjem mesecu zasledimo precej optimistično poročilo o dobri beri polšjih kožic z Dolenjske in Notranjske (Slovenec, 24. oktober 1910). Leto pozneje polhov skoraj ni bilo. Zadnje predvojno poročilo o polhih in polšjem lovu so objavili leta 1912. Čeprav je tistega leta bukev dobro obrodila, precej je bilo tudi lešnikov, je bilo polhov malo. Krivo naj bi bilo dolgotrajno deževje, ki je polhom omejevalo iskanje hrane. Polšji lov so opisali kot izredno zanimiv in mikaven, zato so mu strastni polharji ostajali zvesti do smrti (Slovenec, 28. septembra 1912).

Dražbe lovišč na Kranjskem pred prvo svetovno vojno

Iz kronik, ki jih lovske družine izdajajo ob jubilejih, je razvidno, da lovce zanimajo razmere v njihovem okolju v preteklo-

sti. Pogosto iščejo informacije, kdo so bili upravljavci lovišč. Zato smo se odločili, da posredujemo podatke o dražbah občinskih lovišč. Tovrstni podatki lahko služijo kot temelj za nadaljnje iskanje podrobnejših informacij za posamezna lovišča in razmere v njih. Podatki so nepopolni, upoštevali smo samo tiste, ki smo jih zasledili v časopisu Slovenec. Kljub temu jih posredujemo lovski javnosti, saj je samo z zbiranjem podatkov iz različnih virov sčasoma mogoče dobiti celovito informacijo o nekdanjih lovskih razmerah v različnih predelih Slovenije. V nekaterih primerih je mogoče iz zbranih podatkov izvedeti za višino zakupnine, v posameznih primerih tudi ime zakupnika. Včasih so ob razpisu dražbe navedli še, v kakšnem stanju je bilo lovišče in katera divjad je živela v njem. Pogosti so tudi pozivi slovenskim lovcem, naj se udeležijo dražbe, da lovišče ne bi prišlo v nemške roke.

Gorenjska lovišča na javnih dražbah

Dražbe občinskih lovišč na okrajnem glavarstvu Radovljica

Dokaj popolne podatke smo uspeli pridobiti za okrajno glavarstvo v Radovljici za obdobje od leta 1893 do konca 1. svetovne vojne. Pri okrajnem glavarstvu v Radovljici je 29. aprila 1893 potekala dražba za zakup občinskih lovišč občin Kropa, Kranjska Gora, Lesce, Ovsišje, Radovljica in Begunje za zakupno dobo pet let; to je od 1. julija 1893 do 30. junija 1898 (Slovenec, 1. april 1893). Naslednja dražba je bila 30. aprila 1898. Takrat so oddajali občinska lovišča občin Bohinjska Bistrica, Srednja vas, Kropa, Ovsišje, Radovljica, Bled, Begunje, Jesenice, Koroška Bela in Kranjska Gora (Slovenec, 12. marec 1898). Dražbo za občinsko lovišče Občine Begunje so iz nam neznanih vzrokov prestavili na 15. junij 1898 (Slovenec, 21. marec 1898). V začetku maja 1890 so povabili prijatelje planinskega lova, naj se 7. maja 1898 oglasijo pri županstvu v Bohinjski Srednji vasi. Iz občinskega lovišča in nekaterih lastnih lovišč so takrat izločili nekaj planinskih parcel in jih ponudili v zakup ljubiteljem planinskega lova za obdobje od 1. julija 1898 do 1. julija 1903. Do tedaj sta imela navedene površine v zakupu Kranjska kmetijska družba in baron Born, ki sta »vsestransko lov umno zvrševala in gojila divjad, zato se je ta, posebno divje koze (gamsi), srne in divji petelin, precej namnožila (Slovenec, 12. april 1898). Občinska lovišča občin Jesenice, Kropa, Lesce, Ljubno, Mošnje, Ovsišje, Radovljica, Bled, Begunje, Predtrg in Bela Peč so na javni dražbi pri okrajnem glavarstvu v Radovljici znova oddajali 2. junija 1913. Zakupna doba za navedena lovišča je bila do leta 1918. (Slovenec, 20. maj 1913). Takrat je zakupnina za vsa lovišča dosegla precej višjo ceno od izklicne: za občinsko lovišče Radovljica je bila izklicna cena 70 kron, ki ga je izdražil živinozdravnik K. Rihar za 150 K. Izklicna cena za občinsko lovišče Bled je bila 281 kron, dobil pa ga je gospod Dolničar, ki je zanj ponudil najvišjo ceno, 303 krone. Najvišje je bilo ocenjeno občinsko lovišče Begunje, in sicer je bila izklicna cena 800 kron. Izdražil ga je medicinski svetnik dr. Jelovšek za 1700 kron. Za lovišče Podtrg je bila izhodiščna cena 73 kron. Na dražbi ga je uspelo dobiti mornariškemu župniku Ambrošu za 131 kron. Za občinsko lovišče Ovsišje je bila izklicna cena 200 kron, dobil pa ga je vitez Pogačnik za 250 kron.

(Se nadaljuje.)

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Nekaj podobnega se je zgodilo tudi na območju mestnega gozda v Frankfurtu. Dva petnajstletna mladeniča sta si želela skrajšati svojo pot proti domu skozi gozd. Naenkrat sta zaslišala lomljenje vej in zagledala trop divjih prašičev, ki se jima je hitro približeval. Mladeniča sta pred prašiči pobegnila na drevo, od koder sta prek mobilnega telefona poklicala policijo. Z drevesa sta se prestrašena spustila šele po prihodu policistov in po zagotovitvi, da prašičev zagotovo ni več v bližini.

(Pirsch, 10/2008)

Finska: Zaradi velike škode v gozdovih, predvsem v severnem predelu te države (Laponska), so pristojni državni organi odredili povečan odstrel losov v minulem lovskem letu 2007. Pomanjkanje snega je nalogo zelo otežilo, tako da so mnoga lovska društva morala izkoristiti celotno lovno dobo za dosego zelene odstrela. Lovna doba na losa (*Alces alces*) traja na Finskem od zadnjega vikenda v septembru do konca decembra. V lovskem letu 2007 so izdali 53.560 dovolilnic (licenc) za lov losov, z vsako pa je dovoljeno odstreliti enega odraslega losa (bika ali kravo) ali dve losovi teleti. Skupaj so lani na Finskem odstrelili 17.083 losovih samcev, 15.704 losovih samic ter 32.787 telet – skupaj torej 65.574 losov. Tudi pri odstrelu belorepih jelenov (*Odocoileus virginianus*), ki so zelo pogosti na jugu Finske, je leta 2007 pomanjkanje snega odigralo pomembno vlogo. Lovna doba na belorepe jelene traja od konca septembra do konca januarja. Večino belorepih jelenov namreč odstrelijo finski lovci na čakanjju, predvsem ko je sneg. V lovskem letu 2007 so tako uplenili 5.849 teh jelenov, 4.384 košut in 12.388 telet. Damjaki (*Dama dama*) se na Finskem pojavljajo izključno v južnem delu države. Lani je bilo uplenjenih 59 damjačjih jelenov, 44 košut in 58 telet. Številčnost divjih severnih jelenov (*Rangifer rangifer*), ki so najpogostejši na vzhodu države, se je na Finskem v zadnjih letih zelo zmanjšala – od 1.700 živali na vsega 900. Glavni razlog je povečano plenilstvo zaradi vedno večje številčnosti volkov. Pri divjih se-

Foto: T. Trebar

Damjaka

vernih jelenih je dovoljen predvsem odstrel tistih živali, ki povzročajo škodo na kmetijskih površinah. Tako so leta 2007 uplenili 56 severnih jelenov samcev, 38 košut in 40 telet te vrste. Lov na srnjake (*Capreolus capreolus*) traja na Finskem od 16. maja do sredine junija, medtem ko je odstrel vse druge srnjadi dovoljen od septembra do januarja. Lani so uplenili 3.093 glave srnjadi, veliko večino na jesenskih oz. zimskih pogonih.

(Pirsch, 12/2008)

Švica: Na območju švicarskega Thurgaua živi po ocenah lokalnih lovcev in ribičev 220 do 240 bobrov. Velika številčnost bobrov povzroča nejevoljo pri nekaterih prebivalcih zaradi vedno večje škode. Tako so doslej izplačali na leto približno 2.800 do 4.000 € za odškodnine. V skupnosti Hüttlingen so na začetku leta 2008 na osrednjem kanalu namestili celo posebne rešetke, ki naj bi preprečevale selitve (migracije) in nadaljnje širjenje bobrov. Zakon sicer dopušča odstrel posameznih živali s posebnim dovoljenjem, kar pa zagotovo ne vpliva na zmanjšanje številčnosti te vrste.

(Pirsch, 10/2008)

Nemčija: Nenavadna prigoda se je zgodila pri kraju Schönberg. 18-letnik je ukradel avto opel frontiera. Ukradeni avto z novim voznikom in sovoznikom so čez 3 dni med vožnjo odkrili

policisti in ga poskušali s sireno in utripajočo modro lučjo ustaviti, kar pa jim ni uspelo. Začel se je lov za ukradenim avtomobilom, ki je medtem zavil na polje, se vmes tudi zaletel v patroljno vozilo in se nato ustavil pred robom gozda. Sovoznika so policisti hitro ujeli, medtem ko je voznik zbežal v gozd, od koder so kmalu zaslišali klice na pomoč. Voznik je namreč pritekkel v trop divjih prašičev (svinj z mladiči), ki so ga praktično obkolili in se mu še približevali. Ko so policisti pritekli do voznika, so se divji prašiči razbežali, policisti pa so voznika vklenili in odpeljali.

(Pirsch, 12/2008)

Francija: Spremljava mladih poljskih zajcev s pomočjo telemetrije je pokazala, da lahko tudi pri tej vrsti nastanejo relativno velike in do zdaj skoraj neznanne selitve (migracije). Mladi zajci potujejo pogosteje, mlade zajklje pa ponavadi dlje, v ekstremnih primerih celo več kot 17 km. Zanimivo je tudi, da so v predelih z manjšo gostoto poljskih zajcev, npr., zaradi pritiska lova, selitve poljskih zajcev izrazitejše. Najpogosteje se selijo mladi poljski zajci v starosti 4 do 6 mesecev.

(Der Anblick, 5/2008)

Nemčija: Potem ko so v zvezni deželi Brandenburg leta 2005 prepovedali uporabo lovskega streliva, ki vsebuje svinec

(torej tudi krogel), so zdaj – nasprotno – prepovedali uporabo nesvinčenih (kompaktnih) krogel. Vzrok za to je nesreča, ki se je zgodila pri lovu, potem ko se je nesvinčena krogla po strelu odbila od drevesa pod pravim kotom in zadela drugega lovca v prsi. Podoben primer se je zgodil tudi pri vadbenem streljanju policistov. Izstreljena kompaktna krogla se je od 25 m oddaljenega neprebojnega ozadja tarče odbila nazaj in poleg strelca na strelnem mestu prebila vrata. Pristojne oblasti želijo, da bi učinke in predvsem morebitne nevarnosti kompaktnih (nesvinčenih) krogel natančneje proučili, kar bo skupaj s proizvajalci, puškarji in nemško lovsko zvezo opravil Nemški zavod za preizkušanje in raziskave lovskega ter strelskega orožja (DEVA).

(Wild und Hund Internet)

Grčija: Kot vse kaže, se počasno širi nova smrtno nevarna bolezen (zoonoza), ki jo prenašajo klopi. To je tako imenovana krimsko-kongoška hemoragična mrzlica, katere povzročitelj je virus. Bolezen prenašajo klopi, pogosta pa je pri malih sesalcih, pa tudi pri domači živalih, zlasti pri prežvekovalcih in nojih. Okužba pri ljudeh najpogosteje nastane pri delu z okuženimi domačimi živalmi (oskrba, klanje in uživanje mesa okuženih živali). Kliničnih znakov bolezni pri okuženih živalih praktično ni, medtem ko je ugotovljena stopnja smrtnosti pri ljudeh kar 30 %. Bolezen so pri ljudeh prvič ugotovili v letih 1944 do 1945, in sicer pri vojakih Sovjetske zveze, ki so delovali na območju Krimskega gorovja, ter nato leta 1956 v afriški državi Kongo. Pozneje je bila bolezen pogosta v Aziji, osrednji Afriki in vzhodni Evropi. Leta 2002 so to nevarno virusno bolezen pri ljudeh ugotovili tudi v Turčiji. Še posebno pogosta je v pokrajini Anatolija, kjer je letos za to boleznijo zbolelo več kot 550 oseb, od katerih jih je 33 umrlo. Letos so to bolezen prvič odkrili tudi v Grčiji, in sicer na severovzhodu države, kjer je zaradi nje umrla neka ženska.

(Wild und Hund Internet, Wikipedia)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Tibor je bil lovec starega kova. Majhne in drobne postave, oblečen v ponošeno suktnjo z velikimi zaplatami na rokavih in v hlače, ki so bile v prav takem stilu. Njegova lovska oprava je bila iz časov, ko nas reklamna industrija še ni dušila z vedno novimi modeli, vedno boljšimi, nepremočljivimi materiali. Bila je iz časov, ko ljudje niso verjeli, da obleka naredi človeka oziroma lovca.

Oči so mu hudomušno streljale izpod močnih obrvi, ki so zadnje čase rasle nenavadno hitro. Tibor je bil namreč v letih, ko hormončki delajo zmešnjavo na več predelih človeškega telesa. Nekaj dlak na obrveh je bilo podobnih tipalkam pisanega metulja, pa tudi tiste pod nosom so mu nagajale. Ker se Tibor ni rad gledal v ogledalo, jih je začutil šele, ko je hotel nekaj malega pojesti. Podooben je bil dobrodušnemu gozdnemu

kjer je imelo sonce največjo moč, in obujala spomine na stare čase. Nostalgija jima je preplavila srce, zato sta ob obujanju spominov počasi srkala slivovko iz stare aluminijaste čutarice. Proti večeru pa se je Mihol odpravil domov in kdo ve, kdaj se bosta ponovno videla.

Lovci lovske družine, katere član je bil stari Tibor, so bili zelo pisana družina. Nasprotja so bila vidna že na prvi pogled. Na skupne love ob nedeljah so se vsi, prav vsi, pripeljali z velikimi bleščečimi avtomobili: Tone s hondo, Franc s suzukijem, Matija z BMW-jem, Egon z nissanom. Tibor je hodil vedno peš, saj avtomobila nikoli ni imel. Imel pa je veliko strokovnega znanja. Njegove oči so v naravi videle vse, kar je mnogim mlajšim članom ušlo s pogleda, čeprav so si pomagali z najboljšimi in najdražjimi daljnogledi. Poznal je vsak kotiček lovskega bazena in bil je prava enciklopedija znanja o divjih živalih.

Člani lovske družine so imeli že vse pripravljeno za slavnostno imenovanje častnega člana. Starešina se je v zasneženem jutru odpravil iz vasi do Tiborjevega doma, da bi mu osebno izročil vabilo za sobotno prireditev. Njegova žena bo s prijateljicami pripravila primerno zakusko, kupili bodo šopek in o Tiborju povedali nekaj prijaznih besed. »Gotovo bo ganjen, saj bo začutil, da so naše besede iskrene,« je bil ponosen starešina, ko je premagoval zasneženo pot. Bolj ko se je bližal Tiborjevi koči, vedno pogosteje se je moral ustaviti v snegu. Tedaj je globoko zadihal in se oziral po čudoviti zimski naravi. Vse naokrog lesketajoča se belina, svež oster zrak mu je rezal v obraz. »Zdaj razumem našega častnega člana, da v tej lepoti nikoli ni osamljen, da nikogar ne pogreša in je srečen,« je pomislil in s polnimi pljuči zajemal čisti zrak. Bil je že čisto blizu kočice, ko se je ponovno ustavil. Moker je

Častni član

MIHAELA REPNIK

možu. Med lovce je stopil že pred mnogimi leti in takoj so ga postavili za gozdnega čuvaja. Živel je sam v brunarici, bolje rečeno v leseni koči ob robu velikega gozda, ki mu ni bilo videti konca.

Gozd sega izpod Boča vse do Donačke gore in še naprej proti Halozam. Toda Tibor nikoli ni bil sam. Živel je v tesnem sožitju z naravo in svojim že zelo ostarelim psom Donom, kratkodlakim jazbečarjem. Pes je bil lepo negovan, s pokončno glavo, velikimi klapastimi uhlji, kratkimi nogami in očmi, ki so gospodarja vedno znova vabile: »Pridi, prijatelj, greva v najin raj!« Kadar nista bila na obhodu, je pes ležal pred lično izdelano utico in leno mežikal v sonce, ki je njun dom obsijalo v vsaki uri dneva. Njuno idilo so zmotili le redki mimoidoči. Včasih v samotnem kraju nista po ves teden srečala niti enega človeka. Poleti je zašel mimo kakšen gobar, jeseni nabiralci kostanja in morda še kakšen nedeljski sprehajalec, ki si je želel biti v naravi sam s svojimi mislimi. Nekajkrat na leto se je pri Tiborju oglasil njegov lovski tovariš Mihol. Ostareli gozdar je vedno redkeje zmozel premagati pot iz vasi, kjer je živel, do Tiborjeve domačije. Vedno sta sedla na klop pred hišo,

Vedno se je umaknil, kadar je slišal pogovore o znamkah pušk, avtomobilov in o najnovejših lovskih krojih. To nikoli niso bile njegove teme. »Ej, Tibor, čas te je povozil! Kdo še danes živi tako kot ti!« so ga vedno znova zbadali mladi možje. Čutil je, da ne sodi več mednje. Čeprav so hodili po istih lovskih poteh, so bili daleč drug od drugega. Njihove poti se ne bodo srečale nikoli več. To je začutil tudi starešina lovske družine, razumen in razgledan možak srednjih let, ki je znal ceniti izkušnje in znanje starega lovca, lovskega čuvaja in ne nazadnje nevsiljivega mentorja mladim. Spoštoval ga je kot človeka in lovskega tovariša. V njem je dozorela misel, da bi Tiborja na posebni svečani seji imenovali za častnega člana lovske družine. Rečeno, storjeno!

Bilo je na začetku zime, ko so ljudje že pospravili polja in pričakovali adventni čas. Čez noč je nametlo snega do kolen in še čez. Okoli Tiborjeve kočice je nastala čarobna zimska idila. Sneg je segal do oken, hišni prag je bil prekrit s snegom in nobene stopinje ni bilo videti. Drevesa so se šibila pod debelo snežno odejo. Veje so segale do tal in tu in tam je iz goščave zletela preplašena ptica.

bil do pasu. Teklo mu je od nosu in že je imel v mislih požirek slivovke, ki ga bo gotovo dobil pri Tiborju. Opazil je, da se iz dimnika kočice ne kadi, kot se je kadilo vsak dan; poleti in pozimi. »Stari danes še ni prišel iz hiše. To je res čudno. Tudi nobene stopinje ni videti v snegu. Se je zalezal ali kaj?« Pasja uta je bila do strehe zasuta s snegom; Dona ni bilo videti, ne slišati. »Gotovo leži v hiši ob gospodarjevi postelji,« je razmišljal in se negotovo oziral naokrog. Vse je bilo belo, nedotaknjeno. Prijel je za kljuko vhodnih vrat. Glasno je potrkal in zaklical: »Tibor, odpri, jaz sem, Egon! Rad bi govoril s tabo!« Nobenega šuma, nobenega glasu. Še enkrat in še enkrat je potrkal. Nič. »To je res čudno! Se je kaj zgodilo?« je bil vznemirjen Egon. Premaknil se je do majhnega okna in pokukal v prostor, ki je bil kuhinja in spalnica obenem. Rožnata zavesa mu je zastirala pogled, toda čutil je, da notri ni nikogar. »Le kaj se je zgodilo s starim Tiborjem? Kaže, da je odšel od doma, in to že včeraj ... Nobene sledi ni videti v snegu ...« Postalo mu je jasno, da se je zgodilo nekaj, česar ne razume, si ne zna razložiti. »Gotovo je odšel v gozd. Tudi psa je vzel s sabo,« mu je šinilo

skozi možgane. Obhodil je kočo z vseh strani, nobene sledi ali kakega znamenja, ki bi mu pokazalo, kaj se je zgodilo. Kolikor je mogel naglo, se je vrnil v vas. Obvestil je nekaj lovcev in drugih, ki so poznali Tiborja, da starega lovca ni našel doma. Takoj so po vasi začele krožiti govornice.

»Tibor je dobil obisk iz Rusije, kjer ima nekaj daljnjih sorodnikov. Gotovo so ga celo odpeljali s seboj.«

Ali pa take, v stilu: »Tibor ima v bližnjem mestu staro prijateljico in odločil se je, da bo zimo preživel pri njej.«

Nekateri so ga celo videli v avtu s tujo registracijo. »Verjetno se je pri njem oglasil Italijan, ki je pogosto hodil v naše

kraje na lov in je Tiborja dobro poznal. Bližajo se prazniki in odpeljal ga je v mesto, da bi si priskrbel najnujnejše.«

Stara Janževka pa je mislila na smrt. »Joj, Tiborja je zadela kap! Zaspal je v svoji postelji.«

Egonu ni dalo miru. Poklical je Franca in Toneta in skupaj so zagazili v sneg. Zadihani so prišli do Tiborjeve kočice. Vse je bilo, kot je pustil Egon pred nekaj urami; samo ena gaz je bila tam – njegova. Okrog in okrog je bila nedotaknjena belina. Svežina je dišala, bilo je kot v pravljici. Toda ni bilo časa za romantiko. S težavo so odprli vhodna vrata. Na štedilniku je stala skodela čaja, nič drugega. Tiborja in njegovega psa ni

bilo nikjer. »Odšel je od doma, to je zdaj jasno!« so ugotovili. »Le kod naj ga iščemo?« Odločili so se, da bodo počakali dan ali dva in če se ne bo vrnil, bodo organizirali široko iskalno akcijo. Iskanje je bilo neuspešno.

Tibor se nikoli ni vrnil.

Minili so božični in novoletni prazniki. Zapadlo je še veliko snega, ki je skopnel in ponovno zapadel. Prišla je pomlad in že smo bili na pragu poletja. Stara Janževka je nekega dne daleč v gozdu, pod Donačko goro, nabirala borovnice. V temačni, skoraj neprehodni globeli ga je našla. Ljudje so vedeli povedati, da se je dan pred močnim snežjem srečal s tropom divjih prašičev ...

Junjski jelenji ruk na Notranjskem

1. državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

Notranjska, s svojo neokrnjeno Loško dolino, ki je brez dvoma »mati slovenskega lovstva«, kot rad v šali in zares pove **Blaž Krže**, je na prvi poletni dan spet opozorila nase. Ne le zaradi gradu Snežnik, ki ga je gospoda z gradu Snežnik ali plemstva Schönburg-Waldenburg tamkaj zgradila leta 1269. V njem je muzej, ki je od zadnjih dni junija spet odprt za obiskovalce. Kar nekaj let so namreč obnavljali grajske prostore. Tisti dan je bil grajski vrt tudi lovski.

Sicer mirno Loško dolino, kjer je nedvomno zibelka slovenske jelenjadi, je dokaj toplo junjsko nedeljo nekaj časa vznemirjalo nenavadno zgodnje »jelenje«

kanje. V edinstvenem parku snežniškega gradu, ki se ponaša s svojim večstoletnim drevoredom, mogočnimi kostanji, lipami in hrasti, nad katerimi kraljujejo 150 let in več stare jelke, je bilo 22. 6. organizirano 1. državno tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja. Pokrovitelj tekmovanja, ki je bilo v okviru praznika Občine Loška dolina in Srednjeveških dnevoev, je bila LZ Slovenije. Vzorno sta ga organizirali **Komisija LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo** s svojim organizacijskim odborom ter **LD Lož - Stari trg**. Da je bilo vse pravočasno nared, nedvomno velja zahvala članom organizacijskega odbora, predsedniku **Marku Petretiču**, podpredsedniku mag. **Janku Mehletu**, vodji tekmovanja **Blažu Kržetu**, **Marjanu Fortinu**, **Gregorju Bolčini**, **Mitji Kersniku**, **Jožefu Gri-**

lu, Francu Rotarju in starešini LD Lož - Stari trg **Marku Goršetu**. Prvega tekmovanja v oponašanju jelenjega rukanja nasploh v Sloveniji, ki je bilo obenem tudi izbirno za udeležbo na evropskem prvenstvu na Češkem, se je udeležilo enajst slovenski tekmovalcev »rukačev«: **Pavel Nared** (LD Begunje), **Vital Šuligoj** (LD Dobrova), **Jožef Gril** in **Jure Škulj** (LD Ribnica), **Klemen Šuštaršič** (LD Rakitna), **Simon Ferlinc** (LD Puščava), **Aleš Žnidaršič** (LD Banja loka), **Matic Oberstar** (LD Ribnica), **Ludvik Škrbec** (LD Stari trg pri Ložu), **Damijan Zdovc** (LD Prežihovo – Kotle) in **Frančeškin Zorko** (LD Trstelj).

V res lepem naravnem okolju, ki je več kot 800 obiskovalcem nudilo tudi prijetno hladno senco, so notranjski prizadevni lovci postavili dovolj klopi in posre-

čeno uredili prireditveni oder, ki ga je v ozadju krasil grad Snežnik. Tam so stale kabine za sodnike in nekoliko višje je bil tudi prostor za strokovno komisijo. Nad potekom tekmovanja so odgovorno bdeli člani posebne komisije: **Marko Petretič**, **Blaž Krže** in **Boris Leskovic**. Oponašanje rukanja, ki je zajemalo tri discipline: jelena, ki išče košuto; jelena, ki že ima trop košut, a ne dovoli, da se oddaljijo od njega, ter rukanje jelena, ki se mu bliža enako močan jelen, je ocenjevala kar »mednarodna« komisija. Poleg slovenskih sodnikov **Toneta Marinčiča**, **Zdenka Primožiča**, **Antona Škulja** in **Ernesta Kerčmana** je namreč ocenjeval tudi priznani avstrijski tekmovalni »rukač« **Fritz Hoshleitner**.

Da je junjsko tekmovanje slovenskih »rukačev« prvič sploh

Zbrane tekmovalce in gledalce je pozdravil in tudi odprl tekmovanje mag. Srečko F. Kropce, predsednik LZ Slovenije.

Dobro počutje v Loški dolini je vsem zaželel Janez Sterle, župan Občine Loška dolina. Ob njem je povezovalc Marjan Fortin.

V senci večstoletnih dreves, v parku snežniškega gradu, je oponašanju jelenjega rukanja prisluhnilo več kot 800 obiskovalcev. Med njimi so bili tudi predsednik in podpredsednik LZS mag. Srečko Kropce, mag. Vlado Bradač in Srečko Žerjav, direktor LZS.

bilo na slovenskih tleh, imata nedvomno največ zaslug starosta slovenskih »rukačev« Jožef Gril, ki je doslej edini iz Slovenije že večkrat tekmoval na mednarodnih tekmovanjih, in neutrudni Marjan Fortin, ki sta dala pobudo za tako tekmovanje. Sproščeno, družabno, predvsem pa v posebnem tekmovalnem vzdušju je bilo omenjeno lovsko srečanje zelo zanimivo za širšo javnost. Privlačno in zanimivo ga je povezoval **Marjan Fortin**, predsednik Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo pri LZS, sicer pa tudi znani televizijski športni novinar.

Kot se za vsa državna tekmovalna spodobila, se je tudi lovsko začelo z Zdravljico in spremlja jočim bogatim kulturnim programom, v katerem so sodelovali *Notranjski rogisti*, ki so le dan prej praznovali 20-letnico delo-

vanja, in *LPZ Martin Krpan - Bloke*. Slavnostni nagovor je imel mag. **Srečko F. Krobe**, predsednik LZ Slovenije, ki je tekmovalne tudi odprl. Dejal je, »da je prvo tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja samo dokaz, da imamo slovenski lovci veliko volje in moči za gojitev lepih lovskih običajev. Oponašati jelenji ruk po posluhu, brez not, je velika spretnost in poslanstvo lovcev, ki se s tem ukvarjajo. Vesel sem, da se je tekmovanje zgodilo prav v osrčju slovenske populacije jelenjadi.« Zbrano množico je nagovoril tudi **Janez Sterle**, župan Občine Loška dolina, ki je med drugim povedal, da ta dolina že stoletje živi in diha tudi z lovstvom, ki je sestavni del vsakdanjika tamkajšnjih krajev.

Tekmovanje je postajalo iz minute v minuto vedno bolj privlačno in zanimivo za tekmoval-

Letošnji tekmovalci v oponašanju jelenjega rukanja na Notranjskem

Lepa spominska priznanja in praktične nagrade najboljšim trem »rukačem« sta izročila (od leve) Marko Petretič in Srečko Krobe, in sicer Jožetu Grilu, Simonu Ferlincu in Juretu Škulju.

Zmagovalec med »rukači«

Med slovenskimi lovci je zagotovo precej več tistih, ki v času jelenjega rukanja z oponašanjem poskušajo posnemati jelene, kot tistih, ki se zadnjih nekaj let s tem novim lovskim poslanstvom ukvarjajo tudi tekmovalno. Med oboje zagotovo sodi letošnji zmagovalec 1. državnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja, 38-letni vrtnarski mojster iz Maribora **Simon Ferlinc**, član LD Puščava. Kmalu po razglasitvi rezultatov je za glasilo *Lovec* povedal:

»Prihajam iz štajerske LD Puščava, ki upravlja tudi z jelenjadjo. Tako že več kot 20 let

pri opazovanju in lovu na jelenjad rad z rukanjem privabim jelena v ruku. Čeprav vso našo divjad zelo cenim in imam do nje pravi lovski odnos, mi je še posebno pri srcu jelenjad. Bolj ko plemenito jelenjad spoznavam, vedno bolj jo tudi cenim in me skrbi za njeno usodo v prihodnje. Na našem koncu namreč nima več pravega miru v lovišču. Sicer pa imam rad tudi lov na malo divjad. Zelo rad se udeležim tradicionalnega lova na race v LD Škocjan, kamor me redno povabi lovski prijatelj Matjaž Cizelj.« je povedal štajerski lovec **Simon**.

F. Rotar

Simonu Ferlincu je pred snežniškim gradom za uspeh med prvimi čestital tudi predsednik LZ Slovenije mag. Srečko Krobe.

ce pa tudi številne obiskovalce. Med njimi je bilo tudi nekaj članov UO LZ Slovenije. Predsednik Krobe je namreč zaradi tekmovalne »rukačev« za junij načrtovano redno sejo UO LZS sklical nedaleč stran od gradu Snežnik, v Markovcu. Tako je izvršno lovsko vodstvo s svojo prisotnostjo dalo priznanje prizadevnim članom organizacijskega odbora, zlasti še mnogim sponzorjem, ki so s sredstvi in praktičnimi nagradami podprli tekmovanje. V grajskem parku je imelo poleg pulta LZS svoj prodajni pult tudi znano Puškarstvo **Johann Fanzo** iz Borovelj (s svojo prodajalno in zastopstvom v Ljubljani).

Nekateri tekmovalci so bili pri oponašanju jelenjega ruka res pravi mojstri. Rukali so tako dobro in zavzeto, da so bili za obiskovalce vsi zmagovalci. A sodniki so svoje delo opravili bolj strokovno. Po končanih treh disciplinah je nekaj tekmovalcev zbralo enako število točk. Zato

so morali tekmovalci še v četrti disciplini, in sicer oponašanje oglašanja jelena na koncu ruka, ko je že utrujen. Ta disciplina je naposled tudi dala končni izid tekmovalca.

Najmanj tekmovalne treme, nekaj sreče a tudi mojstrskega znanja je imel štajerski lovec **Simon Ferlinc**, ki je zasedel prvo mesto. Drugo mesto je osvojil **Jure Škulj**, tretje **Jožef Gril**, četrto **Pavel Nared** in peto **Aleš Žnidaršič**. Ker se je drugouvrščeni Škulj odpovedal sodelovanja na evropskem prvenstvu na Češkem, so tam LZ Slovenije zastopali S. Ferlinc, J. Gril in P. Nared. Vsem tekmovalcem sta predsednik S. F. Krobe in M. Petretič podelila spominska priznanja. Prvi trije najboljši slovenski »rukači« so dobili tudi lično izdelane lesene »praskanke«, ki jih je za nagrade izdelal mojster **Anton Škulj**, član LD Banja Loka.

Nad uspelim lovskim tekmovalcem, ki bo, to že lahko zapiše-

Potek tekmovanja so nadzirali (od leve) Marko Petretič, Blaž Krže in Boris Leskovic.

Oponašanje jelenjega rukanja je ocenjevalo pet sodnikov. Za lovski spomin so se z njimi fotografirali tudi Marjan Fortin, Marko Petretič in Blaž Krže.

mo, postalo tradicionalno tudi v Sloveniji, je bil izredno navdušen **Marko Gorše**, starešina LD Lož - Stari trg, ki je s svojimi desetimi lovci kar štiri dni požrtvovalno pripravljaval vse potrebno za tekmovanje. Pohvale so organizatorju in tekmovalcem izrekli zelene bratovščine; denimo nelovec **Ciril**, ki se je s Koroške preselil na Notranjsko, pa **Andreja Buh**, lovka LD Lož - Stari trg, sicer tisti dan srednjeveška »princesa Ana«, sta bila navdušena nad spretnostmi »rukačev«. »Na vse, kar se dogaja v deželi ostrnic, smo domačini ponosni. Letošnje srednjeveške dneve, ki so bili kar bogati s kulturnimi in športnimi prireditvami ter tudi s stojnicami in starimi oblačili, smo posvetili Trubarju,« je povedala simpatična lovka.

In ne nazadnje: če smo bili tisti, ki smo pripravili prvo tekmovanje »rukačev«, deležni nekaj laskavih pohval, veljajo za-

hvale tudi drugim. Tako se **Marjan Fortin** v imenu komisije in organizacijskega odbora javno zahvaljuje Občini Loška dolina za sodelovanje, še posebno pa **Danici Zrim** za podporo pri organizaciji.

Franc Rotar

1. državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja so omogočili: Lovska zveza Slovenije; Istrabenz, d. d., Koper; Novolit, d. d., Nova vas; Trgovina Srna, d. o. o., Bloška Polica; Lesnina MG Oprema, K. B., d. o. o., Kamnik; Nimrod, d. o. o.; Lovce trade, d. o. o.; Silk, d. o. o., Trzin; Zavod za gozdove Slovenije; GG Postojna, Gostilna Mlakar, Markovec; LD Lož - Stari trg; Johann Fanzo, d. o. o., Ljubljana; Anton Skulj; Janez Mravlje; Snežnik, d. d. – *Vsem iskrena hvala!*

Občasna razstava v mariborski Galeriji Grad

100 let v kraljestvu Zlatoroga

Tretja razstava v Galeriji Grad Pokrajinskega muzeja v Mariboru (od 22. 7. 2008 do 12. 8. 2008) je bila namenjena lovcem in lovstvu, s poudarkom na ekološki ozaveščenosti.

Razstavo sta pripravila Slovenski lovski muzej in Pokrajinski muzej Maribor v sodelovanju in ob podpori Lovske zveze Slovenije ter območne Lovske zveze Maribor.

Slovenski lovski muzej deluje od leta 1958 v gradu Bistra pri Vrhniki kot del Tehniškega muzeja Slovenije. Zbirke v muzeju so med najbolj obiskanimi pri nas. Lovska zveza Slovenije (LZS) je samostojna lovska in naravovarstvena organizacija, članica Evropskega združenja nevladnih lovskih organizacij (FACE) in Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC). Sodeluje tudi z zamejskimi lovci iz Furlanije-Julijske krajine (Doberdob) in avstrijske Koroške (Klub prijateljev lova iz Celovca) in tako pomaga pri krepitvi in negovanju stikov med matičnim narodom in slovensko manjšino v Italiji in Avstriji. Dandanes šteje 21.202 člana s sedežem v Župančičevi ulici 9 v Ljubljani v domu slovenskih lovcev Zlatorog. Povezuje vse slovenske lovske družine (LD) in 20 območnih Lovskih zvez (LZ). Med njimi je tudi Lovska zveza Maribor, ki je bila do nedavnega največja območna lovska zveza v Sloveniji, saj je združevala in povezovala vse lovske družine v Podravju, na Pohorju in Kozjaku ter v večjem delu Slovenskih gor.

To je bila temeljna informacijska razstava, ki je naletela na velik odmev v javnosti in je veliko prispevala k promociji lovstva v časih, ki zeleni bratovščini še vedno niso najbolj naklonjeni. Zanimiva pa sta poglavito sporočila razstave in njena rdeča nit, da je zdajšnje lovstvo daleč od kulta trofeje, pa zato mnogo bližnje aktivnemu varstvu narave in divjadi. To je bilo mogoče razbrati tudi iz promocijskega gradiva in prijetnih nagovorov direktorice Pokrajinskega muzeja Maribor **Mirjane Koren** in podpredsednika LZS ter predsednika mariborske LZ **Braneta Kurnika** na dobro obiskani slovesnosti na dan odprtja razstave. Dogodka se je poleg članov zelene bra-

tovščine in lovskih funkcionarjev iz LD na mariborskem območju (med njimi naj omenimo direktorja LZS **Srečka Žerjava**, strokovnega sodelavca LZS **Gregorja Bolčino** in tajnika mariborske LZ **Andreja Ivančiča**, uredništvo našega glasila pa sem zastopal podpisani) udeležilo veliko Mariborčanov in Mariborčank, ki so z zanimanjem prisluhnili govornikom in spremljali strokovno razlago razstave. To je pripravila mag. **Romana Erhatic Širnik**, kustodinja Slovenskega lovskega muzeja, gotovo ena najboljših poznavalk zgodovine slovenskega lovstva. Zelo sistematično in pregledno je predstavila začetke in razvoj lovske organizacije, njene prelomnice, vzpone in padce, zasluge za nenehno ekološko ozaveščanje zelene bratovščine, prizadevanja za večjo lovsko kulturo, etiko, vzgojo in izobraževanje, predstavila je našo založniško dejavnost, lovsko kinologijo in lovsko strelstvo. Najbrž ni bilo naključje, da so jo obiskovalci poslušali z velikim zanimanjem in jo na koncu nagradili z dolgim aplavzom. Ena od koroških lovskih legend, **Mirko Skudnik**, ki mu ni mogoče odreči zasluga za krepitev ugleda lovske organizacije in njeno uveljavljanje na kulturnem področju, ji je v čestitki zatrdil, da je razstava z vsem, kar jo je spremljal v mariborski Galeriji Grad, evropski model promocije slovenskega lovstva. Taki oceni se pridružujem tudi sam, saj menim, da je malo takšnih priložnosti, da se lahko lovstvo predstavi v uveljavljeni muzejski ustanovi, kakršna je nedvomno mariborski Pokrajinski muzej. Zato velja vsa zahvala tudi vodstvu muzeja na čelu z direktorico **Korenovo**, ki je bila med pobudniki, da bi razstavo uvrstili v program novega razstavnega prostora na najelitnejši lokaciji v mestnem gradu v središču Maribora. Odprtje so z ubranim petjem obogatili in polepšali člani Lovskega okteta **Peca** iz Mežice. Prav prijetno jih je bilo poslušati; v mesto ob Dravi so prenesli del lovske kulture in nežnega koroškega melosa. Bogato in doživeto.

Sicer pa je razstava v Mariboru širok krog obiskovalcev seznanila z zgodovino pa tudi s poslanstvom lovske organizacije v različnih zgodovinskih obdobjih. Slovenska lovska organizacija se je rojevala na prelomu 19. in 20. stoletja. Najprej so bila ustanovljena posamezna lovska društva in klubi, ki so združevali

V Mariborski Galeriji Grad so odprte razstave z ubranim petjem popestrili pevci Lovskega okteta Peca iz Mežice.

Foto: Pokrajinski muzej Maribor

Razstavo je pripravila kustosinja slovenskega lovskega muzeja mag. Romana Erhatic Širnik; na fotografiji v sredini, v družbi glavnega urednika Lovca dr. Marjana Toša.

pretežno slovenske lovce in so predstavljali organizirane začetke vseslovenske lovske organizacije. 16. oktobra 1907. leta je bil v Ljubljani ustanovljen Slovenski lovski klub, katerega prvi predsednik je postal ljubljanski župan **Ivan Hribar**, ugledna in spoštovana osebnost takratnega časa, kar je novi organizaciji dajalo dodatno težo in ugled. Pobudnik za ustanovitev vseslovenske lovske organizacije pa je bil dr. **Ivan Lovrenčič**, najugled-

nejša osebnost slovenskega lovstva vseh časov. Na razstavi je bil deležen posebne pozornosti in prav je tako. Leta 1909 se je Slovenski lovski klub preimenoval v Slovensko lovsko društvo (SLD) in januarja 1910 izdal prvo številko uradnega glasila Lovec, ki, razen manjših prekinitiv med 1. in 2. svetovno vojno, izhaja še vedno. Leta 1935 se je Slovensko lovsko društvo preimenovalo v Zvezo lovskih društev Dravske banovine, po 2. svetovni vojni pa so nastajale lovske zadrage, družine in društva, ki so se povezale v Zvezo lovskih društev Slovenije. Nato je bila ustanovljena Republiška lovska zveza Slovenije, ki se je zatem preimenovala v Lovsko zvezo Slovenije. Njena naloga je bila zagotavljati enotno politiko varstva, gojitve in lova divjadi. Do leta 1991 je bila Lovska zveza Slovenije članica Lovske zveze Jugoslavije, iz katere je izstopila ob slovenski osamosvojitvi. V istem letu, še pred razglasit-

vijo slovenske samostojnosti, je bila Lovska zveza Slovenije na zasedanju v Quebecu sprejeta v članstvo Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), kar ni pomenilo samo podpore lovske organizaciji, ampak tudi nastajajoči mladi državi. Mednarodni stiki so se poglobljali in stopnjevali ter so tudi zdaj izjemno dinamični. Lovstvo na Slovenskem je doživelo tudi velikanške zakonske spremembe; zadnje leta 2004, ko je bila sprejeta nova (zdajšnja) lovska zakonodaja. Vse drugo bolj ali manj že poznamo, zato bralcem Lovca ni treba posebej pojasnjevati posameznih delov oziroma vsebinskih sklopov razstave.

Dandanes se sodobno lovstvo sooča z mnogimi težavami in dvomi globalnega sveta, tako da je v ospredju predvsem naša skrb za ohranitev redkih in ogroženih živalskih vrst ter njihovega in našega naravnega okolja. V ospredju naših prizadevanj je torej varstvo narave in divjadi, kult trofeje pa je, vsaj za večino med nami, že zdavnaj del naše zgodovine. To je naše splošno prepričanje in mariborska promocija je takšno novo naravnost slovenskega lovstva dokumentirano in objektivno predstavila tudi nelovski javnosti.

Dr. Marjan Toš

V Celju nova generacija mladih lovcev

Petek, 13. junij, se ni izneveril. Ves dan je namreč neusmiljeno deževalo in nič ni kazalo, da bi se vsaj za nekaj trenutkov pokazalo sonce. Kljub temu je bil to dan za 38 mladih lovcev iz **Savinjsko-Kozjanske zveze lovskih društin - Celje**, ki jim bo nedvomno še dolgo ostal v spominu. Z izročljivo spričevalo o uspešno opravljenem lovskem izpitu so namreč končali usposabljanje, ki so ga začeli z včlanitvijo v lovske organizacije in prek praktičnega izobraževanja, pod vodstvom mentorjev, končali s pripravljalnimi tečajem za teoretični del izpita ter zaključnim izpitom pred izpitno komisijo, ki je bil od 12. do 15. maja.

Na podlagi razpisa Lovske zveze Slovenije smo 6. marca začeli s predavanji, ki so bila enkrat na teden na II. osnovni šoli v Celju. S predavanji smo končali 24. aprila. Preizkusi znanja iz posa-

meznih učnih tem so bili razporejeni tako, da so imeli kandidati dovolj časa za pripravo. Že lani smo v jesenskem času v okviru praktičnega dela lovskega izpita organizirali predavanje iz balistike in prve pomoči ter praktični preizkus varnega ravnanja z lovskim orožjem, ki so ga vsi uspešno opravili.

Pred začetkom tečaja se je sestel predavateljski aktiv. Ob tej priložnosti smo se dogovorili, da bomo letos znanje kandidatov ocenjevali z ocenami. Le s povprečno oceno posameznega kandidata je mogoče najbolj objektivno oceniti njegovo znanje, pa tudi znanje celotne generacije. Za letošnjo lahko povem, da je bila ena od boljših, saj je bila povprečna ocena zaključnega izpita 3,89, celotnega tečaja pa 3,91.

Že večkrat sem poudaril, da je sistem izobraževanja pri teoretičnem delu izpita, ki ga je Lovska zveza Slovenije uvedla leta 2000, dober, saj je nivo znanja, ki ga pripravniki dosežejo, vsako leto boljši. Pred nedavnim mi je namreč eden od lovcev, ki je bil pred leti tudi sam predavatelj in član izpitne komisije, a še v času, ko nismo imeli sedanjega načina izobraževanja, rekel, da imamo blažja merila, češ, saj vsi naredijo izpit v prvem roku. Pojasnil sem mu, da pri kandidatih iščemo znanje in ne neznanje, ker mora vsak za pozitivno oceno pokazati najmanj 60 % znanja iz posamezne teme, ki jo zagovarja. Seveda se zgodi, da kateri pri prvem poskusu tudi ne pokaže dovolj in dobi negativno oceno, vendar ima možnost, da preden pride na zaključni del izpita, popravi slabo oceno. Tako na prvi pogled nekateri res dobijo vtis, da je zdaj lažje opravljati izpit, ker ga vsi opravijo v rednem roku. Ob tem pa pozabijo, da morajo zdaj kandidati pokazati predhodno bistveno več znanja, preden jih sploh »spustimo« k zaključnemu izpitu. Ta je v bistvu le končni izdelek ali nadgradnja vsega do takrat osvojenega in naučenega!

S kakšnim predznanjem pride kandidat na lovski izpit, pa je še vedno v veliki meri odvisno od njegovega mentorja in tudi od izobraževalnega programa za pripravnike v lovske družine. V veliki večini vzamejo LD to zelo resno in pripravnik prijavi na tečaj šele, ko je opravil res že vse zahtevane naloge, ki jih mora opraviti v času pripravništva. Pri tem je pomemben tudi obisk raznih prireditev, posvetov in nena-

Lovska zveza Slovenije

**PREKLIC / ODVZEM
LOVSKIH IZKAZNIC:**

Lovska zveza Slovenije, skladno z določili 7. člena Pravilnika o lovskih izkaznicah (Ur. l. RS, št. 87/2005) **preključuje lovske izkaznice št. 3656** izdane na ime **Janez LAVBIČ**, član LD Dramlje, za obdobje od 28. 2. 2007 do 28. 2. 2010.

Tajništvo LZS

zadnje tudi kinoloških prireditiv. Bilo je namreč kar nekaj primerov, da kandidati v dnevniku niso imeli vpisane kinološke prireditve v preizkusu dela lovskih psov po krvnem sledu. Zato smo jih napotili, preden so dobili spričevalo, naj opravijo tudi to obveznost. A menim, da je naloga lovske družine oz. mentorja, da poskrbi za to, ne pa predavateljskega aktiva! Upam, da v prihodnje ne bomo več imeli takšnih primerov.

Letos smo načrtovali, da bi poleg spričevala in podpisane Zaprisege slovenskega lovca novoizprašanim lovcem hkrati izročili tudi lovsko izkaznico, ki je eden ob pogojev za samostojen lov. Zato smo že v času tečaja od kandidatov pridobili fotografije za izdelavo lovske izkaznice in od Ministrstva za pravosodje potrdilo iz kazenske evidence. Zah-

mentorji in drugi lovci. Tako je bil lovski dom premajhen, da bi sprejel vse. Zato so morali nekateri uradni del spremljati od zunaj. Slovesnosti se je poleg predsednika upravnega odbora SK ZLD - Celje **Maksimilijana Arliča** udeležil tudi podžupan Občine Slovenske Konjice **Boštjan Podkrajšek**, ki je v svojem nagovoru vsem, ki so uspešno prehodili pot izobraževanja do končnega izpita, izrekel čestitke. Poudaril je, da smo slovenski lovci pomemben člen pri ohranjanju narave in da smo pri svojem delu lahko ponosni na rezultate, ki jih je dosegla lovska organizacija. Javno jim je zaželel, naj bodo pri svojem udejstvovanju predvsem varuhi narave in divjadi.

Ob koncu je skupaj z predsednikom SK ZLD - Celje vsem novim lovcem izročil spričevalo. Vsak je še slavnostno podpisal

6. generacija mladih koroških lovcev

V koroški deželi s te strani Matjaževe Pece se ni bati, da bi večstoletna lovska tradicija kdaj koli zamrla. **Koroška lovska zveza (KLZ)**, ki je po junjski podatkih štela že 1.191 članov, med katerimi je tudi 20 lovcev, je od letošnjega junija namreč bogatejša še za 21 mladih lovcev. Tako kot druge območne lovske zveze je tudi Koroška LZ s svojo komisijo za izobraževanje, kulturo in odlikovanja (IKO), ki jo vodi predsednik **Dušan Kudrnovsky**, že februarja začela teoretično izobraževati 21 lovskih pripravnikov iz 14 LD. Tudi letos je izobraževanje potekalo v Pamečah, kjer ima sedež KLZ. Predavanja so trajala od štiri do šest ur vsako soboto od 16. februarja do 31. maja. Predavanj in izpitov, nad katerim je bdel neutrudni nekdanji učitelj **Rihard Kozjak** (LD Dolič), vodja tečaja za pripravo na lovski izpit, so se mladi lovski pripravniki udeleževali dokaj redno. Med letošnjo 6. generacijo koroških lovskih pripravnikov je bilo še največ zanimanja, kar je bilo tudi pričakovati, za izobraževanje na terenu. V ta sklop sta sodila obvezni praktični prikaz dela z lovskimimi psi, ki ga je organiziralo LKD Koroške, ter streljanje z MK puško in šibrenico na glinaste globe v Zančanih.

Medtem ko so vsi letošnji koroški lovski pripravniki izpite iz 11 predmetov opravljali sproti (vsak petek v tednu), so pred izpitno komisijo KLZ, v kateri so bili člani **Blaž Štumpf**, diplomirani pravnik, **Zdravko Miklošič**, diplomirani inženir gozdarstva, vodja tečaja **Rihard Kozjak** in kot predsednik **Dušan Leskovec**,

uni. dipl. inženir gozdarstva, zaključni izpit uspešno opravili v priljubljeni lovski Gostilni Rogina v Podgorju. **Rihard Kozjak** je povedal, da je bilo tudi letošnje znanje pripravnikov izredno dobro, za kar velja zahvala tudi njihovim mentorjem in predavateljem. Povprečna ocena znanja je bila 3,9, prisotnost na predavanjih pa 94,9 %. Oba podatka dokazujeta, da je KLZ tudi na področju lovskega izobraževanja izredno uspešna, predvsem zaradi pomoči mnogih mentorjev in strokovnega pristopa članov predavateljskega aktiva: **Bojana Deberška**, **Franca Hebra**, **Dušana Leskovca**, **Zdravka Miklošiča**, **Vinka Podržana**, **Otokarja Praperja**, **Antona Pridigarja**, **Jožeta Samca**, **Blaža Štumpfla**, **Leopolda Travnerja**, **Slavka Žlebnika** in **Uroša Škorjanca**.

Tako kot prejšnje generacije mladih koroških lovskih pripravnikov je bila tudi šesta na strokovni lovski ekskurziji po Notranjski. Bodoče lovce so na poti do gradu Snežnik in na 1.025 m visok Mašun spremljali Dušan Leskovec, Franc Praznik in Rihard Kozjak. Že po tradiciji jih je na Notranjskem lepo sprejel zvesti prijatelj koroških lovcev **Franc Koščak**, ki je nadvse radovednim mladim lovcem izčrpno povedal marsikaj o gojitvi in lovu divjadi v tamkajšnjih krajih, zlasti še o jelenjadi na Notranjskem. Mnogi so v Polharskem muzeju v gradu Snežnik sploh prvič videli, kakšen je navadni polh.

Lovsko izobraževanje bo 6. generaciji mladih lovcev nedvomno ostalo v lepem spominu tudi po slavnostni podelitvi in podpisu lovske zaprisege. Kmečka in tudi lovska idilična vasica Podgorje pri Slovenj Gradcu je v petek, 13. junija, za nekaj časa lovske oživila. Bilo je nadvse slavnostno in družabno, tako da bo

Foto: N. Simon

Novi lovci SK ZLD - Celje, generacija 2008, in člani predavateljskega aktiva

tevke za izdajo izkaznice smo takoj po končanem izpitu z ustreznimi prilogami poslali Lovski zvezi Slovenije. Vendar je bilo njeno stališče, da je treba izkaznico poslati neposredno matični lovski organizaciji, t. j. lovski družini, ki jo mora nato vročiti svojemu članu. Zato jih je LZS poslala neposredno. Tako so mladi lovci letos dobili izkaznico od svojih LD takoj po prejemu spričevala. Namen je bil vsekakor dosežen glede na lani, ko smo julija, tudi takoj po končanem tečaju, v paketu poslali zahteve za izdajo izkaznic, ki pa so jih upravičenci dobili šele konec oktobra.

Skratka, slovesna izročitev spričevala je bila letos v lovskem domu LD Slovenske Konjice, na Štepihu. Iz te družine je bilo tudi največ kandidatov (5), ki so vsi uspešno opravili izpit (lani 8). Kljub slabemu vremenu so se podelitve poleg novoizprašanih lovcev in članov predavateljskega aktiva udeležili tudi njihovi

Zaprisego slovenskega lovca. Celotno prireditve so s svojim igranjem popestrili Celjski rogisti.

Tako kot vsa leta prej smo tudi letos najboljšim izročili knjižne nagrade. Prejeli so jih: **Primož Stropnik** iz LD Polzela (povprečna ocena 4,93), **Viktor Tratnik** iz LD Gornji Grad (povprečna ocena 4,67), **Toni Dimnik** iz LD Kajuh (povprečna ocena 4,67), **Jernej Hrovat** LD Polzela (povprečna ocena 4,53) in **Dejan Potočnik** iz LD Rečica ob Savinji (povprečna ocena 4,53).

Na tem mestu bi se naposled rad javno zahvalil članom LD Slovenske Konjice, ki so kljub slabemu vremenu odlično izpeljali celotno organizacijo in poskrbeli, da nobeden od udeležencev ni šel s slavnostne prireditve lačen ali žejen. Vsem novim lovcem pa v svojem imenu in v imenu predavateljskega aktiva čestitam za doseženi uspeh in jim želim veliko uspehov pri nadaljnjem lovskem udejstvovanju.

Zdravko Mastnak

Šesta generacija mladih koroških lovcev

Foto F. Rotar

Mladim koroškim lovcom je lovska spričevala izročil Ivo Žižek, predsednik Komisije za izobraževanje pri LZ Slovenije. Na fotografiji (od leve): Dušan Kudrnovsky, Dušan Leskovec, Franc Praznik in Ivo Žižek ter mladi lovec Uroš Plečko, član LD Bistra.

slehnemu ostalo v lepem in srčnem spominu. Kako tudi ne, saj je Koroška LZ s svojo komisijo za izobraževanje pripravila vse potrebno za slavnostno podelitev spričeval v Gostišču Kovač. V Podgorje so svoje mlade lovske tovariše prišli pozdravit: član UO LZ Slovenije **Roman Grah, Jože Samec, Ivo Žižek**, predsednik Komisije za izobraževanje pri LZ Slovenije, **Edi Osrajnik**, podpredsednik POZUL, lovski inšpektor **Drago Križan**, iz Kluba prijateljev lova iz Celovca pa **Mirko Kumer** s svojimi tovariši, pa mnoge starešine koroških LD, mentorji, nekateri predavatelji in predstavniki KLZ.

Letočni lovski »meni« slavnostne podelitve, ki jo je vodil vsestranski Franc Praznik, je bil bogat. Prireditev so z lepim petjem in igranjem polepšali tudi pevci Lovskega okteta Podgorje in rogisti LD Muta. Lovska spričevala so izročili Žižek, Leskovec in Kudrnovsky. Letos so največ lovskega znanja pokazali: **Damjan Logar** iz LD Gradišče s 4,7 % povprečne ocene, **Peter Kovač** iz LD Orlica, **Vlado Kun**, LD Slovenj Gradec, in **Vojko Trnjek**, član LD Muta, vsi s 4,6-odstotno povprečno oceno. Vsi so za spomin prejeli posebna pisna priznanja in Trijezični lovski slovar. Vzorno voden Dnevnik

de la lovskega pripravnika je imel **Damjan Jeseničnik** (LD Dolič), kateremu je bil mentor **Štefan Oštir**. V imenu 6. generacije mladih koroških lovcev je zaprisego prebral Vojko Trnjek. Tudi letošnja generacija je svojim predavateljem podelila pisne zahvale in tradicionalne lovske kape 6. generacije. To dolžnost sta opravila razrednik 6. generacije **Rudi Rogelšek** (LD Slovenj Gradec) in Vojko Trnjek.

Vse prisotne so nagovorili tudi gostje. Leskovec je med drugim povedal, da bo KLZ tudi v prihodnje največ pozornosti namenjala lovskega izobraževanju, varovanju in gojitvi divjadi, lovskega šegan in navadam, negovanju lovske kulture in prave lovske tovarišije. Grah, ki je sicer tudi starešina LD Golavabuka, je poudaril, da je Koroška LZ med tistimi v Sloveniji, ki ima že od samega začetka samostojne poti dokaj strokoven predavateljski aktiv, v katerem so sami lovci. Tudi M. Kumer, ki dobro pozna zagnanost koroških lovcev na tej strani Pece, je pohvalil uspehe Koroške LZ, ki jih iz leta v leto dosega na mnogih področjih, zlasti na izobraževalnem, kulturnem in družabnem.

Franc Rotar

Izboljšati želijo življenjsko okolje poljskega zajca ...

Že pred dobrimi dvajsetimi (1987) leti so se združili v svojo **Zvezo lovskih družin (ZLD) Prlekije**, ki je v minulih letih opravila mnoga pomembna poslanstva, in sicer v interesu vseh članov v to območno zvezo

združenih LD. Zaokrožuje jo osem LD (iz osmih občin: Apače, Gornja Radgona, Križevci, Ljutomer, Radenci, Razkrižje, Sv. Jurij ob Ščavnici in Veržej) s skupno okrog 600 člani. Temeljna dejavnost prleške območne lovske zveze je predvsem smotrna gojitve divjadi in skrb za v naravi živeče živali, kjer so, po besedah predsednika zveze **Antona Holca**, kljub nekaterim objektivnim in subjektivnim težavam, bolj uspešni kot ne. »Vsekakor vlagamo veliko truda pri svojem delu in uspeh ne izostaja, čeprav so pred nas postavljene tudi nekatere ovire. Preveč je namreč poseganja v naravo, spreminjanja naravnega okolja kar vpliva tudi na številčnost divjadi. V našem okolju je glavna divjad srnjad, še pred leti pa so to bili to tudi zajec, fazan, poljska jerebica ..., žal je teh živali zdaj veliko manj. Nihče še ni pripravil poglobljene strokovne raziskave zakaj divjad določenih vrste bolj kot ne izumira, oz. se bistveno znižuje njihova številčnost. Sicer pa imamo na območju Prlekije tudi nekaj prehodne divjadi, kot je to npr. divji prašič ...«, meni Holc.

Po njegovem mnenju so lovci v zadnjem času nekako v milosti in nemilosti mnogih, tako da bo na tem področju treba dejansko nekaj spremeniti. Na skupščini ZLD Prlekije, ki je bila v lovskega domu Ljutomer, so bili člani prleške lovske bratovščine enotnega mnenja, da so v minulemu času ogromno naredili, slišati pa je bilo tudi nekaj kritik in samokritik. Predvsem so zadovoljni z rezultati gospodarjenja z veliko in malo divjadjo, s finančnim gospodarjenjem ter tudi z delovanjem različnih komisij, ki delujejo znotraj UO ZLD Prle-

Predsednik Komisije za izobraževanje pri LZ Sloveniji **Ivo Žižek** (sicer član LD Ruše) je tokrat prvič v tej vlogi obiskal Koroško. Vse prisotne je nagovoril z izbranimi besedami, ki bodo ostale v spominu mladim in starejšim lovcom. Med drugim je za napotek in v opomin dejal: »Lovci se veselimo vsakega novega življenja v naravi. Prvih sprehodov lisičjih mladičev, nerodnih in negotovih prvih korakov srnjadi in tudi tega, kaj vse naredijo živalske matere, da zavarujejo svoje mladiče; včasih tudi za ceno svojega življenja. Pomagajmo ohranjati življenje in ceniti to vrednoto narave. Pri gospodarjenju z divjadjo vam želim veliko uspehov, veliko užitkov v naravi. Ne ustrašite se nobenih nalog pred katere ste in boste postavljeni. Zavedajte se, da je med tovarišicami in tovariši dana lovska beseda nekaj svetega! Bodimo pošteni do sotovarišev in na lovu tudi lovsko pravični do divjih živali in narave. Ne sramujmo se svojega lovskega kroja, ki je zelene barve, in kateri smo zaprisegli. Ponosno ga nosimo in kažimo povsod. Negujte šege in običaje, saj se po njih razlikujemo od ostalih narodov. V lovske družine le gradite in ne rušite zgrajenega, prijateljujte in ne sovražite, pomagajte in ne bodite zavistni, veselite se nad uspehi, žalujte in spominjajte se tistih, ki so že odšli v večna lovišča. Generacija 2008 si zasluži, da ji damo priložnost v lovskega dokazovanju, zaupajmo jim, saj so postali člani – enaki med enakimi. Prijateljujmo med samo, obiskujmo se, izmenjujte si izkušnje in učite se še naprej. Vzemite v roke Lovca, knjige Zlatorogove in Strokovne knjižnice in drugo lovske literaturo, ter neprestano dopolnjujte svoje lovske znanje.«

Foto: O. Bakal

Predstavniki LD iz ZLD Prlekija na svoji skupščini, ki so jo imeli v lovskega domu LD Ljutomer, pozorno poslušajo poročilo svojega predsednika.

Foto: M. Krolfel

kija. »Z zadovoljstvom lahko povem, da smo vse cilje zapisane v programu dela tudi realizirali. Gospodarjenje z veliko in malo divjadjo je bilo po lovskih družinah dobro, sicer po posameznih lovskih družinah različno, kakršen je tudi pristop do izvrševanja uresničitve načrtov. Izpolnitev načrta odstrela v preteklem letu (2007), je bila 98,70 %. Odstrel srnjadi je bil opravljen dobro tako po spolu kakor tudi po starostni sestavi. Pri pregledu odstrela in pri kategorizaciji, je komisija ugotovila, da se kakovost dokumentacije in dokaznega gradiva izboljšuje. Vse LD ki so imele določene pomanjkljivosti so bile na njih opozorjene od komisije in tudi od lovskega inšpektorja,« je med drugim še dejal predsednik Holc, ki je nato še posebej spregovoril o številnih strokovnih predavanjih ter drugih virih izobraževanja članstva.

Še posebej je Holc pohvalil vodstvo **LD Ljutomer**, ki je na področju oživljanja (revitalizacije) male divjadi in izboljšanja naravnega okolja za poljskega zajca gotovo vodilna na območju ZLD Prlekija in tudi širše. »Z znanjem, ki ga je ta LD pridobila od zunaj, je nenazadnje tudi s svojim znanjem in izkušnjami prišla do spodbudnih rezultatov pri poskusih za povečanje naravne številčnosti male divjadi –

predvsem fazana in poljskega zajca. LD Ljutomer je uvedla tudi nov način krmljenja. Klasični način krmljenja s koruznimi storži je ta LD povsem opustila in prešla na pravičen in ekonomičen način krmljenja z ustreznimi mešanicami žit. Krmljenje fazana iz krmilnikov in z žiti so nato prevzele tudi druge LD iz ZLD Prlekija. Ne glede, kakšen je na zunaj krmilnik, pomembno je, da je založen od začetka septembra do konca maja naslednje leto. Res je, da smo pred leti podpisali Pismo o nameri oživljanja populacij poljskih kur in izboljšanju okolja za poljskega zajca, do pravega odziva ni prišlo. Le tu in tam se je počasi premikalo na bolje. Nismo bili dovolj ozaveščeni in nismo verjeli v vse te številke in rezultate, ki jih imamo danes. Po mojem pričanju smo zdaj tako daleč z znanjem in hotenji, da lahko začnemo uresničevati podpisano Pismo o nameri; žal res nekoliko pozno, vendar bolje kot nikoli,« je prepričan Holc.

Na zboru so ugotovili, da se v ZLD Prlekija kinologija razvija zelo dobro, in sicer glede šolanja in tekmovanja. Enako so uspešni na tekmovanjih v lovskem strelstvu, kjer pa se pojavljajo finančne težave, saj je to drag šport. Ocenjujejo, da je veliko naredila tudi komisija za pravno-statutar-

na vprašanja, ki je v minulem obdobju morala pripraviti številne predloge pravil in drugih aktov. V ZLD Prlekije se tudi zavedajo, da brez sprotnega izobraževanja v lovstvu ni primernega znanja. Zato so organizirali teoretični del lovskega izpita, ki ga je opravilo 10 kandidatov. Prav tako so organizirali tečaj iz prve pomoči in urjenja z orožjem za lovške pripravnike. Organizirali so predavanje za mentorje, ki se ga je udeležilo 42 novih kandidatov za mentorje, ki so morali opraviti izpit iz mentorstva. Vsi so ga uspešno opravili! Zanimivo pa je, so ugotavljali, da v minulem obdobju LD niso na komisijo za odlikovanja in priznanja nasloville niti enega predloga, čeprav si v ZLD takih priznanj zasluži precej zaslužnih članov.

»Od sprejetja Zakona o divjadi in lovstvu, leta 2004, in dopolnitve in uskladitve s stališči ustavnega sodišča je Državni zbor 6. februarja 2008 sprejel novelo zakona o divjadi in lovstvu. Po sprejetju novele zakona smo lovci dosegli zaželeno prvo podelitev koncesije za obdobje 20 let. Težko pričakovana uredba o podelitvi koncesij naj bi bila pred vrati. Glede višine koncesijske dajatve je obveljalo stališče, naj bi ta bila 15 % od prihodka od prodane divjačine in lovnega turizma. S tem stališčem se LZS

sicer ni strinjala, lahko pa LD po dodelitvi koncesije argumentirano zaprosi za zmanjšanje višine koncesijske dajatve. Na stariščinah LD je odgovornost, da boste svoje LD, ki jih vodite in odgovarjate za pravičen pristop do uresničevanja zahtev koncedenta – Republike Slovenije. Uredba o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v 7. členu navaja pogoje, ki jih mora izpolnjevati koncesionar. V 8. členu je naveden prednostni vrstni red pri dodelitvi koncesij. Prednostni vrstni red lahko uveljavlja lovska organizacija pod pogoji, ki so določeni v drugem in tretjem odstavku 26. člena zakona. Ena od zahtev kcedenta je, da upravljavec lovišča, to je LD, zagotovi računalniško opremo in tako organiziranost, ki omogoča dostop do baze lovskih podatkov. Brez elektronskega načina poslovanja si normalnega delovanja praktično ne moremo več zamišljati. Ob vpogledu v informacijski sistema Lisjak je razvidno, da imajo nekatere LD te zveze to že vzorno urejeno, druge pa na tem področju poštono 'šepajo'. Brez urejenih podatkov v Lisjaku se je treba zavedati, bo težko pridobiti koncesijo,« je na koncu resno opozoril predsednik ZLD Prlekija.

Oste Bakal

Obnovljeno strelišče LD Slovenj Gradec

V Zančanih streljajo lovci, policisti, vojaki in drugi

Pred mnogimi leti so si tudi skoraj vse koroške lovske družine uredile bolj ali manj bolj skromna strelišča za svoje potrebe. Že takrat namreč ni bilo dovoljeno streljati na glinaste golobe in preizkušati puške risanice kjer koli. Tako je pred dobrimi 30 leti tudi **LD Slovenj Gradec** začela urejati svoje strelišče na veliki gozdni jasi v Zančanih, v osrčju zdajšnje Mestne občine Slovenj Gradec. Ker je bilo strelišče v Zančanih že v tistih časih največje in tudi eno varnejših na Koroškem, z leti so ga kar nekajkrat širili in tudi posodobili, ni bilo priljubljeno samo med koroškimi lovci, ampak je postajajo vedno privlačnejše tudi za druge. Čeprav strelišče slovenjgraških lovcev – prav tako tudi vsa druga koroška lovska strelišča – zaradi nedorečene zakonodaje še vedno nima uporabnega dovoljenja, je že pred leti kljub temu postalo (ne)uradno regijsko strelišče.

Ker poti nazaj ni bilo več, so lovci že leta 1998 pridobili lokacijsko dovoljenje za nov, nadvse potreben večnamenski prizidek. Zaradi večkratnih pritožb nekaterih sosedov so dovoljenje za prizidek dobili šele leta 2001, z deli pa začeli leto pozneje. Zapisati velja, da je lovsko strelišče v Zančanih še kar oddaljeno od bližnjih hiš in da je zaradi gozdne doline tudi naravno kar dobro zavarovano. Prizadevni in iznajdljivi lovci so v pokritem delu strelišča uredili kar 10 stojšč za strelce, imajo pa tudi avtomatsko strelišče za zračno puško. Na celotni veliki gozdni jasi so uredili še strelišče za streljanje na glinaste golobe, z MK na bežečega merjasca ter s pištolo. Uredili so strelski poligon za streljanje na 100 metrov, 200 in 300 metrov, česar ne omogočajo mnoga druga slovenska lovska strelišča.

Lani so za zaključna dela imenovali nov gradbeni odbor, ki ga je z vso odgovornostjo in vnemo vodil lovec **Jože Hajtnik**. »Čeprav smo mnoga zaključna dela pričeli izvajati šele maja lani, smo z lastnimi in donatorskimi sredstvi vsa predvidena dela pravočasno opravili. Tako smo v starem delu objekta uredili sanitarije, končali stenske omete in tlake. V novem prizidku pa uredili in opremili sodobno kuhinjo

Slavnostno odprtje posodobljenega strelišča LD Slovenj Gradec v Zančanih

Foto: F. Rotar

lovci in povabljeni gostje, ki so prišli v Zančane, so bili navdušeni nad lepo urejenim streliščem. Z leve: **Matjaž Zanoškar, Anton Klančnik, Vili Kašnik, Janko Dunaj, Roman Grah, Ladislav Horvat, Jože Hajtnik in Tomaž Hain, gospodar LD Slovenj Gradec.**

in večnamensko veliko dvorano za 80 ljudi. Uredili smo tudi okolico objekta. Poskrbeli za ekološko čiščenje odpadnih vod in končno asfaltirali dovozno cesto do strelišča,« je razložil Hajtnik. Samo zaključna dela so stala okrog 30 tisoč evrov, ki so jih prispevali: LD Slovenj Gradec, lovci – posamezniki, **Janko in Dušan Zakeršnik, Jože Hajtnik in Darko Hlupič**, ter MO Slovenj Gradec, ki je asfaltirala dovozno cesto.

V bogati kroniki LD Slovenj Gradec bo z velikimi črkami napisan datum, sobota, 7. junija 2008, ko so slovenjgraški lovci slavnostno predali svojemu namenu nove in obnovljene objekte strelišča in asfaltno cesto. Trak sta prerezala **Matjaž Zanoškar** in **Dušan Leskovec**. Čeprav so bili v preteklosti lovci, policisti, vojaki in tudi drugi na strelišču v Zančanih že kar nekajkrat veseli zaradi strelskih uspehov, zlasti to velja za slovenske lovce, ki v

Zančanih večkrat tekmujejo na strelskem prvenstvu LZ Slovenije, je bila letošnja junijska sobota še posebno slavnostna. Odprtja, ki sta ga začela rogista **Pungartnik** z Mute, so se poleg domačih lovcev udeležili tudi lovci iz sosednjih in prijateljskih LD. Prišli so tudi: **Matjaž Zanoškar** in **Vili Kašnik**, župan in podžupan MO Slovenj Gradec ter **Roman Grah**, član UO LZ Slovenije, lovski inšpektor **Drago Križan**, **Niko Kolar**, višji policijski inšpektor PU Slovenj Gradec, **Franc Wolf**, vodja izpostave za obrambo na Koroškem, **Zdravko Moličnik**, štabni vodnik Slovenske vojske in drugi.

»V preteklih desetletjih smo slovenjgraški lovci za širitev in posodobitev strelišča namenili mnogo udarniških delovnih ur in tudi lastnih sredstev. Zato smo že pred leti sklenili, da bomo strelišče urejevali in posodabljali tako dolgo, da bo zgrajeno po predpisih in da bodo izpolnjeni

vsi pogoji za legalizacijo strelišča,« je ob odprtju povedal **Dušan Leskovec**, starešina LD Slovenj Gradec. Nekdanji dolgoletni starešina in sedanji predsednik NO **Janko Dunaj** pa je na kratko opisal začetek gradnje strelišča. »Ko smo pred 30 leti slovenjgraški lovci začeli graditi lovsko strelišče v Zančanih, nismo načrtovali, da se bodo pozneje na njem v streljanju urili tudi člani strelskih društev, miličniki, pripadniki TO in zdaj tudi policisti, slovenski vojaki ter tudi lovci iz sosednjih območjih LZ. Moram reči, da smo vsi, ki na to strelišče že leta radi prihajamo, zelo ponosni, da imamo tudi na Koroškem tako sodobno in varno strelišče.«

Na tako lep in funkcionalen objekt, ki se lepo zliva z veliko gozdno jasno in strelskim poligonom, sta nadvse ponosna tudi župan Zanoškar in Grah. Oba sta v svojem pozdravnem nagovoru dejala, da bo sodobno in varno strelišče nedvomno vedno bolj privlačno tudi za mlajše ljubitelje streljanja. Zdravko Moličnik, ki je s seboj v Zančane pripeljal tudi skupino vojakov, ki so obiskovalcem razkazali nekaj najsoodobnejšega vojaškega orožja, je LD Slovenj Gradec izročil bronasto plaketo Oddelka za pridobivanje kadrov pri SV.

Slovenjgraški lovci, ki se s svojimi zemljiškimi posestniki in kmeti že leta tradicionalno srečujejo, so svoj delovni uspeh želeli proslaviti tudi z njimi, pa jim ni uspelo. Ker je na dan odprtja tudi v Zančanih zelo deževalo, so se s svojimi res dobrimi prijatelji in zagovorniki tradicionalno srečali v soboto, 14. junija, pred lovskim domom na Selah.

Franc Rotar

Tretje meddruštveno lovsko tekmovanje na glinaste golobe

48 lovcev je preizkušalo lovske izkušnje

Lovska družina Velika Polana, ki je zakorakala v 60-letno delovanje varovanja naravnega okolja, ohranjanja divjadi in narave nasploh, je streljaj od svojega lovskega doma pri Copekovem mlinu v Mali Polani na novozgrajenem avtomatskem strelišču za glinaste golobe organizirala dvodnevno tekmovanje na glinaste golobe z lovskimi puškami »šibrene trap«. To je

bilo tretje meddruštveno lovsko tekmovanje. Kot je povedal gospodar LD Velika Polana Marjan Vučko, so taka tekmovanja dobrodošla predvsem zato, da lovci pokažejo svoje lovske spretnosti, ki jih potem na svojih letnih lovih uporabijo za streljanje divjih živali, kot so košuta, divji prašič in druga večja divjad, ki se v veliki meri zadržuje na lovnem območju v največjem jelševem gozdu v Evropi v Mali Polani. Na avtomatskem strelišču v Mali Polani se je tekmovanja udeležilo 48 strelcev iz petih lovskih družin, in sicer iz Križevcev, Prosenjakovcev, Lenda-

Najboljši strelci v okviru ZLD Prekmurje so bili strelci LD Lendava.

Po razglasitvi rezultatov so udeleženci tekmovanja po stari prekmurski navadi proslavljali uspehe ob dobrem lovskem bograču, ki so ga pripravili lovci LD Murska Sobota. Z njimi so se veselili tudi drugi, ki so jih prišli spodbujati.

Jožef Vrdoljak

Temeljni kamen za nov lovski dom

V neposredni bližini krajinskega parka, na idilčni gradbeni parceli, smo lovci **Lovske družine Rače** 29. 4. 2008 položili temeljni kamen za nov lovski dom. V prisotnosti domačih lovcev in lovcev sosednjih lovskih družin ter številnih domačinov sva to opravila starešina LD Rače **Franc Košir** in župan Občine Rače - Fram **Branko Ledinek**. V prisotnosti projektanta lovskega doma **Mihaela Škerlaka** iz GT AQUILA, d. o. o., iz Zg. Polskave (hkrati je bil tudi izvajalec strokovnega nadzora) in izvajalca gradbenih del POG, Preprosto, odlično gradbeništvo, d. o. o., iz Zabovcev, so si zbrani lahko ogledali že opravljena dela na novem lovskem domu.

Z gradnjo novega lovskega doma si bomo lovci uredili boljše razmere za svoje vedno zahtevnejše delovanje, hkrati pa bomo prostore novega objekta ponudili v uporabo tudi drugim uporabnikom, saj bo prostor primeren tudi za različna družabna srečanja. V novem lovskem domu bomo imeli sejno sobo, manjšo dvorano (za 80 ljudi), kuhinjo, sanitarije, prostor za izkoževanje divjadi ter hladilnico oz. zbiralnico za uplenjeno divjad. Celotna grad-

Na novem strelišču v Mali Polani je potekalo meddruštveno lovsko tekmovanje na glinaste golobe.

ve, Petišovcev in Radovcev. Med posamezniki je najboljši rezultat dosegel Boštjan Maček, drugi je bil Kolman Pojbič in tretji Boštjan Muršič. Med ekipami je prvo mesto pripadlo LD Križevci, drugo LD Radovci in tretje LD Prosenjakovci.

B. Ž.

Strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje

Na strelišču pri būdinskem mlinu v Rakičanu smo 1. junija 2008 v lepem sončnem vremenu uspešno izvedli tradicionalno strelsko prvenstvo ZLD Prekmurje. Malo nas je presenčila precejšnja udeležba; prišlo je kar 50 tekmovalcev iz 14 lovskih družin, pričakovali pa smo manjše število.

Strelišče v Rakičanu je eno od zahtevnejših strelišč v Sloveniji. Za vse pomurske lovce je odprto vsak torek in četrtek popoldan. Razmere za vadbo so zelo dobre, pričakujemo pa, da bo na treningih in tekmovanjih v prihodnje

udeležba še večja, saj je bilo letos na tekmovanje ZLD Prekmurje prijavljenih več kot 60 pripravnikov; t. j. mnogo več kot v minulih letih. Med njimi bo tudi v prihodnje zablestelo nekaj dobrih strelcev.

S pozdravnim govorom dr. **Arpada Kóveša**, predsednika ZLD Prekmurje, in predstavitvijo pravil tekmovanja se je začelo tekmovanje. Vodja tekmovanja je bil **Aleksander Gergar**, pomagal pa mu je **Aleksander Antolin**. Sodili so: **Aleksander Gergar**, **Ivan Gregorn** in **Mirko Horvat**. Komisijo za pritožbe so sestavljali: **Franc Vidonja**, **Bogomir Gjergjek** in **Milan Ritlop**.

Rezultate je zbiral in urejal **Jožef Vrdoljak**, za razglasitev rezultatov in podelitev pokalov pa sta poskrbela **Ivan Gregorin** in dr. **Arpad Kóveš**.

Najuspešnejši so bili strelci **Lovske družine Lendava**, **LD Tišina** in **LD Križevci** v Prekmurju. V streljanju na glinaste golobe je zmagal **Denis Pojbič**, lanski zmagovalec **Boštjan Maček** pa se tekmovanja ni udeležil.

Rezultati:

Golobi ekipno:

1. LD Lendava 59 zadetkov;
2. LD Križevci 56;
3. LD Petišovci 56.

MK tarča srnjak – posamezno:

1. **Bojan Bertalanič** (LD Rankovci) 148 krogov,
2. **Simon Bruner** (LD Moravci) 136,
3. **Ivan Gregorn** (LD Tišina) 131.

Kombinacija – ekipno:

1. LD Lendava 365 točk,
2. LD Tišina 353,
3. LD Križevci 350.

Golobi – posamezno:

1. **Denis Pojbič** (LD Križevci) 65 zadetkov,
2. **Evgen Nedeljko** (LD Lendava) 63,
3. **Dejan Kocet** (LD Pečarovci) 61.

MK tarča srnjak – ekipno:

1. LD Tišina 203 točke,
2. LD Moravci 162,
3. LD Mlajtinci 156.

Kombinacija – posamezno:

1. mesto **Dejan Kocet** (LD Pečarovci) 155 točk,
2. **Simon Bruner** (LD Moravci) 139,
3. **Iztok Kavaš** (LD Bakovci - Lipovci) 135.

Predsednik LD Rače **Franc Košir** in župan Občine Rače - Fram **Branko Ledinek** polagata temeljni kamen za nov lovski dom LD Rače.

Foto: F. Košir

Foto: B. Žerdin

Lovska mašo je za lovce daroval murskosoboški župnik Martin Horvat, ki se je s to mašo zaradi službene premestitve poslovil od krajanov in lovcev.

nja je vredna 442.000 €. Odprtje lovskega doma načrtujemo v začetku leta 2009.

Ob tej priložnosti se raški lovci iskreno zahvaljujemo Občini Rače - Fram, predvsem županu **Branku Ledineku**, **Suzani Pungartnik** in **Tanji Kosi** za neizmerno pomoč pri iskanju nove lokacije ter pri pridobivanju gradbene in druge dokumentacije.

Franc Košir

Lovska maša za pokojne in žive lovce

Lovci so se poslovili od stolnega župnika Martina Horvata

Pred lovsko kočjo so se 15. junija zbrali lovci **Lovske družine Murska Sobota** (lovski revir Krog) na lovski zahvalni maši za pokojne in žive lovce. Pred leti so si lovci prijeten miren kraj izbrali za svoje »domovanjek«. V lovskem revirju Krog je 26 članov zelene bratovščine, vseh lovcev v LD Murska Sobota pa jih je 42. Sicer pa lovci delujejo skupaj na 2.100 hektarjev lovne površine, kjer prevladuje predvsem mala divjad, katere številčnost se spet rahlo povečuje. Opažajo pa, da se zmanjšuje številčnost srnjadi. Lovsko mašo je za lovce, ki so za to priložnost pripravili lepo okrašen daritveni oltar, daroval zdajšnji murskosoboški stolni župnik **Martin Horvat**. Od njega so se lovci s priložnostnim lovskim darilom – *lovskim priznanjem* – poslovili kot od zelo priljubljenega in cenjenega župnika, ki je župnijo Murska Sobota vodil kar 13 let. To je bila za Martina Horvata tudi zadnja lovska maša v murskosoboški župniji. Mašo so popestrili še Mešani pevski zbor župnije Murska Sobota in lovski

rogisti, ki so zaigrali ducat lovskih pesmi. Maše se je udeležilo okrog 30 lovcev s prapori, lovskega bograča pa so bili deležni vsi navzoči obiskovalci.

Lovci se v prijetnem okolju ob jezeru pred lovsko kočjo zbirajo že petnajst let. Za domačine Kroga vsako leto pripravijo tudi prvomajsko kresovanje, enkrat na leto pa organizirajo družabno srečanje s krajanji, ki jih pogostijo z lovskim bogračem, predvsem z namenom, da bi še bolje sodelovali.

B. Žerdin

Na Hubertovi maši v Kočevski Reki

Ne posebno dolgo nazaj smo že imeli priložnost slišati za svetega Huberta. Največkrat smo se nanj spomnili ob našem lepem in lovskem običaju – lovskem krstu in tudi na lovskem izpitu. Opažamo pa, da se poleg tega vse pogosteje porajajo vedno nove in nove pobude za organizacijo in izpeljavo enega prijetnejšega ter duhovno celovitejšega lovskega običaja iz naše bogate kulturne dediščine, to je lovska Hubertova maša, ki je že iz znanih razlogov skorajda tonila v pozabo. Že objavljeni prispevki v Lovcu ugotovitev le še potrjujejo, obenem pa tudi omogočajo površno analizo različne območne »zagretosti« za izvedbo tega lovskega običaja. Tako se srečujemo z območji, kjer že kar redno, vsako leto prejemamo povabila za udeležbo na Hubertovi maši, so pa tudi primeri (med katere se uvrščamo tudi mi na območju ZLD Kočevje), kjer se ta lep lovski običaj ohranja le v okviru posamezne lovske družine. V zadnjem obdobju počasi,

pa vendarle tudi pri nas na območju ZLD Kočevje bolj ali manj uspešno v tem prebijamo led. Morda je v naših razmerah, predvsem zaradi znanih zgodovinskih dejstev polpretekle zgodovine, ta led nekoliko trši. Zaradi nerazumnega početja takratnega režima (v začetku 50. let) smo namreč na Kočevskem ostali skorajda ne samo brez cerkva, pač pa domala tudi brez duhovne oskrbe. Še vedno ne razumem, kaj je bilo v tem toliko dobrega!?

Zaradi omenjenih razlogov in ob večkrat izraženi pobudi precejšnjega števila lovcev, članov LD, z naše območne lovske zveze sem ob kandidaturi za predsednika ZLD Kočevje program dela med drugim razširil tudi na področje izvedb Hubertove maše. Le določitev lokacije in termina predlaganega programa upravnega odbora je bila prepuščena običnemu zboru. Izbira in potrditev nista bili težki in tudi ne naključni. Enotnega mnenja smo si bili, da prvo Hubertovo mašo pod okriljem ZLD Kočevje izpeljemo na **dan svetega Huberta**, to je **3. 11. 2007**, v novozgrajeni cerkvi sv. Janeza Krstnika v Kočevski Reki. S svojo prisotnostjo nismo imeli namena izražati zgolj in samo pripadnosti veri ali lovsstvu, pač pa smo s svojo navzočnostjo želeli potrditi plemenitost in srčno kulturo slehernega med nami. Zdaj ugotavljam, da smo v tem uspeli, saj smo z množično udeležbo potrdili iskrena prizadevanja za obujanje domače tradicije, pa naj si bo kot kulturno ali versko slovesnost v pomenu duhovne spodbude in izraza hvaležnosti.

V ta namen smo ob priprošnjah izrazili želje: da bi znali ceniti 100-letno lovsko dediščino, in da bi kot takšna tudi ostala

v naših rokah, da bomo še naprej, kot se za lovce spodobi, pravilno izpolnjevali načelo trajnostne rabe naravnih virov ob vseh naših aktivnostih, da bomo sposobni braniti čast in ponos lovske tradicije, da bomo enakopravno sodelovali v družbenem okolju in da bomo skrbno čuvali ter negovali lovsko tovarištvo. Zavezali smo se, da bomo še naprej cenili vrednote lovcu najzvestejšega lovskega tovariša, lovskega psa, ki največkrat za nami popravlja zahtevne in odgovorne naloge, da bomo še naprej zakonito in lovsko pravično posegali v naravo, da bomo do žive in mrtve divjadi pred strelom in po njem etični in spoštljivi ter da bomo enotno sposobni obdržati ugled LZS in ZLD Kočevje doma in po svetu. Zaposlili smo tudi, naj bo podarjen večni mir in pokoj vsem našim pokojnim lovskim tovarišicam in tovarišem.

Mašo je daroval dekan, gospod **Ivan Potrebuješ**, ob sodelovanju domačega cerkvenega zbora pod vodstvom organistke in **KUD Domžalskih rogistov**. Že v uvodu je bilo omenjeno, da je bila prireditev v omenjenem ob-

Na oltarju je bil jelen s svetlečim križem med rogovjem.

Foto: Š. Vesel

Razvrščeni praporščaki lovskih družin ZLD Kočevje pred oltarjem cerkve Janeza Krstnika v Kočevski Reki

segu na našem območju prvič; tako smo bili pripravljene tudi na kakšen nepredviden zaplet. A predvsem zaradi vsestranskih sposobnosti predsednice komisije za kulturo in etiko pri ZLD Kočevje, **Marije Andoljšek**, članov komisije **Ivana Okrajška** in **Zdravka Vilarja** ter tajnice ZLD **Anice Kovačič** je potekalo skorajda vse tekoče in po programu.

Ob koncu si moramo priznati, da je bilo še na dan prireditve med nami kar nekaj takih, ki so dvomili v uspeh. Vendar smo dvome, zahvaljujoč množici udeležencev, med njimi tudi tistih, ki so v cerkev stopili prvič, kmalu ovrgli. Potrdili smo, da med nami še vedno vlada zdravo lovsko tovarištvo, brez delitve na verne in neverne, ter da je združevanje na nivoju območnih lovskih zvez tudi v tem pogledu še kako potrebno.

Vse skupaj smo sklenili po naši stari lovski navadi v krogu prijateljev, znancev in seveda družinskih sopotnikov ob lovskem golažu in kapljici rujnega. Pogrešali pa smo povabljeni predstavniki LZS in predvsem predstavnike lokalnih skupnosti.

Stefan Vesel

Čiščenje zaraščenih površin in odstranjevanje ostankov nekdanje obore

Tako kot vsako leto je tudi letos konec maja (po programu delovnih akcij) skupina članov **LD Jezersko** odstranjevala drugo podirajočo ogrado (nek-

danjo oboro za jelenjad), ki jo je pred 30-letni na območju Kogojeva predpisala in zahtevala postaviti takratna državna gozdarska in lovška stroka. **Ljubo Kogoj**, lastnik zemljišča, je bil vesel, da smo odstranili ostanke, obenem pa se je spraševal, ali je odstranjevanje res samo naloga

V rednem letnem načrtu opravil LD Jezersko je tudi čiščenje gozdnih in pašnih površin.

Ne glede kašna bo nadaljnja usoda zdajšnje lovske zakonodaje in lovnih pravic, je strpno dogovarjanje in partnerstvo z lastniki posestev, kjer so lovne površine lovskih organizacij, še kako potrebno. Na fotografiji: pogovor z gospodarjem posesti Mošenkovo, Damjanom.

LD Jezersko. Postavitev obore je bila tudi del načrtovanih del v okviru takratnega aktivnega sodelovanja pri skupnem projektu oz. pri t. i. »karavanškem dogovoru o enotni gojitvi jelenjadi« z zgornjo Gorenjsko in Avstrijo ...

Druga skupina je na območju Mošenkovega in Resmanovega

čistila zaraščene površine na pašnikih in v gozdu. Vse bolj smo pričali agresivnemu zaraščanju gozdnih in pašnih površin, pa tudi zgornja gozdna meja varovalnega gozda se neprestano dviga. Priča smo intenzivni rasti ruševja in macesna nad 1.700 m, enako se dviga meja smrečja.

Na delovni akciji je sodelovalo skoraj dve tretjini članstva. Takih del, ki jih bo treba opraviti, je vse več, kajti tako ustvarjamo boljše razmere za divjad in posledično je to opaziti tudi pri zmanjševanju škode od divjadi. Upamo in zahtevamo bomo, da bodo za to pristojni tako obsežna opravila in dela upoštevali tudi pri odmerjanju koncesijskih dajatev.

F. Ekar

Čiščenje zaraščenih pašnikov v visokogorju

Lovska družina Koprivna - Topla že nekaj let v dogovoru z Zavodom za gozdove Slovenije in Zavodom za varstvo narave Slovenije opravlja ponovno urejanje, t. i. »rekultivacijo« pašnikov v visokogorju Pece in Olševe. Namen posega, ki leži v območju Nature 2000 in Krajinskega parka Topla ter na obmejnem območju z Republiko Avstrijo, je ohranitev oziroma ponovna vzpostavitev pašnikov za namene ohranjanja ogroženih ptic, predvsem ruševca in belke ter planinskega zajca. Ohranitev primerne številčnosti teh ogroženih vrst posledično pomeni tudi večje prehranske zmogljivosti okolja za ogrožene ujede, predvsem planinskega orla, rednega gnezdilca na tem območju.

Nekdaj prostrani pašniki na

Na delovni akciji LD Jezersko (z leve): Leon Šiberle, revirni lovec in gospodar lovskega doma, Damjan Robnik - Mošenk, posestnik območja, na katerem so aktualne lovske površine, in Jožko Muri, član Komisije za izobraževanje LD Jezersko.

Zdaj so na Peci zaraščeni nekdanji obsežni pašniki za drobnico. Kmetje, gozdarji in lovci jih spet vračajo v prejšnje stanje.

nadmorski višini okrog 2.000 m so se zaradi opuščanja paše ovac v visokogorju polagoma zarasli z ruševjem. Ko je reja drobnice v drugi polovici prejšnjega stoletja postala ekonomsko neupravičena, kmetje, ki so v preteklosti prostor za pašo pridobili z ročnim sekanjem trdovratnega ruševja, niso imeli več motiva za naporno vzdrževanje pašnikov. V zadnjem času pa se je reja ovac v visokogorju spet razmahnila, zato se za njihovo ponovno oživitve zanimajo tudi kmetje, ki so v večini lastniki zemljišč. Zato pri čiščenju ruševja na Peci sodelujejo tudi kmetje Končnik, Kordež in Florin. V njihovih ka-

Foto: O. Bakal

Vsakoletno druženje radgonskih lovcev in ribičev je že tradicionalno. Na fotografiji: letos so se pomerili v športnem ribolovu.

Po končani očiščevalni akciji

tastrih iz časa Marije Terezije so parcele že označene kot pašniki, kar kaže, da so jih nekaj že uporabljali za pašo drobnice.

Ker je ohranjanje pašnikov pomembno tudi za lovno visokogorsko divjad, kot so gams, jelenjad in srnjad, se mi pri tem postavlja vprašanje, zakaj Lovska zveza Slovenije še nima statusa nevladne organizacije okoljskega pomena, da bi lahko enakovredno sodelovala na razpisih za pridobitev sredstev iz evropskih skladov za ohranitev naravnega okolja. Glede na velikost organizacije in poklicno zaposlen kader bi bil že skrajni čas, da bi si pridobila tak status! Tako bi LZS lahko kot nosilec sodelovala pri takšnih in podobnih projektih ter na tak način sebi in lovskim družinam, ki se zdaj same (predvsem telesno) ukvarjajo s takimi projekti, zagotovila dodatna finančna sredstva. Lovska organizacija bi kot nosilec takih in podobnih okoljskih projektov postala javno prepoznavnejša in sprejemljivejša tudi za lovčema nenaklonjene organizacije.

Matjaž Roter

Radgonski lovci in ribiči so se spet družili

To je bilo že 11. tradicionalno srečanje radgonskih lovcev in ribičev, ki je potekalo na »ribiškem terenu« ob njihovem lepem ribiškem domu v Lisjakovi strugi. Spet so se zbrali mnogi prijatelji s svojimi družinskimi člani, ki si prizadevajo za varovanje narave voda in okolja, so simpatizerji lovcev in ribičev ter drugi občani. To je bilo veselo druženje, ki so ga popestrili z različnimi tekmovanji in aktivnostmi, izmenjali so si izkušnje, seveda pa ni manjkalo kulinarčnih dobrot in odlične kapljice. Po več deževnih vikendih je bilo tokrat tudi vreme lepo in toplo, kar je dodatno doprineslo k odličnemu vzdušju na srečanju lovcev in ribičev. Tako kot vedno doslej je bilo tudi tokrat veselo in razigrano in se je samo razširilo in poglobilo sodelovanje najodgovornejših ter članov v obeh radgonskih množičnih društvih in njihovih zakonskih partner-

jev, zraven pa so bili tudi takšni, ki so člani obeh družin.

Ob druženju so potekala tudi zanimiva tekmovanja. Ker so bili tokrat organizatorji ribiči, je bilo v ospredju tekmovanje v športnem ribolovu (kadar so organizatorji lovci, je na vrsti streljanje z MK orožjem, vlečenje vrvi ipd.) ter balinanju, poleg tega pa je bilo še tekmovanje v pikadu. In na svojem terenu so nekako po pričakovanju gladko (3 : 0) zmagali. Ribiči so se izkazali kot odlični gostitelji, saj so ponovno postregli z odličnimi ribjimi in drugimi specialitetami. Medtem ko so v ekipnem delu slavili ribiči, pa je posamično prvo mesto za v vse tri športne discipline pripadlo lovcu **Oskarju Šmidu**.

Bolj kot priznanja in pokali, ki so jih dobili najboljši, je bilo pomembno druženje enako mislečih ljudi, sta menila predsednika obeh družin **Anton Pintarič** (lovci) in **Peter Bratuša** (ribiči).

O. Bakal

Jubilej Štajerskih rogistov

KUD Štajerski rogisti so sređi aprila slavnostno obeležili 15-letnico delovanja. Na prreditvi v večnamenski dvorani v Novi Cerkvi so gostili več lovskih pevskih zborov in rogistov iz države, pa tudi nekatere visoke predstavnice Lovske zveze Slovenije, lokalne skupnosti ter znanega avstrijskega rogista **Petra Paula Meierhoferja**.

Poleg Štajerskih rogistov so se predstavili tudi: Lovski pevski zbor LD Peca - Mežica, Domžalski rogisti, Moški pevski zbor Nova Cerkev, Lovski pevski zbor LD Škale, Pohorski rogisti, Prekmurski rogisti in solist – rogist Peter Paul Meierhofer iz Avstrije.

Štajerski rogisti so prvi v Sloveniji, ki so igrali na velike lovške rogove, tako imenovani izvedbi ES. To zvrst je leta 1992 uvedel **Viki Kovač** ob pomoči **Darka Piliha**. Zdaj so to zvrst že uspešno prenesli tudi na naša tla.

Uradno so se registrirali decembra 1993, potem pa začeli nastopati. Do konca leta 2007 so nanizali že 551 nastopov, pretežno znotraj meja naše domovine, odzvejo pa se tudi na številna povabila, predvsem v Avstrijo in Nemčijo. Redno se udeležujejo mednarodnih tekmovanj rogistov v tujini in dosegajo najvišja priznanja – zlati rog. So prvi, ki so pred tremi leti takšno tekmovanje organizirali tudi v Sloveniji. Takrat so pričakovali le nekaj skupin, na koncu pa jih je tekmovalo kar 62; iz več držav.

Igrajo Hubertove maše, udeležujejo se srečanj lovskih pevskih zborov in skupin lovskih rogistov, raznih drugih prireditvev in tudi lovskih pogrebob.

Med številnimi nastopi je po besedah predsednika KUS Štajerski rogisti, Viktorja Kovača, najbolj nepozaben in neponovljiv nastop v Mariboru ob prihodu nekdanjega papeža Janeza Pavla 2. na obisk v Slovenijo.

Leta 2003 so rogisti stopili korak naprej k ohranjanju skupine in kulture lovške glasbe – članom, ki so igrali že od ustanovitve, se je pridružilo več mlajših. Prav tako je zdaj že več skupin rogistov, ki igrajo v izvedbi ES.

Na prreditvi je predstavnik Sklada za ljubiteljske kulturne dejavnosti iz Celja rogistom izročil Gallusove značke. Zbrane sta pozdravila tudi vojniški župan, ki je pohvalil njihovo lokalno in mednarodno udejstvovanje, ter predstavnik Lovske zveze, odgovoren za lovko kulturo in rogiste, ki je prav tako poudaril pomembno delo in poslanstvo Štajerskih rogistov kot pionirjev skladb v izvedbi ES rogov pri nas.

Štajerski rogisti se poleg vidnih dosežkov na tekmovanjih in pozitivnega odziva vsakokratnega občinstva lahko pohvalijo tudi s 4 vrstami oblačil, odvisno od namena nastopa. Pred nedavnim je nekaj njihovih članov opravilo izpit za mednarodne ocenjevalce na tekmovanjih rogistov.

Uroš Grad, vodja Štajerskih rogistov, je povedal, da si želijo za glasbo velikih rogov navdušiti mladega glasbenika. Kovač pa je dodal, da bi radi pripravili še kakšno mednarodno tekmovanje rogistov v Vojniku.

Ana - Marija Bosak

20 let Notranjskih rogistov

V življenju človeka dve desetletji ne pomenita prav dosti. Drugače pa je z ustvarjalno skupino, ki se potrjuje iz leta v leto, iz meseca v mesec, iz dneva v dan. Vse to velja za **Notranjske rogiste**, ki letos slavijo dvajset let delovanja.

Njihovi začetki pravzaprav segajo v prvo polovico leta 1985, ko so na skupščini ZLD Notranjske sprejeli sklep o ustanovitvi kulturnega sklada oz. zboru rogistov. Ti naj bi izhajali iz lovskih vrst in so se kadar koli ukvarjali z glasbo. Pravi boter Notranjskim rogistom je bil takratni tajnik ZLD Notranjske **Janez Steržaj**, ki je v besedici lovstvo prepoznal tudi odnos do narave, divjadi, solovcev in kulture. Vprašal se je, ali so notranjski lovci res tako trdi in samosvoji, da ne premorejo izraziti svojih čustev v kulturnem pomenu, z zborom ali rogisti. Ob ustanovitvi sta vedno potrebna vsaj dva pogoja: kadrovska zasedba in finančna sredstva. Takrat je kar nekaj lovskih tovarišev igralo v cerkniški godbi. Finančno stran oz. nakup rogov so posrečeno rešili s pomočjo Kluba prijateljev lova iz Celovca. Njihov predsednik **Mirko Kumer** in tajnik **Mirko Kelih** sta našla rešitev, ki ni neposredno bremenila lovskih družin notranjske območne zveze. V zameno za devet lovskih rogov so notranjski lovci članom KPL Celovec odstopili odstrel petih trofejnih jelenov. Za vodenje rogistov so zaposlili **Francija Albrehta**, navdušenega poznavalca tovrstnega igranja, ki skupino uspešno vodi še danes.

17. marca 1988 je bil ustanovni sestanek nove skupine, na katerem so bili **Darij Zapušek**, **Peter Pečnik**, **Janez Steržaj**, **Franci Albreht** in kot mentor, vodja Zasavskih rogistov, **Dane Namestnik**. Člani rogistov naj bi bili **Jože Kovač**, **Frenk Kovač**, **Miro Istenič**, **Miran Lovko**, **Borut Kočevar** in **Jani Steržaj**. Že prve vaje so pokazale, da je lovski rog zahteven instrument, za katerega je potrebno veliko vaje in odrekanj. Zato je večina predlaganih rogistov zapustila skupino že prvi mesec. Albreht je ubral drugo pot. K sodelovanju je povabil tudi takšne, ki niso bili lovci, imeli pa so veliko željo sodelovati v drugačni obliki glasbenega udejstvovanja. Prvi nastop Notranjskih rogistov je bil na redni letni skupščini ZLD

Notranjske v Iga vasi v sestavi: **Jože Kovač**, **Bojan Dragolič**, **Marko Golik** in **Franci Albreht** (člani so bili še **Rafael Kranjc**, **Franc Meden**, **Jože Mekinda**, **Milivoj Matkovič**, **Slavko Tornič** in **Stane Tekavec**). Tisti, ki so jih takrat slišali, se še vedno spominjajo zanosa rogistov in navdušenja prisotnih. Minilo je njihovih uspešnih 20 let.

Nastopili so na številnih svečanostih in slavnostih, ob slovesu lovskih prijateljev, na razstavah in obletnicah po vsej Sloveniji. Veliko gostujejo tudi v

skupin rogistov, srečanj štirih dežel, Primorska poje in drugih.

V svojem, dve desetletji dolgem igranju so (zaradi zdravstvenih razlogov) zamenjali le enega člana, kar priča o pristni povezanosti skupine. Skoraj vsi so izobraženi glasbeniki, ki igrajo na tri velike tenorske rogeve, šest malih rogov, po potrebi pa uporabljajo tudi dva mala ventilska rogeva. Na nastopih njihova skupina, glede na skladbe, šteje od štiri do devet članov. Vsak med njimi veliko vadi doma, sestajajo se po potrebi, predvsem

Notranjski rogisti letos praznujejo dvajsetletnico ustvarjanja.

tujini, Italiji, Avstriji, na Hrvaškem in Češkem.

Še posebno so ponosni na nastop ob 90-letnici LZS v Cankarjevem domu, ko jim je posebno priznanje poslal starosta slovenskih lovskih rogistov **Jože Grlec**. Kot ena najboljših skupin rogistov so sodelovali tudi na lanski proslavi 100-letnice slovenskega lovstva v Cankarjevem domu, manjkali niso niti na slovesnostih ob 100-letnici lovstva na Dolenjskem in Pivškem, redno se udeležujejo srečanj slovenskih lovskih pevskih zborov in

pri novih skladbah ali v sodelovanju z drugimi. Prav nastopi z LPZ Dekani, so jih lani popeljali tudi na Češko, kjer so imeli skupaj s primorskimi pevci nekaj odmevnih nastopov na slovenskem veleposlaništvu, z lovsko mašo v njihovih cerkvah, nastopali pa so tudi na njihovih tradicionalnih lovsko-viteških dnevih.

Ob 20-letnici delovanja so v kulturnem domu v Cerknici pripravili slavnostni koncert. Ob slavljenicah so nastopili še edini lovski pevski zbor Notranjske

Skupen nastop pevcev in rogistov

LZS je Notranjskim rogistom podelila najvišje priznanje, zlato plaketo za lovsko kulturo.

ZLD, LPZ **Martin Krpan - Bloke**, tenorist **Jože Oblak** ob klavirski spremljavi **Tadeja Podobnika**, **Zasavski rogisti**, ki so bili začetna leta njihovi mentorji in idoli, ter **LPZ Dekani**, s katerimi rogisti navdušujejo v zadnjih letih. Program je simpatično povezovala stara znanka **Polona Škodič**, jubilentom pa sta spregovorila tudi cerkniški župan **Miroslav Levar**, ki je Franciju Albrehtu ob občinskem prazniku podelil bronasto taborsko priznanje, in predsednik notranjske lovske zveze **Edo Lenarčič**, ki je rogistom izročil priznanja območne lovske zveze. **Marjan Fortin**, predsednik Komisije za kulturo pri LZS, je jubilentom podelil najvišje priznanje krovne lovske zveze na področju lovske kulture – **zlato plaketo**.

Na koncu so skoraj polno dvorano kulturnega doma s skupnim nastopom **Lovske Frana Gerbiča** navdušili vsi pevci in rogisti, ki so nastopili pod taktirko **Franca Gornika**.

Po slovesnosti so nastopajoči in gostje ostali še nekaj časa skupaj v prostorih prenovljene glasbene šole, kjer so si lep kotiček uredili tudi Notranjski rogisti.

Naj njihovi zvoki še naprej zvenijo veselo ali otožno, slavnostno in mogočno, vedno pa ubrano in prijetno. Kot to zna eden najboljših sestavov rogistov v Sloveniji – Notranjski rogisti.

M. Fortin

Rogisti z Mute stopajo v četrto desetletje

»Živeti z lovsko kulturo
»Živeti s polno lovsko dušo!«

Leta 1976 je koroški ljubitelj narodne glasbe **Simon Štruc**, tedanji starešina LD Muta, dal po-

budo za nabavo lovskih rogov in ustanovitve skupine rogistov LD Muta. Pobudo je z denarnimi prispevki podprlo tudi vseh sedem koroških LD, ki so bile povezane v takratni LGB Radlje ob Dravi. Spomladi naslednje leto je vodstvo LD Muta izbralo rogistin in za vodjo imenovalo **Adija Smolarja** st., ki je napisal tudi nekaj prvih notnih zapisov za lovske rogove. Za vaje je bil zadolžen **Miha Repnik** in vse je bilo nared za začetek delovanja muških rogistov.

Koroški lovski rogistin – **Miha Repnik, Ernest Dobrina, Zdravko Vilar, Oto Pungartnik, Ivo Draušbaher** in **Titos Keber** – so tako leta 1977 prvič uradno zaigrali na lovske rogove na lovski razstavi LGB Radlje v Vuhredu in tako začrtali pot lovske kulture tudi na kovaški Muti, v Dravski dolini na Koroškem. V minulih 30 letih so v lovske rogove na Muti dokaj uspešno pihali tudi **Marjan Peklar, Veno Vilar, Robert Repnik, David Rogina, Boštjan Verdinek, Srečko Vačovnik, David Ferk, Dalj Cvar, Robi Dobrina, Sandi Kogelnik, Jakob Kobovc, Tine Peruš, Avgust Lešnik** (nekdanji vodja rogistov), **Slavko** in **Marko Korat** ter **Avgust Pasterk**.

V topli, prvi junijski nedelji je bilo v okviru občinskega praznika Občine Muta tudi praznovanje ob 30-letnici nadvse uspešnega delovanja rogistov LD Muta. Svojim dolgoletnim tesnim lovskim glasbenim prijateljem so čestitali tudi KUD Pohorski rogistin, pevci Lovskega okteta LD Peca - Mežica in LD Prežihovo - Kotlje ter godbeniki Kmečke godbe Pernice, ki jih vodi **Aleksander Pungartnik**. Pod velikim prireditvenim prostorom so vročino dobro prenašali tudi župan Občine Muta **Boris Kralj**, župan Občine Radlje ob Dravi **Alen Bukovnik**, predsednik Koroške LZ **Dušan Leskovec**, predsednik komisije (IKO) **Dušan Kudrnovsky**, strokovni tajnik KLZ **Franc Praznik**, predsednik in podpredsednik Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo **Marjan Fortin** in **Franc Rotar**, lovski inšpektor **Drago Križan**, podpredsednik POZUL **Edo Osrajnik**, predsednica javnega sklada za kulturne dejavnosti **Cvetka Miklavc** in predsednica odbora za prireditve v Občini Muta **Natalija Planinšič**. Lovskim in glasbenim prijateljem so prišli čestitat tudi nekateri nekdanji muški rogistin. Mnogo premalo pa je bilo domačih lovcev, ki jim rogistin z igranjem že

leta lepšajo vsakdanje lovske življenje.

Da so v minulih 30 letih rogistin z Mute dodobra spoznali lovski rog, je bilo opaziti že ob njihovem uvodnem igranju. Neutrudni vodja **Andrej Pungartnik, Silvo Poročnik, Igor Švajger, Damjan Smolar, Zhan Pungartnik** ter **Marko** in **Slavko Korat** so ponovno dokazali, da so pri igranju vedno boljši. To jim je v pozdravnem nagovoru priznal tudi njihov kulturni prispevek. Muški rogistin so pomemben člen v slovenski lovski kulturi, sta poudarila tudi D. Leskovec in B. Kralj. Nekako s skupnimi misli-

odrekanja, širjenje lovske kulture nasploh, sodelovanje na srečanjih slovenskih lovskih pevcev in rogistov od leta 1978 naprej, mnoge nastope na lovskih in drugih prireditvah doma in tudi v tujini je LZS muškim lovskim rogistom izročila *zlati plaketo za lovsko kulturo*. Plaketo je predsedniku rogistov **Avgustu Pasterku** izročil **Marjan Fortin**. Občina Muta jim je ob 14. občinskem prazniku izročila *zlati grb Občine Muta*. Javni sklad za kulturne dejavnosti Slovenije je **Avgustu Pasterku** in lovskega rogistu **Damjanu Smolarju** podelil *zlati Gallusovi znački*. Tudi

koroškimi dobrotami. Podobne košare so s seboj odnesli še mežiški in kotuljski lovski pevci. Na Koroško niso prišli praznih rok tudi Pohorski rogistin. Lepo spominsko darilo je v imenu LD Dravograd izročil starešina D. Kudrnovsky. Priložnostno darilo so rogistom izročili tudi godbeniki z Pernice.

Franc Rotar

50 let LD Sinji Vrh

Ob reki Kolpi, na najbolj jugovzhodnem delu naše države, je bila leta 1957 ustanovljena **Lovska družina Sinji Vrh**. Na tem območju je bila zelo pestra zgodovina lovstva in lovišč. Lovišče, s katerim zadnjih 50 let gospodarji LD Sinji Vrh, so pred letom 1957 upravljali različni gospodarji. Leta 1946 so se morali po nalogu takratne oblasti lovci iz Sinjega Vrha združiti z LD Vinica, kjer so delovali do leta 1954. Kljub Zakonu o lovu iz leta 1949 tod lov še ni bil dobro urejen. Zaradi nasprotij v takratni LD in oddaljenosti Sinjega Vrha od Vinice je leta 1957 10 naravi in lovu zvestih ljudi ustanovilo LD Sinji Vrh, ki pa so žal že vsi pokojni.

Lovišče LD Sinji Vrh obsega 4.200 ha lovne površine in leži v hribovitem južnem delu Bele krajine. Večino lovišča pokrivajo prečudoviti gozdovi, ki v sebi skrivajo njivice, travnike in na žalost precej deloma neobdelanega območja, saj so se v teh krajih ljudje ves čas po 1. svetovni vojni izseljevali (sicer počasi in postopoma, a vendar). Prevladujejo mešani gozdovi bukve, javorja, hrasta, gabra in kostanja, le deloma pa so tod tudi nasadi smreke.

V lovišču imamo precej jelenjadi, divjih prašičev in srnjadi. Z veseljem ugotavljamo, da se je tudi številčnost poljskega zajca povečala, čeprav nismo nižinsko lovišče. Tudi z raco mlakarico imamo zelo dobre izkušnje, saj vse leto živi na reki Kolpi. Stalne so tudi vse zavarovane velike zveri (medveda, volka, ris) in divja mačka. V zadnjih letih pa opažamo, da se je stalež medveda tako povečal, da povzroča že preveliko škodo zlasti na drobnici, deloma pa tudi na poljščinah in čebelnjakih.

LD Sinji Vrh je ena izmed desetih članic ZLD Bele krajine in spada v Kočevsko-Belokranjsko lovskoupravljalsko območje. V našo LD je trenutno včlanjenih 45 lovcev, ki so v glavnem prebi-

Zlati plaketo slovenske lovske kulture je predsedniku muških rogistov, Avgustu Pasterku, izročil Marjan Fortin, predsednik Komisije LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo.

Rogistin LD Muta so svojih 30 let igranja dostojno proslavili v okviru 14. občinskega praznika Občine Muta.

mi »Živeti z lovsko kulturo, živeti z lovskim rogom, pomeni – živeti z dušo polno lovske življenje,« se je končala proslava ob njihovi obletnici.

Lovski rogistin LD Muta so v minulih 30 letih zagotovo veliko prispevali k lovski kulturi; ne samo v okviru lovstva mariborske območne LZ, v kateri so delovali več kot dve desetletji (zadnje čase znotraj Koroške LZ), ampak tudi celotne slovenske lovske organizacije. Za mnoga

rogistin LD Muta so vsem svojim nekdanjim in sedanjim rogistom, LZ Slovenije, Občini Muta, mežiškimi in kotuljskimi pevci in Pohorskim rogistom izročili lepa spominska pisna priznanja in zahvale, ki so jih podelili Jože Meh, Franc Rotar Avgust Pasterk in Andrej Pungartnik. Medtem ko je Koroška LZ muškim rogistom svojo plaketo izročila že ob njihovi 25-letnici, sta jim tokrat D. Leskovec in F. Praznik izročila pisno zahvalo in veliko košaro s

valci vasi Sinji Vrh, Špeharji, Stari trg, Radenci, Gorice, Drag, Daljnih Njiv in drugih. Tako so člani v glavnem upokojenci, kmetje, delavci pa tudi obrtniki in ljudje z visokošolsko izobrazbo. Člani LD so se tudi vedno radi izobraževali. Imamo kar nekaj lovskih čuvajev, ki pa so že starejši in jih bodo v prihodnje, upajmo, nadomestili mlajši. V preteklosti smo imeli tudi zelo uspešno strelsko ekipo v streljanju na glinaste golobe.

Leta 1992 je LD Sinji Vrh kupila staro šolo v Sinjem Vrhu in jo uredila v sodoben lovski dom.

Pred tem so lovci LD Sinji Vrh, ob pomoči mnogih sponzorjev, zgradili tudi kočjo pri Radenski kapeli in sodobno stre-

koncema **Ivanki in Ivanu Černjak**.

Prirreditve so se udeležili tudi vsi praporščaki belokranjskih lovskih družin. Posebna zahvala za pomoč in izvedbo kulturnega dela prirreditve velja LPZ Bele krajine, Žužemberškim rogistom, Folklorni skupini kulturnega društva Stari trg ob Kolpi in voditeljici **Mariji Wolf**. Brez sponzorjev in dela voljnih ljudi ne bi zmogli izpeljati prirreditve v takem obsegu, kot smo si zamislili, zato jim velja še posebna zahvala. Vse obiskovalce naše 50-letnice smo tako lahko brezplačno postregli z lovskim golažem, pri nas pečenim jagenčkom ter najboljšim domačim belokranjskim vinom. Vsi člani LD Sinji Vrh

Člani LD Senovo so glede na zgodovinsko dejstvo, da je bilo že 1927. leta ustanovljeno Lovsko društvo Bohor - Senovo, katerega ustanovno listino hranijo v svojem arhivu, junija lani proslavili 80 let od začetkov organiziranega lovstva v okolici Senovega.

Lovski kolektiv LD Sinji Vrh se je fotografiral ob svoji 50-letnici.

lišče. Tod je bilo vsako leto lovsko strelsko tekmovanje na glinaste golobe. Poleg sosednjih LD in LD iz Bele krajine ter Dolenjske so se tekmovanj zelo radi udeleževali tudi tekmovalci iz sosednje Hrvaške, zlasti še iz sosednje LD Lukov Dol.

Naše proslave ob obletnici ustanovitve, ki je bila 1. 9. 2007, so se udeležili tudi: predsednik LZS **Bogdan Mahne** in, predsednik ZLD Bele krajine **Anton Vrščaj**, ki sta našim najzaslužnejšim lovcem izročila odlikovanja in zahvale, ter vsi belokranjski župani in županja (**Andrej Fabjan**, **Janko Bukovec** in **Renata Brunskole**). Posebne zahvale in priznanja LD Sinji Vrh sta zaslužnim podelila starešina **Viktor Simčič** in tajnik **Ivan Lakner**. Najvišje odlikovanje, red za lovske zasluge I. stopnje LZS, je prejel takrat 94-letni ustanovni član in prvi starešina LD **Viktor Horvat** (žal je 30. 11. lani umrl). Ob 50-letnici LD Sinji Vrh je izšel bilten v zelo všečni obliki in z bogato vsebino, ki zelo natančno opisuje delovanje LD od začetka do leta 2007. Za vsebino in ureditev zbornika velja posebna zahvala za-

smo zelo ponosni na našo LD in dejstvo, da nam je dano praznovati 50-letnico obstoja LD Sinji Vrh. Hkrati obljubljam, da bomo lovišče in lovski dom ohranili in celo izboljšali zaradi ljudi, divjadi in lova.

R. Biličič, V. Simčič, I. Černjak

80 let razvoja lovstva na Senovem

Lovska družina Senovo je 15. septembra 2007 praznovala 80 let razvoja lovstva na Senovem. Leta 1927 je bilo namreč ustanovljeno *Lovsko društvo Bohor - Senovo*, ki se je pozneje preimenovalo v Lovsko družino Senovo. Praznovanje obletnice organiziranega lovstva je povezano tudi s pregledom dosedanjih doseženih ciljev.

Dandanes je v LD Senovo včlanjenih 60 članov. Vsi skupaj smo se zbrali pri lovskem domu, na praznovanje pa so bili povabljeni tudi predstavniki sosednjih LD iz Brestanice, Velikega Kamna, Kozjega in Bohorja - Planine. Prisotni so bili tudi predstavniki

LD Suhor in Čatež ob Savi. Praznovanju so se pridružili tudi povabljeni sosede, ki živijo ob domu, pa tudi predstavniki društev iz našega kraja. Vse navzoče so nagovorili: krški župan **Franci Bogovič**, poslanec DZ **Stane Pajk** in predsednik KS Senovo **Vlado Grahovac**.

Ob tem dogodku smo se spomnili tudi naših preminulih lovcev, zato smo na proslavo povabili njihove še živeče žene. Vabljeni so bili tudi vsi sponzorji in donatorji ter drugi, ki so kakor koli pomagali pri pripravi proslave.

Na prirreditvenem prostoru pred lovskim domom so v kulturnem programu sodelovali **Dobovski rogisti** in **Folklorna skupina DKD Senovo**.

Slavnostni govornik je bil starešina **Zlatko Gabrič**, ki je orisal prehojeno pot od ustanovitve do danes. LD Senovo od svoje ustanovitve zelo uspešno gospodarji z divjadjo v 2.800 ha velikem lovišču. V začetku upravljanja so bile razmere slabe, saj je bil stalež divjadi zelo majhen. Člani LD Senovo so namenili posebno skrb divjadi in ureditvi okolja, gradnji lovskih objektov in varstvu narave. Tako imamo zdaj v lovišču zadovoljivo številčnost divjadi, krmnih in pridevalnih njiv, solnic in drugih lovskogojitvenih objektov. V lovišču imamo dva bivaka, in sicer Tončetov bivač in bivač v Globokem, v dolini pa lep, prostoren lovski dom, ki stoji v Brezju pri Dovškem. Tako kot se za jubilej spodobi, smo razdelili tudi lovska odlikovanja. Znak za lovske zasluge so prejeli: **Anton Bohorč**, **Rudolf Černelič**, **Rudi Glogovšek**, **Jože Jeler st.**, **Ladislav Kozole**, **Milan Kozole**, **Silvo Kozole**, **Ivan Kukovičič**, **Roman**

Mirt in **Ivan Zalar**. Red za lovske zasluge III. st. sta prejela **Zlatko Gabrič** in **Janko Mlakar**. Najvišje lovske odlikovanje, red za lovske zasluge I. stopnje, pa je prejel **Martin Budna**.

Ob jubileju in novi lovski zakonodaji so še vedno aktualna vprašanja in pričakovanja, kako bo v prihodnje in kako bi obranili vrednote lova, lovstva in tradicionalno lovsko razpoloženje v naših krajih. Naša prizadevanja so usmerjena v prijaznost in spoštovanje do divjadi, lovsko tovarištvo in dober odnos do drugih uporabnikov prostora. Uspešno sodelujemo z društvi v našem kraju in OŠ Senovo, kar priča veliki znak KS Senovo, ki ga je prejela LD Senovo.

Kot ponavadi smo se lovci tudi ob tej priložnosti izkazali kot dobri gostitelji. Za vse udeležence je bil pripravljen lovski golaž, pecivo so pripravile spretne roke žena naših lovcev, za dišale pa so tudi drobce z žara, h katerim se je prilegel kozarček dobre kapljice.

Kot je bilo že omenjeno, so sponzorji in donatorji s svojimi prispevki omogočili odlično organizacijo in izvedbo našega jubileja ter izdajo Zbornika, na katerega smo še posebno ponosni. Ob tej priložnosti se jim še enkrat iskreno zahvaljujemo. Zahvala velja tudi organizacijskemu odboru, vsem nastopajočim v kulturnem programu, povezovalki programa **Ani Breznikar** in vsem, ki so kakor koli pripomogli k uspešni organizaciji in izvedbi naše prirreditve. Praznovanje in druženje se je zavleklo pozno v noč. Ostali so lepi spomini in ponosni smo na naš jubilej ter na vse doseženo.

Ladislav Kozole

Častni član LD Selca, **Anton Habjan**, se je rodil 7. 6. 1927 v Kališah v Selški dolini in je edini še živeči ustanovni član LD.

Anton je osnovno šolo končal v Selcih in se doma pri očetu izučil za čevljarja. Pri njem je bil zaposlen in delal do odhoda v partizane. Že takoj po okupaciji nemške vojske se je vključil v odporniško gibanje, v partizane pa je odšel januarja 1943. Vključil se je v Jelovško četo, pozneje pa je bil premeščen v štab Gorenjskega odreda, kjer je bil kurir do osvoboditve. Za zasluge v NOB je prejel več odlikovanj.

Po osvoboditvi se je Tone zaposlil v Čevljarni Ratitovec - Studeno. Med tem je opravil tudi knjigovodski tečaj. Od leta 1955 do upokojitve leta 1968 je delal kot nakupovalec živine v Kmetijski zadrugi Selca, gozdarsko-kmetijski zadrugi za Selško dolino - Češnjica in Kmetijski zadrugi Škofja Loka.

Tone se je leta 1949 iz Kališ preselil v Selca k »Tonet« in se poročil. Z ženo sta si ustvarila družino in uredila sodobno kmetijo, kjer zdaj gospodari že njegov vnuk.

Tone je živel v prečudovitem naravnem okolju pod obronki Jelovice, zato ni čudno, da sta ga narava in divjad navdihnili za lov. Bil je najmlajši med podjetnimi možmi, ki so dali pobudo, da bi se tudi v Selški dolini organiziralo lovstvo po novih načelih in usmeritvah. Ustanovni sestanek LD Selca je bil 21. junija 1946. Tone je bil zastopnik Kališ. Od tistega datuma je bil vseskozi med najbolj aktivnimi lovci v LD. Izkazal se je pri praktičnem lovu, kot dober vodnik psov gonilcev in pri vodenju LD. Člani LD so mu zaupali pomembne funkcije, ki jih je vestno opravljal. Bil je član IO (oz. UO) ob ustanovitvi in v letih od 1965 do 1966 ter od 1986 do 1989, gospodar LD je bil od 1969 do 1970, član NO od 1956 do 1959 in od 1963 do 1964 ter predsednik NO leta 1955 in od 1967 do 1968. Poleg tega je bil 4 leta predsednik komisije za SLO in DS ter 4 leta član disciplinske komisije.

Zaradi dobrega dela je Tone prejel priznanje ob 40-letnici in 60-letnici LD, ZLD Gorenjske ga je odlikovala s plaketo, LZS pa z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. LKD Gorenjske ga je odlikovalo z znakom »vodnik« in pisnim priznanjem, KZS pa s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge.

Tone, ob tvojem jubileju ti lovski tovariši želimo še obilo lepih trenutkov, povezanih z lovom. Skupaj z domačimi in prijatelji užij še veliko lepih in mimih let.

LD Selca – V. P.

Lovski tovariš in prijatelj **France Golija** je 12. 5. letos praznoval svojo 70-letnico. Rodil se je leta 1938 na domačiji v Geblerjih v Sorici, kjer se je rodil tudi veliki slovenski slikar impresionist Ivan Grohar. Odraščal je v številni družini enajstih otrok; bil je najmlajši sin Janeza in Marije Golija. Živel so v sanjsko lepem, a samotnem kraju; zadnje vol-

kove v Sorici (volkuljo z mladiči) so videli leta 1958 prav v bližini njegove domačije, ki ji je ostal zvest do zdaj. Mladi France je ob očetu lovcu hitro spoznaval naravo, gozd in divjad – tudi on je postal lovec, član LD Sorica. V mladih letih se je ukvarjal tudi s slikanjem, kar potrjuje, da je pranečak velikega slikarja. France pa je moral slikarski čopič kmalu odložiti, saj je odšel na šolanje v Ljubljano. Doštudiral je in postal dipl. gozdarski inženir. Zaposlil se je v domači Selški dolini, vendar je kmalu odšel služiti kruh v Nemčijo. Po vrnitvi iz tujine je najprej v Kranju odprl sodobno kovinarsko delavnico, po domala treh desetletjih pa se je vrnil v domačo Selško dolino, kjer je v Selcah odprl svoje podjetje, ki ga še vedno uspešno vodi. Je glavni pobudnik razvoja turizma v Sorici, skrbnik Groharjeve hiše, predvsem pa uspešno ohranja Soriško planino in njena smučišča.

Skupaj z očetom Janezom, ki je bil predan in pošten lovec ter funkcionar, sta bila po razpustitvi jelovskega dela državnega lovišča Triglav, leta 1959, pobudnika in soustanovitelja nove LD Sorica, oče Janez pa njen prvi predsednik. Leta 1986 je France prevzel starešinstvo v domači LD in jo vodil 16 let, vse do leta 2002. Od tedaj je France član UO LD, kjer s svojimi bogatimi življenjskimi in lovskimi izkušnjami prisluhne in svetuje mlajšim lovcem.

Zaradi njegovega delovnega elana in strokovnosti so Franceta kmalu pritegnili tudi v delovanje taktarne Lovske zveze Gorenjske. Leta 1984 je postal član njenega Izvršnega odbora, leta 1986 pa so ga izvolili za predsednika novonastajajočega Gorenjskega LG območja, ki se je združilo iz tedanjega Loško-Jelovskega in Karavanškega LGO. Koordinacijskemu odboru območja, ki se je predsedoval vse do leta 1994, ko je prevzel predsedovanje ZLD Gorenjske. Njegov mandat v gorenjskem lovstvu je zaznamovalo odkrito zavzemanje za lovsko načrtovanje v okviru lovskih organizacij ob upoštevanju strokovnih izhodišč nastajajočega Zavoda za gozdove (ZGS) in s krepitvijo mednarodnega sodelovanja z avstrijskimi lovskimi organizacijami v okviru enotnega načina gospodarjenja z jelenjadjo, gamsom in gozdnimi kurami. V njegovem mandatu sta bili na Gorenjskem organizirani tudi dve odmevni lovski prireditvi: proslava 50-letnice delovanja gorenjskih lovskih družin (I. 1998) in slovenska lovska razstava (I. 1996). Obe prireditvi sta zaznamovala velik Francetov delovni elan in volja. Vodil je pripravljalni odbor 3. slovenske lovske razstave Narava, divjad, lovstvo - Kranj (1996), ki jo je v organizaciji ZLD Gorenjske pripravila LZS. Razstava, v lovskem svetu prva odmevna predstavitev slovenskega lovstva v samostojni Sloveniji, ki bi jo bilo mogoče pri nas komajda še kdaj ponoviti, je nadvse uspela tudi zaradi izjemne Francetove delovne zavzetosti in njegovih organizacijskih sposobnosti. Predsednik gorenjskih lovcev je bil kar 8 let, vse do leta 2002.

Prav Francetova znana delovna vnema in poznavanje lovsko-gozdarskih razmer in mednarodnih odnosov sta ga pripeljala tudi v vodilne organe LZS. Leta 1993 je bil izvoljen za podpredsednika LZS in to nalogo opravljal do leta 1997. Iz tistega časa je znan in priznan njegov pomemben delež pri pripravi temeljev za zdajš-

njo lovske zakonodaje. Leta 1993 je prevzel mesto predsednika Komisije za mednarodne odnose in bil kar 12 let vodja naše nacionalne delegacije v CIC, katere ekspertni član je še vedno. Izjemen pečat mednarodnemu lovskega sodelovanju pa je dal, ko so mu leta 1996 bilo zaupali vodenje Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora (AGJSO). Čestitko te skupnosti jubilarantu smo prebrali že v julijski številki našega glasila. Leta 2001 so mu slovenski lovci zaupali vodenje LZS, ki jo je vodil do oktobra 2002, ko je zaradi grobih klevet, ki sodno niso bile nikoli obravnane, odstopil s položaja. V svojem mandatu je Golija izpostavil nekatera odprta vprašanja tedanjega lovstva glede nastajajoče lovske zakonodaje, za nekaj časa je še uspel ohraniti upravljanje dveh gojitvenih lovišč LZS in izboljšal razmere v njih ter dal še večji poudarek ohranjanju in širjenju mednarodnih stikov in sodelovanju. Prav

slednjemu je, vse do danes, v nadaljevanju svojega dela namenil za slovensko lovstvo veliko truda in volje.

Lovske organizacije so cenile in še vedno cenijo Francetovo delo, zato so ga tudi nagradile. Prejel je najvišja lovska odlikovanja avstrijskih deželnih lovskih zvez Koroške, Štajerske in Tirolske ter italijanskih, Furlanije-Juljske krajine, Beluna, Južne Tirolske in UNCZA, pa tudi visoka hrvaška ter srbska lovska odlikovanja. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in redoma III. in II. stopnje. S svojima odlikovanjema, plaketo ZLD Gorenjske in plaketo LD Sorica, so ga odlikovali tudi gorenjski lovci in domača LD.

Še mnogo zdravih, poslovnih in lovsko uspešnih let mu želimo vsi njegovi lovski tovariši.

*LD Sorica – B. T., ZLD Gorenjske – B. G.,
Lovska zveza Slovenije,
Uredništvo Lovca*

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

85-letnico

Franc Bakan,
LD Bakovci, Lipovci
Danijel Čopi, LD Čezsoča
Damjan Havdej, LD Solčava
Jože Markun, LD Storžič
Milan Špolar, LD Sorica
Franc Švegl, LD Radenci
Jožef Tretjak, LD Mislinja

80-letnico

Karel Ahačič, LD Tržič
Alojzij Bartol,
LD Martin Krpan, Bloke
Slavko Cestnik, LD Tabor
Konrad Drobne,
LD Gozdnik, Griže
Stane Flajšman, LD Mengeš
Franc Krč, LD Jezersko
Milan Lutman, LD Pivka
Leopold Maček, LD Pugled
Andrej Milavec, LD Planina
Franc Naglič, LD Slovenj Gradec
Konrad Nerat, LD Kamnica
Francišek Odlazek,
LD Čemšenik
Jure Rudman, LD Loka
Josip Sabadin, LD Marezige
Ciril Skapin, LD Nanos
Drago Šobar, LD Toplice
Jožef Župančič, LD Hotedršica

75-letnico

Francišek Ajdovec,
LD Stahovica
Marijan Čuk, LD Idrija
Jože Demojzes, LD Brkini
Jože Gabrič, LD Raka
Jožef Gonza, LD Petišovci
Franc Gorjup, LD Moravče
Stane Hribar, LD Veliki Gaber
Zmagoslav Kodrič, LD Strunjan
Janez Lavrič, LD Novo mesto
Franc Likar, LD Sovodenj
Aljodij Medved, LD Litija
Nikolaj Mohorčič,
LD Vrhe, Vrabče
Maks Moličnik, LD Luče
Martin Pelicon, LD Sabotin
Jože Peterca, LD Mengeš

Mihael Petje, LD Šentrupert
Alojz Pirc,
LD Studenec, Veliki Trn
Simon Planšak, LD Dravograd
Av gust Potnik, LD Zreče
Stanislav Ribič, LD Gornja Radgona
Marjan Škraba,
LD Leskovec v Halozah
Franc Šmid, LD Železniki
Karol Založnik, LD Cigonca
Franc Zmazek, LD Mala Nedelja

70-letnico

Nerino Babič, LD Istra, Gračišče
Peter Cestnik,
LD Dol pri Hrastniku
Branko Drezgic, LD Jamnica
Drago Gostiša, LD Logatec
Alojz Hrašnan, LD Dravograd
Anton Intihar, LD Žilce
Franc Iskra, LD Kozleč
Anton Jerele, LD Otočec
Dušan Jukič, LD Jamnica
Franc Kartuš,
LD Gozdnik, Griže
Franc Kutin, LD Tolmin
Anton Lenart,
LD Sveti Jurij, Jurovski Dol
Maksimiljan Lepener,
LD Dravograd
Stanislav Lesjak, LD Polzela
Anton Mahne, LD Prem
Lovro Markič, LD Udenboršt
Marjan Matkovič, LD Plešivica
Martin Mesarič, LD Makole
Leopold Mušič, LD Dragatuš
Jozef Nemet, LD Petišovci
Ivan Peternelj, LD Bukovje
Franc Petrovič, LD Polskava
Janez Pravdič, LD Zavrč
Edvard Prebil, LD Horjul
Anton Pupaher, LD Ruše
Viktor Ravnik, LD Bled
Franc Ribič, LD Markovci
Ciril Rode, LD Rakovnik
Venceslav Štimec, LD Osilnica
Martin Lovrenc Šuler, LD Kanal
Marjan Trpin, LD Podbrdo
Edi Zupančič, LD Videm ob Savi
Štefan Žuna, LD Gabrovka

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Obisk učencev OŠ Simon Jenko v LD Storžič

Prvi teden po prvomajskih praznikih je po dogovoru z mentorico, prof. **Cunkovo**, prišla skupina 20 učencev prirodoslovnega krožka iz **OŠ Simon Jenko iz Kranja** na obisk k lovcem LD Storžič.

Želeli so si ogledati lovske naprave v naravnem okolju, pogovoriti se o divjadi in lovu in ogledati si lovski dom.

Skupina se je iz Kranja na Pangršico pripeljala s šolskim avtobusom. Pred lovskim domom jih je pričakal gostitelj, lovec **Janez**. Po uvodnem spoznavanju so skupaj odšli na prvo postajo, krmišče za divjad, ki so si ga ogledali in izvedeli vse o krmljenju divjadi. Na nadaljnji poti v gozd so se ustavili pri solniku in z zanimanjem poslušali, čemu služi.

Otroci so največ zanimanja pokazali pri visoki lovski preži, kjer so se pod lovčevim nadzorom postopoma vsi povzpeli nanjo, vključno z mentorico, in opazovali okolico.

Po dveurni predstavitvi naprav v lovišču so se skupaj vrnili pred lovski dom, si ga ogledali, pa tudi hladilnico za uplenjeno divjad. S prijetnimi občutki v spremstvu staršev, ki so prišli ponje, so se vrnili na svoje domove.

Janez Petač

Želja pomagati tudi drugačnim ...

Izlet na lovsko kočjo Sele

Razveselil nas je sončen novembrski dan. Še toliko bolj, ker smo si na poti iz Centra lahko ogledali čudovito, raznobarno jesensko pokrajino. Videli smo vse tisto, česar nekateri otroci ne vidijo vsak dan; otroci, mladostniki z motnjo v duševnem razvoju. Zmerna, težja in težka motnja v duševnem razvoju je drugačnost, ki pa je zaradi gojencev, varovancev v Centru za usposabljanje, delo in varstvo v Črni na Koroškem in bližnji okolici ne vidimo več tako. Topli pozdravi naših krajanov, nasmehi na obrazu in vprašanja:

Takle je jež, ki tudi pika ...

Varovanci Centra za otoke z motnjami v duševnem razvoju – Črna v lovski kočji Sele (LD Slovenj Gradec)

Foto: M. Piko

Skupina učencev z mentorico in lovcem gostiteljem pred lovskim domom LD Storžič

Foto: J. Petač

Tudi mentorica je preizkusila trdnost preže.

»Kako si?« so naš vsakdan, brez katerega bi bila naša Črna pusta.

Veseli smo bili povabila našega prijatelja **Dušana** iz **LD Slovenj Gradec** v lovsko kočjo Sele.

Po dolgem razmišljanju, kako bi lahko otrokom, ki so zaradi svojih gibalnih ovir omejeni in zato še bolj odvisni od naše pomoči, približali gozd in gozdne živali, smo bili ob našem prihodu nad vse presenečeni in navdušeni.

Pred lovskim domom LD Slovenj Gradec sta nas pričakala lovca **Dušan** in **Toni**, ki je tudi gospodar lovske kočje. Že njuna,

nekoliko drugačna oblačila sta pritegnila radovedne otroške oči. Z vozički smo naše radovedneže peljali v velik prostor, ki pa je bil spremenjen v pravi gozd. Med drevesi so nas opazovale srne z mladički, polhi, zajci in divji prašič. Pod jesenskim listjem se je skrivala veverica, medtem ko je velika lisica »pravkar« ulovila šojo. Otroci so si lahko vse živali ogledali od blizu in jih tudi potipali. Našo pozornost je pritegnil ježek, ki je imel čisto prave bodice. Da je bil obisk resnično v veselje otrok, jih je Dušan presenetil z velikim krožnikom dobrot.

Zahvalili smo se mu na svoj način – z rdečimi lički, umazanimi usti in iskricami v očeh. Tako znajo naši otroci! »Prašič je bil,« je ponavljal eden od otrok po poti v Center, saj je lahko prijel pravega divjega prašiča. Grega, ki ne govori, pa nam je pokazal, kako je lisica z zobmi držala šojo.

Ja, lisica, prašič in še mnoge druge gozdne živali, predvsem

pa dobra volja, prosti čas in želja pomagati; tudi drugačnim! Hvala, Dušan in Toni!

Mihaela Piko, prof.

Prvi lovski tabor za osnovnošolce prekmurskih OŠ

Komisija za izobraževanje in Komisija lovskih čuvajev in lovskih mojstrov pri Zvezi lovskih družin Prekmurje sta ob sodelovanju **Lovske družine Prosenjakovci** pri lovskem domu in v lovišču v okolici Prosenjakovcev organizirali prvi lovski tabor za mlade. Program za mlade »lovce« je imel lovske vsebine. Namen tabora je bil osnovnošolski mladini predstaviti lovske dejavnosti, predvsem pri ohranjanju narave in spoštovanju naravnih danosti okolja, iz katerega bi mladi spoznali pravo vlogo in pomen lovstva na omenjenem območju.

Cilj tabora je bil tudi, da bi pravo poslanstvo in dejavnost lovstva, ki ni samo lov, povezali tudi s spoznanji o lovski kulturi, lovski kinologiji in z lovsko literaturo. Trinajst udeležencev – učencev iz OŠ Sveti Jurij pri Ro-

gašovcih, OŠ Prosenjakovci, OŠ Kobilje, OŠ Dobrovnik in OŠ Turnišče, je tako spoznalo vrsto novosti, kajti informacije, ki so jih zbrali na lovskem taboru, bodo s pridom uporabljali pri nadaljnjem šolanju, strokovnem

in osebnostnem razvoju. Poslej bodo bistveno bolj razumeli pomen in vlogo lovstva.

Naj omenimo, da je bil projekt dokaj zahteven, kajti lovski tabor za mlade v taki obliki je bil v Prekmurju in verjetno v Sloveniji sploh prvič organiziran. Za mlade »lovce« sta poskrbela nosilca lovskega tabora: predsednik komisije za izobraževanje **Štefan Nemeč** in predsednik komisije lovskih čuvajev in lovskih mojstrov **Jože Seršen** pri Zvezi lovskih družin Prekmurja, ki sta bila tudi nosilca pedagoškega, kot tudi organizacijskega poteka programa lovskega tabora.

Mladi udeleženci so bili prek predavanj, sprostitev in športnih dejavnosti, med drugim seznanjeni o varstvu narave, zgodovini in pomenu lovstva, lovski kulturi, kamor sodi dejavnost lovskih pevskih zborov in skupin registrov, lovski založniški dejavnosti, kinologiji. Seznanili so se z lovskimi pasmami psov in njihovo dejavnostjo ter si ogledali praktični prikaz dela lovskih psov.

Pri seznanjanju z lovskim strelstvom so si ogledali prikaz lovskega orožja in opreme, ki so jo mladi udeleženci tabora lahko tudi prvič preskusili v praksi. Nadalje so se seznanili z delom lovcev v loviščih, sodelovali so pri izdelavi lovske preže, krmišč za divjad in valilnic za ptice duplarice, s praktičnim lovom, kot je jutranje in večerno čakanje divjadi ali zalaz, opazovali so divjad z lovske preže ipd. Na taboru so se lotili tudi izdelave pisnih in risarskih izdelkov na temo lovstva in spoznali lovsko kulinariko. Udeleženci lovskega tabora so stanovali v lovskem domu v Prosenjakovcih, kjer so poskusili predvsem lovske jedi.

Bojan Žerdin

Z lovcem na pohodu

Z otroki v našem vrtcu se vsako leto pogovarjamo in izvajamo dejavnosti na temo gozdnih živali. Pri tem nam je bil v veliko pomoč **Drago Gabriel**, ki je imel v skupini Elvire Bajt in Tine Gavranic vnučka Žiga. Otroci so ga že od malega zelo dobro poznali, saj je bil velikokrat pri nas na obisku in se je vsakič prijazno odzval našemu vabilu. Kot izkušen lovec je otrokom zelo preprosto pripovedoval oziroma opisoval življenje gozdnih živali. Z veseljem so ga poslušali, saj je bilo njegovo pripovedovanje zelo zanimivo in poučno. Sodeloval je tudi na naših prireditvah, vsakokrat pa je bilo nadvse veselo, ko nam je »zagodel« na svojo harmoniko. Je dolgoletni član **LD Javorniki**. V letošnjem šolskem letu je spremljal štiri skupine otrok v gozd oziroma v lovski revir Čukovica. Pomagali so mu še trije lovci: **Marjan Milharčič** iz LD Javorniki, nekdanji lovec **Srečo Gril** iz LD Črna jama ter lovec **Oliver Jandrič** iz LD Hrenovice. Skupaj smo se odpravili v gozd. Spremljal nas je tudi brak-jazbečar, ki je bil za otroke zelo zanimiv. Ogledali smo si visoko prežo, krmišča za živali, solnice in jasli za seno. Povedal nam je še marsikaj zanimivega o življenju divjadi. Pokazal nam je tudi opremo, ki jo ima lovec, kadar gre v gozd. Tak ogled oziroma način izvedbe projekta o gozdu je otrokom ostal v spominu, saj so otroci neposredno doživljali gozd.

Ob tej priložnosti se otroci iz skupine Mucke ter vzgojiteljici še posebej zahvaljujemo lovcu Dragu Gabrielu za njegovo dolgoletno sodelovanje z vrtcem.

Elvira Bajt in Tina Gavranic

Udeleženci prvega lovskega tabora za osnovnošolce v Prosenjakovcih

Foto: B. Žerdin

Mladi so na lovskem taboru preskusili tudi lovsko in športno orožje.

Na taboru so nastali čudoviti likovni izdelki mladih na temo lova in divjadi.

Drago Gabriel (LD Javornik - Postojna) razlaga osemdesetim otrokom iz enega od postojnskih vrtcev o pomenu solnic v lovišču.

Foto: M. Krolfel

Še vedno opravi nekaj ur v lovišču

97-letni Gregor Glazer iz LD Dravograd, starosta koroških lovcev

Slovenska lovska organizacija ni ponosna samo na svojo 100-letno tradicijo, ampak tudi na vse tiste lovce, ki so slovensko lovstvo vodili skozi minulo stoletje. Žal pomembnih slovenskih mož, ki so pred sto leti postavili trdne temelje lovskemu poslanstvu, že dolgo ni več med nami. Je pa med nami po računalniških podatkih še okrog 60 najstarejših lovcev, starih 90 let in več. Ko je konec marca nastajal ta zapis, je bil starosta slovenskih lovcev iz LD Dravograd star nekaj več kot 101 leto. Med nami sta tudi še 98-letnika in pet 97-letnikov. Letos bodo 96 let dopolnili štirje, 95 let pa šest lovcev. Vse to samo potrjuje, da se članstvo slovenske lovske organizacije nezadržno stara. Skoraj v vseh lovskih družinah je zelo visoko starostno povprečje članstva. Kljub temu in glasnemu jadikovanju v lovskih družinah ne naredijo kaj dosti glede dokaj pomembnega vprašanja, da bi se stanje izboljšalo. Še naprej se namreč preveč zapirajo in niso pripravljeni sprejeti medse novih, mlajših članov. Če se bo tako stanje nadaljevalo še nekaj let, res ne vemo, kdo bo lahko

opravljal težka in odgovorna dela v loviščih? Bomo za to plačevali druge?

Stoletno zgodovino slovenskega lovstva je gradilo tudi kar nekaj koroških lovcev z območja Prevalj, ki so vodili takratno tamkajšnjo podružnico Slovenskega lovskega društva. Mnogo več koroških lovcev pa je lovsko poslanstvo na Koroškem nadaljevalo od leta 1945 naprej, ko so tudi v tem delu Slovenije ustanavljali prve LD. Žal jih od takratnih ustanoviteljev ni več veliko med nami.

Že kar nekaj let je starosta koroških lovcev s svojim 97 leti **Gregor Glazer**, edini še živeči ustanovni član LD Dravograd.

»Kmalu po končani osnovni šoli, ki sem jo obiskoval na železarskih Ravnah, sem moral skupaj z očetom opravljati mnoga težka dela koroškega »olcerja« v gozdu. Do začetka druge svetovne vojne sem bil v Dravogradu hišnik in kletar v hotelu Konaver, nekaj časa pa tudi občinski »žandar« – policaj oziroma redar«, se tistih časov ne rad spominja Gregor. »Ko se je končala vojna vihra, se je šele prav začelo moje kar dolgo in pestro življenje, tudi lovsko. Takrat sem končno dobil delo, ki me je veselilo, in sicer na Okraju v Dravogradu in nato v Slovenj Gradcu. Ponosen sem, da sem prva leta po vojni bil zraven, ko smo postavljali temelje sedanjemu ko-

Polonice so obsežna družina hroščev, v katero sodi tudi vsem dobro znana »pikapolonica«, kot imenujemo rdeče obarvane polonice s črnimi pikami na hitinastih pokrovcih. V Evropi živi okrog sto vrst. Naši najpogostejši vrsti sta sedempikčasta in dvopikčasta polonica, ki vsaka sodi v svoj rod. Med žuželkami pri ljudeh zagotovo sodijo med najbolj ljubke hroščke; med drugim veljajo za »prinašalke sreče«.

Polonice naseljujejo zelo različne življenjske prostore, od gozda do domačega vrta. Odrasle prezimijo v tleh, pod listjem ali travo. Po oploditvi samice začnejo odlagati jajčeca, ponavadi okrog 20 jajčec na dan, skupaj pa tudi več kot 700. Odrasle živali in ličinke, ki so še bolj požrešne od odraslih, se prehranjujejo z listnimi ušmi. Ličinka je sivkasta in prav nič podobna odrasli živali. V času svojega razvoja ličinka požre več sto uši. Tudi zato so polonice pri ljudeh zelo priljubljene.

Ker so polonice koristne tudi za človeka, so jih začeli gojiti v laboratorijih. Ponekod tako vzgojene polonice uspešno spuščajo v naravo oziroma na poljščine in vrtnine, kjer pomagajo človeku pri sonaravnem boju proti listnim ušem (na fotografiji). – Besedilo in fotografija – Milan Vogrin

roškemu gozdarstvu. Vse do leta 1967 ko sem se upokojil, sem z velikim veseljem opravljal plemenit poklic gozdarja in vodje revirja Dravograd, ki je segal vse tja do avstrijske meje.«

Pravi človeški odnos do soljudi, narave in koroških gozdov je Gregorju, ki je za svoja leta še dokaj čil, bržkone dal oče. Po njem je podedoval spoštovanje do drugih, tudi drugače mislečih, zlasti pa delovne navade, poštenost in ljubezen do vseh pristoživečih živali. »Preden nas je 19 ljubiteljev lova iz Dravograda, Libelič in z Ojstrice leta 1946

tudi lovski kinologiji na Koroškem. »Vodnik lovskega psa sem bil od prvega dne vstopa v lovsko organizacijo. Več kot 10 lovskih psov sem vodil in izšolal. Najbolj mi je bil pri srcu brak - jazbičar Piko, ki pa je bil kot nizkonogi gonič na previsokih nogah. Mnogo let je že od takrat, ko sem lovil z njim, a se tistih časov tako rad spominjam. Sicer pa vam zaupam, da sem zadnjič lovsko puško prislonil k licu pred dvema letoma. Pravijo, da sem bil pri streljanju na tarčo natančnejši, kot sin Ivan. Tudi danes bi še lahko lovil, če me ne bi izdale

Foto: M. Kralj

Starosta koroških lovcev je 97 let življenja praznoval med svojimi dobrimi lovskimi prijatelji (v prvi vrsti od desne), ki so: Dušan Kudrnosky, starešina LD Dravograd, Gregor Glazer in Ivan Glazer.

ustanovilo LD Dravograd, sem bil že čebelar, pa tudi velik simpatizer zelene bratovščine. Torej človek, navajen svobode, lepe narave in ljubitelj divjadi,« je Gregor začel razlagati svojo lovsko pot, ki je brez dvoma dolga in pestra. »Kar 12 let skupaj sem bil starešina novoustanovljene LD. Nekaj mandatov sem bil tudi član UO in komisij ZLD Maribor. Zaupali so mi tudi določitev prihodnjih meja med nekaterimi koroškimi LD. Odgovorno funkcijo starešine so mi dravograjski lovci ponovno zaupali tudi 20 let kasneje, ko so se nekoliko skrhalo odnosi med lovci. Tako sem v naši lovski družini opravljal že skoraj vse funkcije, samo tajnik še nisem bil; kot da ne bi bil pismen,« se je od srca nasmehnil zgovoren sogovornik.

Tako kot je Gregor od očeta podedoval ljubezen do narave in lovstva, je tudi on za lov navdušil sina Ivana, ki je lovec že od leta 1964. Z bogatimi lovskimi in življenjskimi izkušnjami je bil mentor mnogim dravograjskim lovcem. Svoj prispevek je dal

oči. A na lov še vedno rad grem, najraje v svoj revir Kozji vrh in Velka, seveda peš in sam. Najraje pa grem v lovišče s sinom,« je na koncu pogovora še povedal najstarejši »koroški jager«.

Njegovi lovski tovariši, ki so mu za 97-letnico pripravili nepozabno snidenje na Grajski bajti, so ga hitro opomnili, zakaj vendarle ne pove, da se še vedno udeležuje delovnih akcij v svojem revirju in opravi devet obveznih delovnih ur. »Ker sem kljub letom še kar pri močeh, sem kot enakopraven član še vedno dolžan pomagati svojim lovskim tovarišem. Ja, lani sem s srpom v roki pomagal čistiti lovske steze. Pa tudi drugače sem najraje v družbi lovskih prijateljev, saj se takrat počutim tako dobro, kot bi imel nekaj desetletij manj!« (smeh).

Da se Gregor »ne da« in je še vedno lahko vzor slehernemu mlajšemu lovcu, najbolje vedo njegovi lovski tovariši. Od zadnjega srečanja z njim smo v to prepričani tudi mi.

M. Kralj

15. lovski smučarski veleslalom za pokal kristalnega gamsa

V nedeljo, 1. junija, je pod severnimi ostenji Grintovcev potekalo že 15. smučarsko tekmovanje v lovskem veleslalomu v organizaciji Lovske družine Jezersko in sodelovanju z Občino Jezersko in Lovsko zvezo Slovenije.

V izjemno prijaznem sončnem vremenu v popolni zasneženosti se je zbralo skoraj 150 tekmovalcev lovcev, članov iz 35 LD. Med njimi so bile tudi tekmovalke, članice iz 6 LD. V počastitev jubileja je bilo organizirano tudi lovsko druženje na t. i. lovskem

večerju v Kranjski koči, ki so ga »pestrili« kar trije harmonikarji in skrbeli za dobro voljo. Tekmo je srečno in varno izpeljala skoraj večina lovcev, razen **Marijana Tepine** z Jezerskega, ki si je ob »nesrečnem« padcu poškodoval koleno. Sicer pa je bil in je še odličan smučar.

Progo, dolgo skoraj 900 m in z 18 vratici, je postavil **Davo Karničar**. Višinska razlika na progi je bila 210 m.

Pri donacijah za prireditvev so sodelovali: Občina Jezersko, LD Jezersko, PD Kranj; Mercator; Union; Preša - Cerklje, Kopic - Kranj; Prestor - Povelje; LZS, Lovce, ŠD Jezersko, Cestno podjetje Kranj. Člani LD Jezersko so opravili veliko ur brezplačnega dela pri pripravi in izvedbi tekmovanja. Za varnost sta skrbeli GRS Jezersko in SV.

Vae foto: F. Ekar

Petnajsti lovski veleslalom je bil prav na letošnji prvi junijski dan spet pod ostenji slikovitih Grintovcev; tako kot doslej ga je organizirala LD Jezersko.

Vodja tekmovanja je bil **Jure Markič**, ki je v tej vlogi in za naloge in dela tekmovanja skrbel vseh 15 let.

Zgodovina prirejanja tega tekmovanja je pestra in zanimiva. Spopadli smo se z novozapadlim snegom, neurjem, ko je zasulo več osebnih vozil; tekmovanje smo odpovedovali zaradi vremenskih razmer ipd. Vseeno pa je bilo na tekmovanjih vsa leta izjemno veliko veselja, pravega lovskega vzdušja in prijateljevanja. Žal moramo tudi ugotoviti, da se lovske vrste prehitro starajo; mlajše generacije pa v novem času z vsemi zahtevami sodobnega sveta bijejo vedno ostrejšo tekmo s časom in vsakdanjimi obveznostmi.

Priznanja in pokale so najboljšim tekmovalcem razdelili pred lovskim domom LD Jezerško, Pod Turni. V kulturnem delu so sodelovali Lovski rogisti iz Bohinja in Lovski zbor iz Škofje Loke. Za odličen lovski golaž za tekmovalce in goste so poskrbeli mlajši člani LD Jezerško.

Rezultati:

Ekipno: 1. LD Bistra; 2. LD Dovje - Mojstrana; 3. LD Kobarid; 4. LD Jezerško; 5. LD Luče. Pokale je razdelil starešina LD Jezerško **Franc Ekar**, ki je bil tudi pobudnik lovskega smučarskega tekmovanja in udeleženec na vseh 15 tekmovanjih. /slika 1./

Najboljše ženske tekmovalke – »gamsovke«: 1. Janja Lukanc (LD Bled); 2. Petra Karničar (LD Jezerško); 3. Nives Marka (LD Soča). Ker **Davo Karničar** zaradi poškodbe kolena ni mogel tekmovati, je tekmovalke obdaril s priznanji, pokali in lepimi pogledi. /slika 2/

Najboljši moški »gamsi – veterani« (več kot 70 let): 1. **Branko Jaklič** (LD Jošt); 2. **Avguštin Šešek** (LD Šmarna gora); 3. **Stane Logar** (LD Rakovnik) /slika 3/. Priznanja najstarejšim udeležencem je izročil **Franc Golija**, nekdanji predsednik ZLD Gorenjske in tudi LZS. Prav na Ledinah si je nadel sedmi križ. /sl. 3/

Najboljši »modrostni« gamsi /do 70 let/: 1. **Vlado Faletič** (LD Kobarid); 2. **Igor Kos** (LD Šentlambret); 3. **Jože Meško** (LD Jezerško); /slika 4 /. Pokale je izročil starešina LD Sorica. /sl. 4/

Najboljši tekmovalci »stari »kozli«: 1. **Borut Torkar** (LD

Bled); 2. **Franc Rabič** (LD Dovje); 3. **Jaka Matijevic** (LD Luče); /slika 5/

Najboljši »starejši kozli«: 1. mesto: **Robert Kralj** (LD Tržič) najhitrejši čas : 00:34:40; 2. **Aleš Klemenšek** (LD Solčava); 3. **Matija Rak** (LD Braslovče). Pokale je izročil **Branko Galjot**, še

vedno gorenjska lovska legenda in lovski strokovnjak /Slika 6 /.

Najboljši »srednje stari kozli«: 1. **Boštjan Gorza** (LD Bistra); 2. **Mirko Kramar** (LD Luče); 3. **Gregor Mertelj** (LD Dovje). Priznanja je izročil **Zoran Ravtnar**, častni član LD Jezerško in predsednik NO.

Najboljši »mladi kozli«: 1. **Anže Pintar** (LD Stahovica); 2. **Jernej Legat** (LD Dovje); 3. **Aljaž Kos** (LD Bistra). Pokale in priznanja je izročil **Jure Markič**, podžupan Jezerskega in vodja tekmovanja

Franc Ekar

Narava in divjad zanimata tudi otroke

V zadnjih letih ugotavljamo, da smo ljudje vse bolj odtujeni od narave. Razvoj civilizacije in nove pridobitve predvsem mlade odvrtačo od tradicionalnih vezi, opravi ter poznavanja rastlinskih in živalskih vrst. To še posebno velja za mladino v mestih in njihovi okolici, saj otroci ne vedo, kako in od kod pride mleko, ki ga pijejo, kruh in meso, ki ga jedo, jabolka in sok.

V vrtcih in šolah tudi zato vodijo mlade na podeželje, kjer nekaj dni preživijo na turističnih kmetijah, simbolično pomagajo pri košnji, se dotikajo krav in prašičev, poskušajo med čebel, ki jim brenčijo okrog glav. Tako je tudi v Poljanski dolini, na Četerni ravni, kot ji pravijo domačini, ali Četeni ravni, kot jo je poimenoval domačin, jezikoslovec in pisatelj Dolenc. Tam je na strmeh, a sončnem pobočju »privezanih« 5 hiš. Prenovljene in čudovito urejene se zadnjih petnajst let ukvarjajo tudi s turistično dejavnostjo. Kmetiji Pri Tavčarju, z Davčen z 200 let staro hišo, poslikano s freskami in lesenimi stropi, in Pr' Ožbet med seboj ne tekmujeta, temveč zgledno sodelujeta. Začelo se je z razvojem smučišča Stari Vrh, ki leži nekaj sto metrov prek grebena. Mladi so začeli organizirano prihajati najprej na smučanje, zdaj pa ostajajo do konca šole junija. Veliko je predvsem mladih obiskovalcev iz Ljubljane in okolice. Prav vsi zadovoljni, celo navdušeni pripovedujejo o svojih doživetjih. Mladim na kmetijah res ni dolgčas. Vsaka ima svoj program, med seboj se dopolnjujejo, vsako leto pa dodajo nekaj novega. Otroci si ogledajo, kako krmijo živino, z gospodarjem kmetije lahko pomagajo nakositi travo, z gospodinjami pomolzejo krave, se po mili volji dotikajo teličkov in pujskov, pregledajo čebelnjak, pripravljajo kope, nabirajo zelišča, prisluhnejo domači harmoniki, z gospodinjami na tradicionalni način zamesijo in

V približno uro dolgem pogovoru Lado Dolenc mladim predstavi naravo, odnos lovcev do nje, živalske vrste in njihove značilnosti, kako se moramo obnašati v naravi, kaj opazovati in na kaj biti pozorni.

spečejo kruh, ne manjka seveda tudi igral.

»Več kot deset let že sprejemamo najmlajše,« pravi vedno nasmejana gospodinja Pr' Ožbetovih Milena Kržišnik, ki na kmetiji skrbi kar za devet prebivalcev. »Otroci so tako prisrčni in radovedni. Vse hočejo vedeti, vse tudi sami pokusiti. Pri vsakem od nas lahko poskrbimo za razred otrok, toda dela je takrat dovolj za dva ali tri. Mož Janez hodi še v službo, toda ves dopust je praktično zapravil za pomoč na kmetiji ob obisku otrok.« Letos je v lepotah hribovja v Poljanski dolini in življenju na kmetiji, ki jih je pred časom v svojih delih tako slikovito opisoval Ivan Tavčar, uživalo več kot 1000 mladih. Program spoznavanja življenja na kmetiji in podeželju se prilagaja otrokom, vedno pa iščejo nove in nove vsebine. Tako načrtujejo likovne in gledališke delavnice, ustvarjajo iz gline, si ogledajo lovsko in gozdarsko učno pot. Prav to priložnost so pred nekaj leti izkoristili lovci LD Poljane. Lado Dolenc, doma iz Delnic, je v tej lovski družini tako rekoč opravljal že vse naloge, zadnja pa mu je še posebno prirasla k srcu. V približno uro dolgem pogovoru mladim predstavi naravo, odnos lovcev do nje, živalske vrste in njihove značilnosti, kako se moramo obnašati v naravi, kaj opazovati in na kaj biti pozorni.

»Mladim pravim, glejte okrog sebe, tudi takrat, ko ste z mamo in očetom na izletu ali sprehodu. Opazujte čebele, ose, poglejte za kobilicami, večjimi živalimi,« pripoveduje z mirnim, prijaznim glasom Lado Dolenc. Pri delu z otroki izjemno uživa, otroke zna pohvaliti in jih tako pritegniti, da ga poslušajo z odprtimi usti.

»Razlagam jim, kakšna je vloga lovcev v naravi, lovce in divjad primerjam s hlevom in kmetom, govorim jim o številčnosti, plenilcih, kam sodijo medvedi in volkovi, kakšne škode povzročajo preštevilčni prašiči, kako se je treba obnašati na poteh, na travnikih, kaj storiti, če najdemo srnico v travi, zakaj ne mečemo kamnov v ptice ipd.« Za predstavitve potrebuje približno uro, več časa nameni živalim z območja, s katerega prihajajo otroci. Več-

Prijeten klepet pred domačijo Pr' Ožbetovih

jih razlik v poznavanju mestnih in vaških otrok ni, je pa mogoče opaziti, če se domači s posamezniki več ukvarjajo na to temo. Prikaže jim značilnosti živali, pokaže, kako se oglašajo, po možnosti pa s pomočjo članov LD razkaže tudi dermoplastične preparate. Največ jih prinese kar od doma, veliko pa jih je posodil tudi Marjan Grajzer. Za otroke je najbolj zanimiv srnji mladič (»bambi«), radi božajo tudi kune

in lisičke, brez izjeme pa najbolj poznajo sove. »Zanima jih, ali sem vse ustrelil sam, zakaj jih lovci streljamo, kaj je v preparatih živali ipd. Vprašanja otrok so zelo zanimiva, urica pa mine tako hitro, da se vsi skupaj tega skoraj ne zavemo. Tudi velika večina vzgojiteljic in učiteljic je s temi predavanji zelo zadovoljna. Še toliko bolj, ker te tematike ni več v rednem delu vzgojnih programov. Še posebej moram poudariti, da v vseh teh letih ni bilo nikakršnega neljubega dogodka. Nasprotno, otroci so tako vedoželjni, da razmišljam, kako bi ta program še obogatili. Z lovsko učno potjo, s filmskim in fotografskim krožkom po vzoru OŠ Mosta na Soči,« pravi Dolenc. Na srečo je že nekaj let v pokojju, tako da ima dovolj časa tudi za poučevanje otrok. Njegov prispevek pa ne manjka v vzornem delovanju LD Poljane, pri gradnji cest in mostov v Delnicah, pomoči sosedom in lovcem ob naravnih nesrečah. Lado za vse vedno najde prijazno besedo in čas. Dejavnika, ki sta tako pomembna v našem sobivanju in ki ju vedno bolj pozabljamo. Le tako naprej, Lado, ti želimo lovski tovariši iz Poljanske doline in prebivalci Četena ravni.

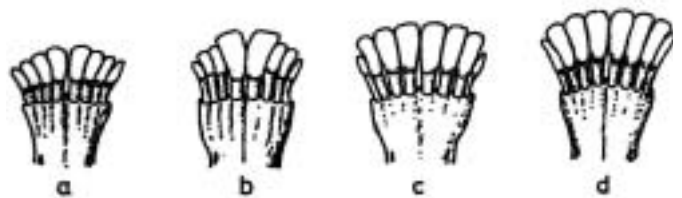
M. Fortin

Še drugačen način določanja starosti pri gamsih

Pri nas starost vseh rogarjev ugotavljamo s štetjem t. i. »letnic«, prirastnih obročkov, ki nastajajo po prenehanju letne rasti roglja. Starost rogarja je enaka številu letnih obročkov, od katerega odštejemo zadnjega (začetega). Ugotavljanje starosti rogarjev je torej preprosto, predvsem pa zanesljivejše, kot je, npr., ugotavljanje starosti pri jelenih (cervidih), razen mladičev, eno- in dveletnih živali, ki po obrabi kočnikov zgolj približno ocenimo in ne natančno ugotovimo starost živali. Ocenjevanje gamsove starosti po obrabi kočnikov, podobno kot pri cervidih ali prašičih, je za lovsko prakso tako rekoč neuporabno. Gamsovo zobovje je namreč izredno »trdo« in se stanje žvekalnih ploskev, kljub napredujoči gamsovi starosti, le malo spreminja. Vzdržljivost gamsovega zobovja je presenetljiva, saj ostane dejavno tudi v visoki starosti. Zobovje drugih prakljarjev (npr. cervidov) je mnogo »mehkejše« in s starostjo zaradi velike obrabe izgublja svojo dejavno vlogo ter lahko pogosto povzroči oslabelost in celo pogin živali. Tako odporno zobovje so gamsi verjetno podedovali od svojih prednikov, ki so živeli v še trših življenjskih razmerah, z njim pa pridobili pomemben pogoj za doseganje relativno visoke starosti.

Lovska praksa pozna poleg že uveljavljenih načinov ugotavljanja starosti divjadi še drugačne, pri nas neuporabljene ali manj znane načine. Glede nato se mi je tole dogodilo lani.

Minulo jesen so me lovška pota zanesla med gamsu v romunski del Karpatov. Tam domuje karpatska podvrsta gamsa (*Rupicapra rupicapra carpatica*), ena od devetih podvrst evropske-

Menjava zob sekalcev pri gamsu: mlečno zobovje, b) menjava notranjega para sekalcev pri starosti 16 mesecev, c) trije pari stalnih sekalcev, ki se zamenjajo pri starosti 32 do 35 mesecev, d) stalno zobovje pri starosti okrog 40 do 44 mesecev (risba: Blaupotten)

ga gamsa. Karpatska podvrsta je telesno, predvsem pa trofejno najmočnejša podvrsta. V svetovnem merilu jih je od prvih desetih najmočnejših gamsovih rogljev kar osem iz Karpatov, med njimi tudi roglji, svetovni prvak iz leta 1934, ocenjeni s kar neverjetne 141,10 točke(!). Tako za njimi, na visokem 11. mestu, so najmočnejši gamsji roglji iz Slovenije. To je znamenita »Sonnbichlerjeva koza«, uplenjena med obema vojnoma na pobočju Košute v Karavankah za nas dandanes nedosegljive 127,50 CIC točke.

Na lovu v izjemnem svetu pragerovja me je presenetilo naslednje: ob uplenitvi gamsov in po izročitvi vejice plena ter danem zadnjemu grižljaju uplenjeni živali, kar (že) spoštujemo tudi romunski lovci, je vse tamkajšnje lovsko osebje za oceno starosti uplenjenih gamsov naprej razprlo gamsov gobček in mu pregledalo – sekalce!? Morda je pozneje še kdo tu in tam bežno preletel letnice na rogljih – in to je bilo vse! Kakšna razlika, ko pa naši gamsarji vendarle z vso vnemo najprej preštejejo letnice na rogljih in so jim sekalci kaj malo mar! Zakaj torej sekalci? Poglejmo si odgovor, ki izhaja iz poznavanja rasti in menjave gamsovega zobovja.

Sekalci v spodnji čeljustnici, po štirje so v vsaki polovici čeljusti, so po svojem izvoru iz treh pravih sekalcev (*dentes incisivi*) in iz enega podočnika (*dentes canini*), ki se je oblikovno razvil kot četrti sekalec s spremenjeno vlogo. Sekalci spodnje čeljusti so dletasto oblikovani in z njimi žival hrano trga tako, da jih pri tem potiska na nebo ploščo zgornje čeljusti. Gamsov kozlič ima, tako kot vsi prežvekovalci, mlečne vse zobe (prva generacija zob), tudi sekalce. Te zobe zamenja v naslednjih 40. do 44. mesecih (dr. Schroeder, 1978) z večjimi in širšimi stalnimi sekalci. Prvi (notranji) sekalec se zamenja pri starosti približno 16. mesecev, drugi pri okrog 28., tretji pri 32. do 35. mesecih in kot zadnji, sekavcu podoben podočnik pri 40. do 44. mesecih. Enoletni gams torej menja prvi sekalec v drugi jeseni življenja, drugi in tretji sekalec pa dveletnik menja jeseni in pozimi tretjega življenjskega leta. V četrtem letu torej gams zamenja vse mlečne sekalce s stalnimi, končana pa je tudi zamenjava vseh meljakov in predmeljakov. To je bistvo metode določanja starosti po se-

kalcih; način, ki dopušča zanesljivo določanje starosti samo do četrtega leta in nič več! Za naše zahteve in naše vedenje je neuporabna metoda, za romunske razmere pa, kjer je pomembno zgolj to, kot mi je povedal vodja lovišča, da uplenjeni gams ni premlad, je nekako še sprejemljiva metoda.

Podoben razvoj zobovja (in sekalcev) poteka tudi pri cervidih (jelenih), razen pri srnjadi, vendar s to razliko, da je pri jelenjadi zamenjava s stalnimi sekalci končana že pri 19. mesecih (Krže, 1991), torej še enkrat prej kot pri gamsu. Tak način določanja starosti je morda v rabi še kje v svetu in morda tudi pri drugih vrstah? Opisani način sem opisal le kot zanimivost in kot enega za nas tujih načinov določanja gamsove starosti! Starost naših gamsov bomo zagotovo še naprej določali »po naše«, po letnicah.

Branko Galjot

Krmilna kopa na Poreznu

LD Porezen - Cerkno v Cerknjski kotlini že več kot šestdeset let gospodarji z divjadjo na okrog 7.000 ha lovni površini. Vseh 70 članov se trudimo z organiziranim delom čim bolj izboljšati življenjsko okolje in prehranske razmere za divjad. Vodstvo LD vsako leto načrtuje pokositi 10 ha košenic, ki jih pokosimo lovci sami. Iz sena napravimo eno ali dve krmilni kopi za divjad, če bi bila zima huda. Kopa je pripravljena iz pokošene in posušene gorske trave, ki jo posujemo s soljo, da je za živali privlačnejša. Seno v kopi je učinkovito in zdravo za krmiljenje divjadi le za eno sezono, zato vsako leto naredimo nove kope iz svežega sena, preostanek starega sena pa zavržemo. Zanimivo je, če kopo naredimo na novem kopišču (terenu), staro kopo pa odstranimo do tal, so tla tam, kjer je prej stala stara kopa, lahko za divjad večletna solnica. Divjad razgrebe površino tudi do 15 cm globoko.

Napraviti dobro kopišče je posebna arhitektura. Zato če kopišča še nisi nikoli delal, ga sploh ne boš prav izdelal, da bi zanesljivo držalo kopo. Večkrat se je namreč že zgodilo, da se je kopa zrušila ali pa se je nevarno poševno nagnila in so jo morali urediti na novo. V našem prime-

Foto: A. Raspet

Člani LD Porezen - Cerkno so pripravljali krmilno kopo za divjad; če bo slučajno huda zima ...

ru kopišča ni bilo treba delati, kajti Ciril in jaz sva oklestila smreko, na tla sva položila smrekove veje, na katere smo naložili seno, da je bilo nekoliko dvignjeno od tal. Medtem so grabljice in drugi večino sena že prigrabili po strmini do kopišča in kopa je počasi začela rasti. V lepem vremenu s pripekajočim soncem smo morali trdo delati skoraj dve uri, da je zrasla kopa, ki sem jo končno zaprl na vrhu in jo stisnil. Okrog stožja sem naložil bukovve vejice, nato plast drobnega sena, čisto na koncu pa še obtežilni

»pajn«, da bo potiskal seno ob stožju navzdol. Tako je kopa za divjad pripravljena, če bo slučajno huda zima. Zadovoljni smo odšli na kosilo v lovsko kočjo.

Anton Raspet

Reševalna akcija srnjega mladiča!

V lovišču LD Tabor Dornberk - Branik je 19. 6. 2008 popoldne v kraju Vidmaršče iz 1,80 m globokega zapuščenega vinogradniškega vodnjaka

Sredi letošnjega junija je skupina gorenjskih lovskih prijateljev ter nekdanjih in zdajšnjih sodelavcev proslavila 70-letnico nekdanjega predsednika LZS in vidnega gorenjskega lovskega funkcionarja Franca Golije. Takrat je nastala spominska fotografija (Franc je tretji z leve v prvi vrsti).

ka (vaške), približno 300 m od regionalne ceste Nova Gorica–Sežana, potekalo reševanje srnjega mladiča.

Naš lovec in strokovno usposobljen puškar **Rihard Mihelj** se je odločil, da bo po deževnem tednu pregledal stanje v oljčnem nasadu. Trava in plevel sta se zelo razrasla, mlade oljke so bile ogrožene in le motika in dobra volja do dela bi bila ključ do uspeha. Zamišljen v delo je nenadoma zaslišal venomer ponavljajoči se vek neznane divjadi. »Kdo se tako oglašča?« se je vprašal. Lovska radovednost je bila

le prevelika, da zadevi ne bi prišel do dna. Približno po desetih minutah približevanja v smeri vekanja je prišel do zapuščenega vinogradniškega vodnjaka, v katerem je padel srnji mladič, ki se je na vsak način poskušal rešiti iz vaške, ki pa je bila pregloboka. Kmet, ki ima tam vinograd, je napravil vaško, ki jo je zabetoniral in tako tudi zagotovil vodotesnost. Velikost vaške je bila pogojena s količino uporabe škropiva in velikostjo vinograda oziroma številoma trsov. Toda Rihard pri sebi ni imel primernega orodja za reševanje, le mobilni telefon mu je vlival upanje, da bo mladič rešen.

Na klic sta se odzvala lovec **Ljubo Vidmar** in njegov sin **Ervin**. Kmalu sta bila na kraju reševanja. S pomočjo lestve in nekaj kovanja sta prišla do mladiča, ki zaradi izčrpanosti ni nudi prevelikega odpora. Z brisačo so ga dobro zbrisali in osušili, nato pa spustili v prostost. Ni veliko okleval: strumno se je zapodil v zapuščen vinograd, v katerem je imel tudi dobro kritje.

Reševalci so bili veseli in ponosni nad uspešnim reševanjem oziroma dobro opravljenim delom. Vsi so bili enotnega mnenja, da je imel mladič veliko srečo, da je bil Rihard na pravem

mestu in ob pravem času. Samo predstavljamo si lahko, v kakšnih mukah bi revež poginil.

Reševalci pa so bili nezadovoljni ob mislih in predvidevanjih, da je v našem lovišču še veliko zapuščenih vinogradov, s tem pa tudi takšnih vašk – pasti. Zelo hitro bo treba ukrepati: pregledati vse vaške, da bi lastniki odpravili take nevarnosti za divjad. Največja ovira bo gotovo pridobiti soglasje lastnikov zapuščenih vinogradov, da bi jih uredili tako, da bi se divjad lahko rešila iz njih. Vendar smo prepričani, da bomo ob razumevanju le uredili perečo zadevo z njihovimi vinogradniškimi vodnjaki.

Boris Birsa

Danes iščemo nove načine lova z upanjem, da bo jutri drugače?

Vse pohvale **LD Ljutomer** za uspehe pri ponovnem oživljanju male divjadi v Prlekiji (Lovec, 7–8/08, str. 353); še posebno nekaterim prizadevnim članom. Ob napisanem bi pripomnil samo to, da je res prav, da je lov s pastmi treba nadomestiti z drugimi metodami, saj to določa tudi veljavni zakon. A menim, da je tako gledanje napaka! Toda s katerimi metodami naj bi ga konkretno nadomestili, v prispevku avtorji niso napisali!

Treba je doseči, da bomo tudi pri nas lahko zakonito, pravilno in varno uporabljali pasti; podobno kot jih uporabljajo lovci drugod po Evropi in še posebno v naši sosesčini (npr. Avstriji, Nemčiji ...). Lov na plenilke vrste se precej razlikuje od lova na parkljasto divjad, saj pri nekaterih plenilcih brez pasti (še posebno pri kunah) preprosto ne gre. Tako je vedno bilo in (vsaj menim) tako bo tudi v prihodnje.

Obenem je to vprašanje, kljub izrazitim odklonilnim stališčem posameznikov, po mojem mnenju ena ključnih nalog **LZS** v prihodnje. Pripraviti in vložiti je treba strokovno utemeljeno zahtevo za dopolnitev *Pravilnika o lovu s pastmi* ter navdušiti in vzpodbuditi lovce tudi za tak način lova. Poleg vseh lovišč za malo divjad ne smemo tudi mimo sredogorskih lovišč. Vsi namreč vemo, da so v preteklosti gozdne kure živele na veliko večjem območju Slovenije.

Mitja Kersnik,
Strokovna služba LZS

Daljnogledi Trophy

Daljnogledi **Trophy** so tržno najuspešnejša serija lovskih daljnogledov firme Bushnell. To so pravi lovski daljnogledi, t. j. namenjeni predvsem lovski uporabi. Daljnogledi Trophy odlikuje čvrsta in sodobna konstrukcija z linearno postavitvijo optičnih prizem v telesu daljnogleda, kar omogoča ravne linije osnovnih optičnih cevi in s tem manjšo velikost in težo ter daje elegantnejši videz daljnogleda. Telo je zaščiteno z gumijasto oblogo, ki daljnogled ščiti pri grobi terenski uporabi. Lovski daljnogled mora zdržati neprimerno bolj grobo ravnanje kot turistični. Kljub temu so lahki, saj predstavljajo Trophy 8 x 42 tehta samo 765 gramov.

Optični deli daljnogleda so izdelani iz najboljšega barijevega stekla BaK-4. Vsa optika v daljnogledu je večplastno prevlečena s posebnim slojem, ki izboljšuje svetlobno prepustnost in povečuje ostrino in kontrast. Notranjost je napolnjena z dušikom, kar preprečuje zameglitev leč. Pri opazovanju dajejo prijetno sliko toplih barvnih tonov in ne utrujajo oči tudi pri daljšem opazovanju. Izostrijev oz. »fokussiranje« na opazovani objekt poteka zelo hitro. So zelo preprosti za uporabo, morda najbolj od vseh Bushnellovih lovskih daljnogledov.

Daljnogledi Trophy so povsem vodotesni in odporni proti udarcem.

Serija Trophy je dokaj velika in obsega devet daljnogledov s povečavami od 8-krat do 12-krat, tako da vsak lahko najde, kar meni, da potrebuje. Za splošno lovsko uporabo so najprimernejši 8 x 42, 10 x 42 in 10 x 50, za lov na zalaz pa tudi 8 x 27.

Daljnogledi so na voljo v lovsko zeleni barvi ali pa v letos prenovljenem, prelepem maskirnem vzorcu gozdne podrašč – t. j. različica »camo«.

Daljnogledi Trophy so zelo kakovosten optični izdelek. So najboljši primer Bushnellovega uspeha na svetovnem trgu optičnih izdelkov in so poslovna usmerjenost firme Bushnell v najlepši luči. Le-ta se vedno kaže v prizadevanju, da bi kupcu ponudili čim večjo kakovost za zelo ugodno ceno. Pri nakupu takega izdelka, kot je daljnogled Trophy, kupec vedno dobi občutek, da je dobil več, kot je zanj plačal. Nič čudnega torej, da Bushnell prodaja največ daljnogledov na svetu. Pri tolikšni prodaji in prisotnosti na vseh svetovnih tržiščih si firma lahko privoščiti tudi tako ugodne cene. Slednje je v zadnjem času še kako pomembno. Priča smo neprestanim podražitvam na vseh področjih, cene Bushnellovih izdelkov pa so nespremenjene cene že več let. Pri najdražjih vrhunskih serijah daljnogledov so se cene celo znižale.

Med slovenskimi lovci so daljnogledi iz serije Trophy zelo priljubljeni, saj so najbolj značilen primer lovskega daljnogleda za intenzivno vsakdanjo uporabo. Zaradi svojih lastnosti jih pri nas tudi najbolje prodajajo od vseh Bushnellovih daljnogledov. Slovenski lovci se najraje odločajo za univerzalni daljnogled s povečavo 8 x 42, ki je idealen za naše lovske razmere. V letošnji ponudbi so naslednji modeli: 8 x 27, 10 x 27, 8 x 42, 10 x 42, 10 x 50 in 12 x 50. Modeli 10 x 27, 8 x 42 in 10 x 42 so na voljo tudi v barvni različici »camo«.

Reklamna predstavitev
Rodeo Team, d. o. o.

Model: 238044, povečava: 8 x 40, vidno polje: 120 m/1000 m, izhodna zenica: 5,3 mm, teža: 765 g

Lovci LD Oplotnica smo januarja letos za žalostjo v srcih sprejeli vest, da nas je 22. 1. 2008 v 74. letu za vedno zapustil naš dolgoletni član in starešina **Ivan Landeker**.

Ivan je svojo življenjsko pot začel 21. 12. 1934 v Koritnem nad Oplotnico. Mladost je preživel v času, ko ni bilo mogoče biti brezkrben in mlad. Vendar si je s svojo vztrajnostjo in trdim delom postavil trdne temelje za nadaljno življenjsko pot. Delal je na odgovornih funkcijah v različnih podjetjih; najdlje pri Komunalnem podjetju Slov. Bistrica, kjer se je tudi upokojil. Poleg službenih obveznosti je bil zelo dejaven pri sindikalnem delu in v KS, kjer je bil več let tudi predsednik.

V lovske vrste se je včlanil leta 1963 in se takoj aktivno vključil v delo LD. Po opravljenem lovskem izpitu je bil najprej aktiven v strelstvu, zato je leta 1973 prejel zlato plaketo. Želja po izobraževanju in znanju ga je gnala naprej, zato je opravil izpit za lovskega čuvaja, mentorja in preglednika. Vrsto let je bil revirni vodja v revirju Prihova - Vinarje, kjer je opravljal tudi čuvajsko službo. Bil je mentor mnogim mladim lovčevom, ki jim je znal prenesti svoje znanje in izkušnje ter jim vcepiti ljubezen do narave in gojitve divjadi. Od leta 1984 do smrti je bil neprestano član UO LD. Leta 1997 je bil predlagan v UO ZLD Maribor, kjer je aktivno deloval. Da lovstvo in družjenje ne poznata meja, je dokazal tudi tako, da je bil glavni pobudnik za sodelovanje in podpis listine o pobratenuju z LD Radeče. Leta 2006 je bil izvoljen za starešino in ob praznovanju 60-letnice LD prevzel skrb in organizacijo za obnovo našega prapora.

Za vse njegovo požrtvovalno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Vsakemu od njegovih solovcev bo ostal kanček spomina iz mozaika trenutkov, preživetih z njim. Zavedamo se namreč, da smo z Ivanom izgubili lovskega tovariša, ki je, zdaj ko časi niso najbolj naklonjeni lovstvu, znal zagovarjati, kako s puško ali brez nje gospodariti v naravi in sobivati z njo.

Od Ivana smo se poslovili skupaj z lovci iz sosednjih LD na čadramskem pokopališču z vsemi lovskimi častmi.

LD Oplotnica – V. V.

Komaj je potihnil glas lovskega roga in naznanil konec jesenskimi lovov v lovskem letu 2007 in je priljubljeno lovčevu glasbilo našlo svoj začasen mir na steni,

čakačoč novih jesenskih lovskih doživetij, že je morala tresoč lovčeva roka znova seči po njem. Lovski rog je s svojo otožno melodijo pospremljal na zadnji lov našega tovariša **Andreja Bratoža**, po domače Boštjanovega Dreca, iz Jakovc pri Vrabčah na Vrheh, ki je umrl 20. 3. 2008.

Andrej je svojo življenjsko pot začel po komaj končani 1. svetovni vojni, 27. 11. 1927, na Jakovcah na Vrheh v številni kmečki družini. Že

kot otrok je moral trdo pripraviti za delo na kmetiji; za golo preživetje. Sredi otroških let je doživel še začetek 2. svetovne vojne in odločen odpor tamkajšnjih ljudi proti fašizmu, ki je za dolga desetletja zaslužnil Primorce. Kruta vojna leta so mu odvzela čar in radost mladosti, saj se je že kot 15-letnik vključil v delo OF. Bil je izdan in leta 1943, sredi dela na domačiji, so ga na silo odpeljali v zloglasni zapor Corroneo v Trstu. Od tam ga je pot vodila globlje v Italijo in naprej v uničevalno taborišče v Nemčiji, kjer so ga po naključju izbrali za prisilnega delavca na kmetiji nekega nemškega kmeta, kar mu je po vsej verjetnosti rešilo življenje. Tam je dočakal zmagoviti prihod zavzečnikov in svobodo.

Po vrnitvi v domovino je odslužil vojaški rok v enotah JLA, se izučil za zidarja in že kot mladenič postal iskan zidarski mojster na deloviščih porušene domovine. Leta 1957 se je odločil za pot ekonomskega emigranta in odpotoval v Francijo, v Pariz, kjer sta si z ženo ustvarila nov dom in družino. Želja po vrnitvi v rojstni kraj ga je leta 1971 naposled le pripeljala domov. S svojimi bogatimi izkušnjami in znanjem se je zaposlil v podjetju Kraški zidar in skupaj s sodelavci gradil domovanja številnim generacijam. V Danah pri Sežani si je tudi sam zgradil dom. Leta 1987 se je upokojil.

Andrej se je zeleni bratovščini zapisal leta 1975 v LD Vrhe - Vrabče, kjer se je aktivno vključil v delo na vseh področjih. Veliko zaslug ima za dograditev lovskega doma na Ocinci, prvega tovrstnega objekta na tamkajšnjem območju. Od leta 1984 do 1993 je bil predsednik DK komisije LD, član NO pa je bil od leta 1993 do 2000.

Andrej je bil moder in spoštovan član zelene bratovščine, prava zakladnica izkušenj, znanja in modrosti človeka, ki je veliko izkusil v življenju. Minulega novembra, 1. 2007, je v krogu lovskih tovarišev ganjen prslavil 80-letnico življenja. Žal v tistih trenutkih zanosa in radosti nihče ni slutil, da je Andrej poslednjič med nami. Nenadna bolezen je kljub njegovi jekleni volji strla telo in Andrej je izgubil zadnjo bitko v življenju.

Poslovil se je mimo in spokojno, v

krogu svojih najbližjih, v komaj rojenem jutru na pragu velike noči. Turoben in hladen je bil dan, ko smo ga številni lovci in prijatelji položili k večnemu počitku na pokopališču v Sežani.

Lovci smo se s toplino in hvaležnostjo v srcih, ob zvoku lovskega roga še zadnjič poklonili v spomin in zahvalo preminulemu lovskega tovarišu!

LD Vrhe - Vrabče – B. V.

Veliko prezgodaj nas je 29. 5. 2008 zapustil član LD Podgorje pri Slovenj Gradcu in dober prijatelj **Edmund Pohovnikar**.

Edvard se je rodil 25. 12. 1937 v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Svoja prva tri leta je preživel pri družini Arnold, p. d. Verčovnik, pozneje pa pri svojih starih starših v Podgorju, p. d. Pri Orlu, kjer je bil deležen dobre vzgoje, ljubezni in topline. Stari oče je bil vnet lovec, zato je tudi Eda vzgajal v duhu ljubezni do narave, divjadi in lovstva.

Ker majhno Orlovo posestvo ni zmoglo preživeti vseh članov družine, se je moral Edo leta 1963 zaposliti pri takratnem Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec in je pri gozdarskem poslu ostal vse do svoje upokojitve. Z ženo Kristo sta si ustvarila družino s tremi hčerkami in jih vzorno in ljubeče vzgajala ter usmerila v poklice.

Leta 1961 je postal pripravnik, leta 1963 pa že aktivni član LD Podgorje. Vseskozi je bil vesten, požrtvovalen in delaven član LD. Dokler mu je zdravje dopuščalo, je opravljal vrsto funkcij. Od leta 1961 do 1967 je bil član gradbenega odbora za zgraditev lovske koč, pri kateri je veliko prispeval tudi s svojim prostovoljnim delom. Od leta 1961 do 1967 je bil statistik, od leta 1987 do 1998 pa je bil družinski strelski referent in v vsem tistem času tudi član UO.

Za svoje vestno delo je prejel odlikovanja LZS: znak za lovske zasluge in red III. stopnje LZS.

Lepo se je bilo srečevati z Edom, bodisi na lovu ali v družbi. Bil je is-

kren tovariš z obilo humorja in dobre volje, zato so ga starejši in tudi mlajši tovariši dobro sprejeli, saj jih je vedno vzpodbujal in mlajše vzgajal v duhu srčne kulture do lova in narave.

Dragi Edi! Hvala, da si bil z nami in da si s svojo nesebičnostjo prispeval k čim boljšemu delovanju naše lovske organizacije. V naših vrstah je s tvojim odhodom nastala vrzel, ki jo bo težko zapolniti. Naj ti šumijo domači gozdovi, naj se ti oglašajo lovski rog in te pri počitku spremlja ptičje petje. Med lovskimi tovariši in krajani boš ostal v lepem in trajnem spominu.

LD Podgorje pri Slovenj Gradcu – J. P.

Kot strela z jasnega neba nas je obšla vest, da smo 17. februarja 2008 izgubili vestnega in spoštljivega člana LD Marezige, **Arturja Savtiča**.

Artur je gojil veliko spoštovanje in ljubezen do narave, bil je izjemno pošten, prijazen in družaben človek. Njegova življenjska pot se je začela 12. novembra 1925 v Zabavljah, v koprskem zaledju. Svoja otroška leta je preživel v Loparju. Po vojni, leta 1951, si je z ženo Lidijo ustvaril družino; rodili sta se jima dve hčerki. Bil je dober in skrben mož ter oče. Nekaj let je živel v Marezigah, ko pa je leta 1961 dobil službo v Koprju, se je s celotno družino preselil v bližnje mesto. V času aktivne dobe je še vedno rad obdeloval njive in vinograde v Loparju.

Vse do upokojitve, leta 1985, je delal na občinski upravi. Po upokojitvi se je ponovno preselil v Lopar, kjer sta skupaj z ženo obnovila domačijo.

Kljub dolgoletni boleznici se je v domačem kraju najbolje znašel v naravi, med svojimi trtami in oljkami.

Svojo povezanost z naravo je uresničeval tudi kot pomemben član LD Marezige. V vrste zelene bratovščine je vstopil kot pripravnik aprila 1958. Dve leti pozneje je opravil lovski izpit in postal polnopravni član LD Marezige.

Kot delovnemu, vestnemu in poštenemu človeku so mu bile zaupane mnoge odgovorne funkcije: izvoljen je bil za gospodarja LD (1984 do 1986), predsednik LD je bil v obdobju od 1986 do 2000, nato predsednik NO (2000 do 2002) in predsednik komisije LD za odlikovanja (2002 do 2008).

LZS je Arturja Savtiča za uspešno in zavzeto delo v LD odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Arturja se bomo vedno hvaležno spominjali v vsej njegovi preprostosti in dobroti.

Naj mu bo lahka istrska zemlja; še poslednjič mu kličemo: Lovski zdravilo!

LD Marezige – M. B.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Rudi Torkar, LD Vojkovo, Podnanos, * 3. 4. 1935, † 15. 7. 2008.
Jakob Selinšek, LD Leskovec, * 8. 7. 1946, † 18. 7. 2008.
Marijan Zavrtnik, LD Grgar, * 20. 10. 1931, † 19. 7. 2008.
Franc Pavlin, LD Otočec, * 19. 11. 1938, † 30. 6. 2008.
Silvo Potočnik, LD Velunja, Šoštanj, * 8. 12. 1951, † 26. 7. 2008.
Janez Čadež, LD Dobrča, * 8. 6. 1927, † 9. 7. 2008.
Slavko Banjad, LD Hoče, * 15. 5. 1936, † 25. 1. 2008.
Drago Hudorovac, LD Gradac, * 28. 8. 1930, † 7. 3. 2008.
Vid Kambič, LD Gradac, * 16. 5. 1936, † 11. 7. 2008.
Dominik Šedivy, LD Puščava, * 23. 7. 1966, † 10. 6. 2008.
Alojz Brodnjak, LD Markovci, * 11. 7. 1923, † 19. 7. 2008.

Valentin Gubanc, LD Vodice, * 2. 2. 1932, † 23. 6. 2008.
Filip Žibert, LD Tuhinj, * 13. 4. 1930, † 7. 6. 2008.
Jakob Urbanc, LD Podvelka, * 1. 10. 1927, † 27. 1. 2008.
Dušan Grum, LD Mala Gora, * 25. 10. 1920, † 5. 6. 2008.
Alojz Pacek, LD Veliki Podlog, * 15. 8. 1923, † 30. 6. 2008.
Janko Slavčič, LD Križevci pri Ljutomeru, * 20. 1. 1957, † 16. 6. 2008.
Jožef Sakelšek, LD Destrič, * 5. 12. 1912, † 13. 3. 2008.
Jakob Kunšek, LD Jurklošter, * 24. 7. 1926, † 31. 5. 2008.
Franc Ferlin, LD Kozje, * 3. 11. 1933, † 15. 6. 2008.
Frančišek Hrovatič, LD Podčetrtak, * 14. 7. 1927, † 16. 6. 2008.
Ferdinand Brinjavc, LD Mozirje, * 28. 5. 1923, † 12. 7. 2008.

Umrlim časten spomin!

Rodezijski grebenar - njegovo šolanje in uporabnost za lov - iz prakse

Pred skoraj tremi desetletji sem si pri znanem kinologu Konečniku na Kočevskem nabavil prvega lovskega psa - hanovrčana. Tudi moj drugi pes je bil krvosledec, nato sem »presedlal« na brak-jazbečarje. Žal sem imel z njimi veliko smolo: prvi je »izginil«, naslednjo psičko mi je povozilo na avtocesti, zadnji pa je v lovišču odpovedalo srce. Zadnji trije psi so bili stari okrog dveh let in so že imeli (razen Ajke) opravljen PNZ. Informacije o pasmi rodezijski grebenar sem prvič zasledil v reviji Lovec, nato sem podatke poiskal še na spletni strani. Glede na značilnosti pasme in možnosti, ki jih lahko v okolju, v katerem živim, psu te pasme nudim, ter ob ogledu legla »v živo« sem se odločil, da si bom nabavil takega psa, čeprav sem doma že imel štiri mesece staro brak-jazbečarko.

Hkratna vzgoja in šolanje obeh psičk sta bila zelo zanimiva in zahtevna izkušnja zame in moje domače, še zlasti za oba odrasla otroka, ki ju nista smela razvajati, saj bi to le otežilo šolanje za delo v lovišču.

Vzgoja in šolanje

Psički sta živeli ves čas skupaj. Leto in pol sem se jima namenil po eno uro zjutraj in zvečer z željo, da bi mi bili pozneje čim boljši pomočnici pri lovu. Poleg vaj ubogljivosti in poslušnosti sta od starosti enega leta na dan pretekli (z menoj ali hčerko) 10 do 15 km. Izredno glasne in vztrajne gonje brak-jazbečarke Ajke se je »naučila« tudi grebenarka Lubaya. Nepopisno lepi so bili občutki, ki sem jih doživel ob poslušanju njenega »zvonjenja« v lovišču – Ajka z višjimi toni, Lubaya z nižjimi. Navadno je gonja trajala 20 do 30 minut. En teden pred PNZ sem odšel v lovišče v predel Javornikov z namenom, da bi še nekoliko utrdil vajo »odložljivost«. Psički sem odložil, obhodil del lovišča ter se vrnil čez 25 do 30 min. Vendar me je na prostoru, kamor sem ju odložil, čakala samo Lubaya, ki navadno ni bila tako vztrajna kot Ajka. Skupaj sva iskala Ajko in klicala dolge štiri ure, a zaman. Dvakrat na dan sva jo s preostalimi člani družine poskušala najti še naslednje štiri dni. Peti dan popoldne mi je približno en kilometer od mesta, kjer sem ju odložil, prišla Lubaya »pokazat«, da je našla »plen«. Takoj sem ji

sledil in našel – Ajko. Žal je bila mrtva; verjetno ji je odpovedalo srce. Odneseš jo do avtomobila, jo odpeljal domov in ob prisotnosti vse družine pokopal na vrtu v bližini pesjaka.

Čez tri dni sem – žal samo z Lubayo – opravil PNZ za goniče.

ma izredno dober spomin. Psi so zelo hitri in vztrajni, tako da lahko oslabeledo srnjad (v slabši kondiciji) tudi dohitijo, ujamejo ter umirijo. Na nekoliko bolj grobo prisilo odgovorijo s trmo – ukaza (naloge) preprosto nočejo izpolniti, vodniku pa zelo zamerijo. Čeprav je Lubaya stara štiri leta, pri meni še ni občutila šibe ali jermena. Želi pa biti »vodja krdele« in to poskuša izsiliti tudi

odsvetujem, da bi začeli z vadbo (treningom), če nimamo dovolj časa in psu zaradi pomanjkanja le-tega popustimo sredi vaje. V takem primeru bo naslednjič pes želel narediti še manj! Sam sem (z vsemi psi) vadil, preden sem jih nahranil. Pravilo, da je najboljša pohvala nagrada, je povsem resnično; še zlasti pri grebenarjih (v primerjavi z drugimi pasmami, ki sem jih imel).

Rodezijska grebenarka Lubaya se je izkazala za vodljivega in uspešnega visokonogega goniča, spodnje rezultate pa sem z njo doslej dosegel tudi v delu po krvnem sledu.

Delo v paru z Ajko se ji je izredno obrestovalo, saj je izsledeno divjad (jelenjad) glasno gonila približno 20 minut in bila po opravljenih vseh predpisanih vajah uvrščena v I. nagradni razred. Z odlično telesno oceno zunanosti je pozneje prejela vzrejno oceno I/I.

Medsebojna navezanost je bila tako trdna, da je bilo pri šolanju pri Lubayi Ajkino odsotnost opaziti ves naslednji mesec. Gonja je postala krajša in vedno manj glasna (omejila se je na 10 do 15 minut). V meni je zato dozorela odločitev, da bi jo poizkusil izšolati še za delo po krvnem sledu. Izdelovanje krvnih sledov je bilo zanjo zanimivo in zabavno. V začetku mi njen zelo dober spomin ni dopuščal, da bi naredil umeten krvni sled v razmaku nekaj dni na istem terenu, saj je včasih ob križanju sledov poprijela za prejšnjega. Z vztrajno vadbo je bilo takih »preklopov« vedno manj.

Kot sem že omenil, ima ta pas-

Foto: B. Peternej

Z Lubayo ob plenu

od gospodarja. V takem primeru mora vodnik vztrajati pri ukazu za izvedbo določene naloge toliko časa, dokler ni izvedena brezhibno. Pohvala, ki mora slediti, deluje izredno pozitivno. Zato

Za šolanje po krvnem sledu sem sledove najprej postavljali s pikljanjem s privezanim parkljem (navadno od srnjadi) na palici. Na tečaju za krvosledce na Mašunu sem se prvič seznanil

tudi s slednimi čevlji, ki nam jih je pokazal in njihovo uporabnost razložil predavatelj **Leo Fabiani**. Takoj po prihodu domov sem glede na fotografije naročil sledne čevlje. Po mojem mnenju so mnogo uporabnejši, še zlasti, če imamo parklje divjadi brez krvi. V takem primeru sem naredil sled, dolgo le 200 do 300 m. Neuspešnost psice na taki »suhi« sledi je bila v primerjavi s tisto, kjer sem (s pomočjo stekleničke) nakapal tudi kri, zanemarljiva. V času intenzivne priprave na PNZ za delo po krvnem sledu, sem zadnje tri mesece z Lubayo vadil 1- do 2-krat na 7 do 10 dni. Glede na to, da sem pri njej zaznal, da bi bila lahko dober »pokažač«, nisem vadil (je silil) »oblajevanja« mrtve divjadi. Ker je to velika pasma, nisem želel, da bi bila ob mrtvi divjadi zelo ostra, sicer bi bile težave tudi z odvzemom najdene divjadi.

Uporabnost za lov

Po mojih izkušnjah je ta pasma izredno uspešna za opravljanje dejavnosti goniča. Še zlasti bi bila lahko uspešna ob sočasnem tovrstnem šolanju s sledoglasnim goničem in poznejšim delom z njim izreden par. Psi so zelo hitri, neustrašni in jim naravne ovire (gosta podrast, robidovje, voda ...) niso resnejša ovira pri gonji divjadi (srnjad goni tudi čez reko – pri nas je to Pivka). Na skupnih pogonih delo zelo dobro uskladijo z drugimi psi in imajo tudi zelo dobro orientacijo. K vodniku se vrnejo na mesto, kjer sta se razšla, nato ga poiščejo, če se je oddaljil. V našem lovišču »ni« zajcev, zato lova nanj ne morem pravilno oceniti. Lisico požene, a se po dobrem kilometru gonje (5 min) vrne k vodniku. Dvakrat sem imel priložnost, da je ranjeno lisico zadržala (zadavila) in me prišla iskat. Prav tako je ujela in umirila ranjeno srno in prišla pome. Razen z uplenjenimi odraslimi velikimi zvermi (medved, divji prašič) neposrednega srečanja v lovišču (čeprav sem s tem namenom šel na pogon tudi v Zasavje) še ni doživela, saj se je srečala le z mlajšimi živalmi te vrste. Do njih je bila zelo ostra – a v varnostni razdalji. Iz tega sklepam, da ne želi nepremišljeno in po nepotrebnem svojega življenja (zdravja) postavljati »na kocko«.

Pri iskanju obstreljene velike divjadi sem bil z njo uspešen. Žal (ali na srečo!?) je bilo takih potreb zelo malo. Od štirih iskanj (jelenjad, srnjad, divji prašič) sva bila trikrat uspešna. Iskala je,

a ni našla divjega prašiča (mладиč), ki je bil ranjen v parkelj in pozneje odstreljen na istem mestu čez 14 dni. Poleg tega je ujela in zadavila tudi srno, za katero se je pozneje izkazalo, da je bila obstreljena.

Na lov jo vedno vzamem s seboj in jo večinoma vodim brez uporabe povodca (prosto) – tudi pri zalazu.

Na skupnih lovih (in v domačem okolju) je strpna in ni napačna do drugih psov. Če so preveč vsiljivi, pokaže, kdo je »vodja tropa«. Zelo si zapomni neprijetna srečanja s kakšnim psom, zato je bolje, da se takim srečanjem izognemo. Lahko bi rekel, da je zamerljiva.

Grebenarji so zelo živahni in vztrajni, a tudi zelo varčni glede porabe energije, saj se po nepotrebnem ne naprezajo preveč (na dvorišču ali vrtu radi poležavajo, a budno opazujejo okolico). Do tujcev so na »svojem« teritoriju nezaupljivi in jim pokažejo, da bodo svojega gospodarja, če bo treba, tudi branili. Slabe vremenske razmere (dež, sneg, veter ...) niso ovira, da ne bi bili vsaj 2-krat na dan telesno aktivni, če je le vodnik pripravljen na tak izziv.

Naša Lubaya ima svoj pesjak z dobro izolirano uto, kjer preživi tudi mrzlo postojnsko zimo. Vsaj enkrat na dan jo spustimo v stanovanje. Kadar pa smo na vrtu, dvorišču ali sadovnjaku, je skoraj ves čas z nami.

Izkušenj z grebenarji kot starši še nimam. Bom pa o tem lahko več zapisal po leglu, ki ga pričakujem v prvi polovici avgusta. Lubayo sem namreč paril s tujim plemenjakom, ki izvira iz Južnoafriške republike in je bil prvak pasme v zunanosti že v več evropskih državah. Lubaya ima odlično telesno oceno ter opravljen delovni izpit za goniče (PNZ) in opravljeno uporabnostno tekmo za delo po krvnem sledu (KS), kar je pri tej pasmi doslej edini primer v Sloveniji (za tujino ne vem).

Dr. Branko Peternej

4. mednarodna (državna) razstava lovskih psov v Šentjerneju

Novembra lani je **Lovsko-kinološko društvo Novo mesto** dobilo ponudbo za organizacijo mednarodne kinološke prireditve. Za predsednika LKD Novo mesto **Ivana Jordana** in

Avstrijski kinološki sodnik Josef Maurer pri telesnem ocenjevanju nemškega lovskega terierja

njegove tovariše je bil predlog za organizacijo velike kinološke prireditve velik izziv. Sprejeli so ga z veseljem, ker so zaupali dolenskim lovcem. Odločili so se, da bo 4. razstava lovskih psov vseh pasem v Šentjerneju, kjer uspešno županuje **Franc Hudoklin**.

Šentjernej je pomembno regijsko središče, katerega omemba

precej vodnikov odličnih lovskih psov. Slednji so jim v veselje in pomoč pri lovu na ravninskem delu, kjer se je zelo povečala številčnost male poljske divjadi, pa tudi v hribovitih predelih Gorjancev, kjer živita jelenjad in divji prašič. Brakade ali pogona si ni mogoče zamisliti brez uporabnih lovskih psov goničev, ki ubrano in vztrajno gonijo divjad.

Prizadevni in uspešni predsednik LKD Novo mesto ter organizacijski predsednik kinološke razstave Ivan Jordan (na fotografiji desno) se je na 4. mednarodni državni razstavi lovskih psov v Šentjerneju srečal s priznanima dolenskima lovčema Francem Bevce in dr. Vidom Meršolom.

sega v 13. stoletje. Pisni podatki o šentjernejski fari so zabeleženi že leta 1249. V letih 1546–1547 je v njej služboval kot župnik **Primož Trubar**. Šentjernej je znan kot konjeniški center; domači rejci gojijo tudi avtohtono pasmo šentjernejske kokoši (petelina). Hribočki okoli Šentjerneja so posejani z zidanicami in vinogradi, ki slovijo po odličnem cvičku. Ljudje so tesno povezani z naravo in tudi med člani LD Šentjernej in LD Orehovica je

Iz rimskih časov je znan rek »A cane non magno saepe tenetur aper!«, kar pomeni, da pogosto tudi majhen pes zaustavi merjasca. Sicer pa lahko ob tej priložnosti bralcem pojasnimo nastanek besede »pes« v slovenskem jeziku. Avtor **Marko Snoj** (*Slovenski etimološki slovar*) navaja, da izvor besede *pes* iz staroslovanščine še ni dokončno pojasnjen. Pogosto je mnenje, da je beseda *pes* prišla v slovanske jezike prek latinščine, kjer *pes*

(množina: *pedis*) pomeni nogo. Rimski vojaki so svoje pse klicali z ukazomom »*K nogi!*«, torej »*pes*«. Prebivalci zavojevanih slovanskih dežel so prevzeli preneseni pomen besede. Tako je v slovenskem jeziku postala beseda pes ime za živalsko vrsto – psa.

Kako si je človek pokoril (udomačil) psa kot prvo izmed divjih živali, ki jo je pritegnil v svoj družbeni krog, se v strokovnih krogih razpravlja prav toliko kot o tem, katera vrsta je bila prva. Mogoče je, da so bili prav psi tisti, ki so od divjih živali storili prvi korak pri zblizovanju s človekom. Divji psi, verjetno manjše rasti, ki za človeka niso bili nevarni, so zahajali v človeška bivališča, kjer so pobirali odpadke in zavržene kosti. Za ljudi so bili koristni, ker so čistili njihovo okolico. Nastalo je zblizanje človeka in zveri. Človek je tako udomačil psa za svojega čuvaja in lovskega pomočnika. Ljudje so psa lahko naučili čuvati črede šele pozneje, ko je napredovalo kmetijstvo in se je razvilo poljedelstvo. Ali drugače: psi so sledili človeku v upanju, da bodo lahko z njim delili plen. Prve domače pse so spoznali v mezolitskih najdiščih na različnih krajih. Zdi se, da je bila najzgodnejša evropska pasma majhna in bi jo po obliki lahko še najbolj primerjali z zdajšnjim čov-čovom. Z gotovostjo je pes najboljši človekov prijatelj, ki je skozi generacije z gensko nadzorovanim

razmnoževanjem ustvaril vrsto odločnih lovskih psov. V organiziranem lovstvu z jasno izraženimi pravili so lovci organizirani v lovske družine, v družbi s svojimi štirinožnimi pomočniki pa v lovsko-kinološka društva (LKD), ki skrbijo za razvoj lovske kinologije.

Lovsko-kinološko društvo Novo mesto, ki mu uspešno predseduje predsednik Ivan Jordan, je maja letos na hipodromu v Šentjerneju, v sodelovanju s Kinološko zvezo Slovenije, priredilo 4. državno razstavo lovskih psov (FCI) – CAC Dolenjske. Organizacijskemu odboru je predsedoval Ivan Jordan, delegat KZS je bil **Jože Rus**. Strokovni vodja največje lovske kinološke prireditve na Dolenjskem vseh časov je bil **Franc Svetec**, njegov pomočnik, ki je hkrati odlično opravil tudi nalogo povezovalca prireditve, pa je bil priznani mednarodni kinološki sodnik in lovec **Tomaz Burazer** iz Črnomlja. Vodja zapisnikarjev množično obiskane prireditve, tako po številu psov kot njihovih vodnikov in gledalcev, je bil **Branko Tucovič**. Dežurni zdravnik prireditve je bil **dr. Janež**, pritožbeno komisijo pa so sestavljali Jože Rus, Ivan Jordan in Franc Svetec. Vodja rediteljske službe je bil neutrudni Marjan Gašperin.

V lepem, a nekoliko soparnem vremenu se je na hipodromu zbrala množica razstavljalcev odličnih lovskih psov. Lovsko-

Vse foto: B. Avbar

Dolenjska lovsko-kinološka razstava je bila na hipodromu v Šentjerneju, kjer je v sončnem vremenu primanjkovalo le nekaj več sence.

kinološko prireditev je spremljalo veliko gledalcev. Prostor na šentjernejskem hipodromu omogoča odlične možnosti razstavljanja psov in njihovega mimohoda. Kljub temu pa so, predvsem štirinožni lovski pomočniki, pogrešali nekoliko izdatnejšo senco. Prireditev je bila zato naporena za pse pa tudi za njihove vodnike in mednarodno zasedbo kinoloških sodnikov. Sodili so **Josef Maurer** iz Avstrije in **Štefan Božič**, **Janez Nahtigal**, **Jože Vester**, **Milan Udovč** in **Tatjana Urek** iz Slovenije. Na prizorišču je bilo poskrbljeno za pse in njihove vodnike ter obiskovalce. Vsi, ki so uspešno prestali strogo ocenjevanje psov, so bili zadovoljni. Splošna ocena je, da je prireditev uspela. Komisija je izbrala najlepše mlade pse. Na prvo

mesto se je uvrstil nemški kratkodlaki ptičar **Falko Sutla** z vodnikom **Brankom Urkom** iz Kapel, drugo mesto je zasedel zlati prinašalec **Dutch** z vodnico **Zinko Budič** iz Čateža ob Savi, tretjo nagrado pa je osvojila hannovrska barvarka **Ara** z vodnikom **Slavkom Vrtičem** iz Črne na Koroškem. Za najlepšega psa razstave je bila izbrana kratkodlaka istrska gonička **Cara** (vzreditelja Edvarda Suhorepca) z vodnikom **Gabrijelom Vranešičem** iz Črnomlja, drugo mesto je dosegel nemški prepeličar **Ben Dreveniški** z vodnikom **Aleksandrom Hernausom** iz Podplata, tretje mesto pa nemški lovski terier **Mrki** z vodnikom **Marjanom Barbičem** iz Leskovca pri Krškem.

Člani LKD Novo mesto so ob pomoči lovcev, zlasti članov LD Orehovica in LD Šentjemej, dokazali, da so sposobni organizatorji. Zato se predsednik LKD Novo mesto Ivan Jordan že veseli novih organizacijskih izzivov, lovci pa uspešnih jesenskih lovov, ker je razstava pokazala, da ima lovska organizacija odlične in nadarjene čistopasemske lovske pse, ki so sposobni za uspešen lov in dobra poslaga za nadaljnji razplod.

Bojan Avbar

Utrinek s 4. mednarodne kinološke razstave - CAC Dolenjske, na kateri so se izkazali istrski kratkodlaki goniči po svoji telesni lepoti, umirjenosti in uporabnosti.

PNZ ptičarjev v Središču/Dravi

Petkovo nočno deževje nam jo je dodobra zagodlo, a zjutraj, 26. aprila 2008, se je vreme uneslo in nastal je lep dan; žal, saj smo z maloštevilnimi ptičarji preizkušnjo že opravili. Bujno rastlinje, z močnim jutranjim izparevanjem, je bilo ob sramežljivih jutranjih žarkih sonca tu in

tam odeto v rahlo meglico, ki ni ravno obetala dobrih razmer za preizkus ptičarjev. In ravno to se je zgodilo. Divjad, zakovana v mokroto, ki se tudi ni veliko premikala, ni oddajala prepotrebne- ga daha za preskus mladih in ne- ukih bodočih poljskih speciali- stov, kljub letos pohvalni številč- nosti male divjadi.

Od desetih prijavljenih ptičar-jev so jih na zbornem mestu prived- li le sedem: tri nemške žimavce, po enega kratkodlakarja, epag-

žimavca **Asa Gomanjskega** in z njim dosegel 54 točk in še 22 točk za delu po sledu. To je ru- tiniran in dobro voden pes v moj- strovih rokah. Pes je dejansko pokazal vse odlike ptičarja.

Iz istega legla je bila nemška žimavka **Astra Gomanjska**, ki jo je vodil **Franc Čavničar** iz gostiteljske LD. Dosegla je 53 točk + 18 točk za sled zajca. Ži- mavka je zelo prikupna in vztraj- na črna serka z odličnimi narav- nimi zasnovami in tudi dokaj

jeseni z njo opravil preizkušnjo. Le obupati ne sme.

Nastopil je tudi vodnik s Ko- roške z madžarsko vižlo, vendar je med preizkušnjo odstopil. Žal tudi tokrat ta zastopnica pasme ni pokazala tistega, kar so nekdan- jasi pripisovali kinologi. Upam, da bo tudi ta vodnik imel več uspeha, seveda ob trdem delu s psom, pri jesenski vzrejni preiz- kušnji.

Po končani preizkušnji smo se zbrali v lovskem domu, kjer smo opravili administrativni del in kratko analizo preizkušnje. Po

razglasitvi rezultatov smo se ob dobrem bograču in izbornem ši- ponu še naprej družili v veselem razpoloženju. Ob tej priložnosti se zahvaljujem celotnemu sodni- škemu zboru, domačemu kinolo- gu **Adolfu Potočniku** in **Francu Čavničarju** za pomoč pri izved- bi preizkušnje, vodnikom pa za pogum in strpnost. Ne nazadnje velja zahvala tudi domači gosti- teljski **LD Središče**, ki nam je odstopila lovišče za preizkušnjo in nas prijazno pogostila.

*Franc Krnjak,
vodja preizkušnje*

Foto: F. Krnjak

Zbor pred spomladansko preizkušnjo ptičarjev v lovskem domu LD Središče ob Dravi

neul bretona, malega münster- landca in madžarsko vižlo.

Na zbirališču pred lovskim do- mom ob jutranjem pozdravu pred- sednika LKD Ptuj **Janeza Hor- vata** in vodje preizkušnje **Fran- ca Krnjaka** je predsednik sodni- škega zbora **Rudi Rakuša** ob pomoči kinološkega sodnika **Mir- ka Korošca** in Janeza Horvata zbranim pojasnil zahteve preiz- kušnje.

Kot sem omenil že v uvodu, so bile razmere za preizkušnjo skraj- no težavne, zato so bili tudi re- zultati temu primerni, a boljši od pričakovanj. Poudariti velja, da so tisti ptičarji, ki so jih do neke mere pravilno vodili v lovišče (to velja predvsem za tiste vodnike, ki se že vrsto let ukvarjajo s pti- čarji), uspešno opravili spomla- dansko preizkušnjo. Vsi psi so imeli priložnost priti večkrat v stik z divjadjo, tako da je bilo ocenjevanje lahko res kakovost- no in strokovno.

Zaslужenih 54 točk je dosegel epagneul breton **Flik - Ajdovska burja**, lastnice Lidije **Šmigoc** iz LD Cirkulane. Imenitno ga je pripravil in na preizkušnji tudi vodil **Ljubo Klemenčič** iz Mi- hovcev pri Veliki Nedelji.

Vodnik **Franc Turnšek** iz LD Boris Kidrič je vodil nemškega

dobro vodena. Tako kot njen brat je tudi ona pokazala vse odlike ptičarja.

Tudi nemški žimavec **Ado Murškočrnski** je pod vodstvom **Venčka Bezjaka** iz Cvetkovcev dosegel 53 + 18 točk. Solidno voden žimavec in z dobrimi naravnimi zasnovami bo po končanem šolanju gotovo v veselje lastniku **Dušanu Petku** iz Oslu- ševcev.

Prav tako kot prvouvrščeni epagneul breton (francoski pti- čar) je bila na preizkušnji pri nas tudi manj pogosta pasma nem- škega dolgodlakega ptičarja, mali münsterlenc. **Aron Krakovski**, z vodnikom **Milanom Volge- mutom** iz LD Jože Lacko / Ptuj, je dosegel 49 točk. Prikupen te- lesno manjši ptičar je pokazal dokaj dobre lovske zasnove, ne- koliko slabša je bila ocena stoje, ki pa jo bo do jeseni mogoče prav gotovo bolj utrditi.

Preizkušnje žal ni opravil **Elb Panoramski** z mladim vodni- kom **Aleksandrom Cebekom** iz LD Desternik. Vodnik se je tru- dil, da bi kljub večkratnem stiku z divjadjo pes pokazal stoj, a brez uspeha. Pri vseh preostalih disciplinah je pes pokazal zado- voljive zasnove, tako da bo vod- nik z nekaj več vloženega truda v

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/l, m: 5/l, 30. 5.,
Anton Kumin,
Vrbno 4/a, 3230 Šentjur.
O: 5/l, m: 5/l, 30. 7.,
Peter Šošterič,
Veterinik 24/a, 3260 Kozje.
O: 5/l, m: 4/l, 18. 7.,
Branko Ivančič,
Unec 4, 1381 Rakek.

Beagli (SLRBig):

O: 5/l, m: 5/l, 30. 7.,
Družina Omejec,
Selca 6, 4227 Selca.
O: 5/l, m: 5/l, 2. 8.,
Rudolf Rogelšek,
Podgorska 81,
2380 Slovenj Gradec.

Kdl. istr. goniči (SLRGik):

O: 5/PNZ, m: 5/II, 26. 9.,
Gabrijel Vranešič,
Tribučje 4/c, 8240 Črnomelj.
O: 5/l, m: 4/l, 17. 8.,
Bojan Jakše,
Orehovica 38,
8310 Šentjernej.
O: 5/l, m: 4/l, 6. 8.,
Edvard Markijoli,
Neblo 16, 5212 Dobrovo.
O: 4/l, m: 4/l, 5. 7.,
Mitja Dodič,
DBB 8, Hrpelje,
6240 Kozina.
O: 5/II, m: 5/l, 3. 7.,
Ladislav Ferencek,
Veliki Vrh pri Šmarju,
1293 Šmarje Sap.
O: 5/l, m: 4/l, 12. 7.,
Davor Franca,
Poletiči 4, 6272 Gračiče.

Brandel braki (SLRBr):

O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 12. 6.,
Danilo Sorka,
Belina 71/b, 2342 Ruše.
O: 5/l, m: 5/II, 18. 6.,
Franc Voilmut,
Neža 12, 1420 Trbovlje.

Brak-jazbečarji (SLRBJ):

O: 5/l, m: 4/II, 7. 8.,
Miha Škof,
Pečice 25/a, 3257 Podsreda.
O: 5/l, m: 5/l, 15. 7.,
Marjan Zupančič,
Žalna 59/a, 1290 Grosuplje.

O: 5/l, m: 5/l, 2. 6.,
Bogo Supin,
Krnica 45, 3334 Luče.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 5/II GP, m: 5/l GP, 2. 8.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slovenj Gradec.

Rodezijski grebenarji (SLRRR):

O: tuj pelemenjak, m: 5/l, 12. 8.,
Branko Peternejl,
Zaloga 4, 6230 Postojna.

Nemški ptičarji – žimavci (SLRNZ):

O: 5/l -JZP 180+24,
m: 5/l, PZP-53, JZP-194,
Sv. Hubert 120, 17. 9.,
Štefan Hoheger,
Murski Črnci 53/c, 9251 Tišina.
O: 5/l - ŠPP 179 t,
m: 5/l JZP-194 t, 31. 7.,
Jože Ozvatič,
Murska ulica 8, Krog,
9000 Murska Sobota.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 4/PZP-53, JZP-173,
m: 5/JZP-152 t, 12. 6.,
Drago Zorko,
Bretinci 54, 2255 Vitomarci.

Labradorci (SLRLR):

O: I/PNZ, m: I/PNZ, 9. 7.,
Jože Štebih,
Orešje 68, 2250 Ptuj.

Koker španjeli (SLRKš):

O: 5/l, m: 5/l, 10. 8.,
Goran Purkat,
Dol. vas pri Artičah 14,
8253 Brežice.
O: 4/l, m: 4/l, 2. 7.,
Jože Rojs,
Zavrh 81, 2232 Voličina.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:
O: 5/l, m: 5/l, 10. 8.,
Jože Pangerl,
Miklošičeva 1, 3000 Celje.
O: 5/l, m: 5/l, 13. 8.,
Vinko Otorepec,
Vrbje 16, 3310 Žalec.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj naslednje orožje: risanico – repetirko Steyr Mannlicher Lux., kal. 7 x 64 z optiko Swarovski 6 x 42 (zasučna montaža); Steyr Mannlicher (kratka), kal. .223 Rem., optika Swarovski 6 x 42, (zasučna montaža); CZ, kal. .30-06, z optiko Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža); CZ, mod. 527, kal. 7 x 64 z optiko Kahles 6 x 42; švedska risanica Karl Gustav, kal. 6,5 x 55; **tricevka** Suhl, kal. 16 – 16/7 x 57 R, z optiko Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža); boroveljska **bok kombinirka**, kal. 16/7 x 65 R, z optiko Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža); Brno, kal. 12/7 x 65 R z optiko Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža); Brno 16/7 x 57 R z optiko Wetzlar 4 x 32 (Suhlova montaža); Brno ZH, kal. 12/5,6 x 50 R Mag.; **trap šibrenica** Browning FN; lovska trap šibrenica Miroku; trap šibrenica SKB; trap Brno; **šibrenica** – brezpetelinka Suhl, kal. 16 – 16; **pištola** Smith & Wesson, kal. 9 x 19 mm; pištola Browning FN, kal. 9 x 19 mm; pištola Walther Ulm, kal. 7,65 mm PPK in PP; pištola CZ 75 Brno, kal. 9 x 19 mm; **revolver** Smith & Wesson, kal. 357 Mag. (cev 6 + 4 "); revolver Rossi target, kal. 357 Mag. (6" col). Tel.: 041/690-051 – vsak delovnik od 9. do 12. in od 14. do 17. ure (Majsen).

Prodaj Suhlovo bok šibrenico, mod. 100 E, kal. 12/12, z ejektorji in kopitom iz orehovine. Puška je dobro ohranjena. Tel.: 041/620-862.

Prodaj karabinko, kal. .308 Win. (kopito za levičarja), izdelana po naročilu. Puška ima osmerokotno cev in montiran str. daljnogled Kahles 6 x 42. Stara je dve sezoni. Tel.: 041/297-313.

Prodaj karabinko Browning, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 6 x 42 Zeiss. Puška je kot nova. Cena 1.400 €. Tel.: (02)703-42-96, zvečer.

Prodaj bok kombinirko puškarnice Kranj, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), izdelano po naročilu. Cena 2.200 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj dvocevno risanico Baikal IZH 94 Express, kal. .308 Win. / .308 Win., z rdečo piko druge generacije. Puška je kot nova. Cena 400 €. Tel.: 041/619-258.

Prodaj boroveljsko bokarico (Sodia), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski Habicht 4 x 32 in naboj ABC. Cena 1.900 €. Tel.: 041/571-335 ali (03) 54-83-705.

Prodaj risanico – repetirko CZ, kal. 8 x 57 IS in **šibrenico** iz, kal. 12/12. Cena v kompletu je 1.100 €. Na risanici je montiran str. daljnogled Swarovski 6 x 42 (zasučna montaža). Tel.: 041/723-455.

Prodaj karabinko, kal. 7 mm Rem. Mag., izdelek Bock – Kranj. Cev je Böhler rasant, 65 cm, s str. daljnogledom Swarovski – Habicht 3 – 12 x 56 (Suhlova

montaža), novo kopito. Puška je dobro ohranjena, cena ugodna. Tel.: 040/737-382.

Prodaj daljnogleda, zelo malo uporabljena (eden še v originalni embalaži): Zeiss 10 x 40 B in Kahles 10 x 42. Tel.: 041/390-538.

Prodaj skoraj neuporabljeno polrisanico (kranjsko), kal. 16 (65) – 6,5 x 58 R, z menjalnimi cevmi 16 – 16 in montiranim str. daljnogledom Kahles. Tel.: (02) 88-71-435.

Prodaj repetirko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss in **pištolo** CZ 75b sport 2 (kal. 9 mm) ter **boroveljsko bokarico**, kal. 16/7 x 57 R. Tel.: 041/994-604.

Prodaj oštrostrelsko risanico Mosin Nagant kal. 7,62 x 64 R (1938), cena 1100 €; **pištola** Springfield Colt 1911 A1, 7 okvirjev, z rezervno cevjo, tokom, toka za okvirje, 1000 €; ter **pištola** Smith & Wesson, mod. 649, kal. 9 x 19 mm. Tel.: 031/390-702.

Prodaj str. daljnogled Zeiss 3 – 12 x 56 T Victory, z osvetlitvijo križa, nov, še zapakiran; za 1.600 €. Tel.: 041/611-472.

Prodaj dvogled Swarovski 10 x 42 SLC. Tel.: 041/857-223.

Prodaj skoraj nove bok-šibrene cevi, kal. 12/12, za češko bokarico, mod. CZ 584-15 (Tatra), uporabljene le eno sezono. Cena 300 €. Tel.: 041/264-663.

Prodaj naslednje orožje: novo bok kombinirko A. Zoli, kal. 12/7 x 65 R, novo risanico – **prelamačo** Sabati, kal. 6,5 x 57 R, **kombinirko** A. Zoli, kal. 16/8 x 57 R, in **tricevko**, kal. 12 – 12/7 x 65 R. Vse puške so opremljene s str. daljnogledi. Informacije po tel.: 041/873-844.

Ugodno prodaj češko bokarico Super Brno, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski (Suhlova montaža). Puška je bila malo uporabljena, je kot nova. Mogoče jo je preskusiti. Tel.: 041/871-703.

Prodaj risanico prelamačo Kriehoff, kal. 6,5 x 57 R, z menjalno cevjo kal. .22 Hornet. Na obeh cevih sta montirana str. daljnogleda. Tel.: 041/857-223.

Kupim karabinko (s kratkim zaklepom), kal. 6,5 x 57 ali 7 x 57 ali 7,62 x 39. Tel.: 041/857-223.

Prodaj bok šibrenico, kal. 12/12 (1 sprožilec, ejektorja); **šibrenico** – brezpetelinko Crvena Zastava, kal. 16 – 16; **risanico – repetirko** MKP Krico, kal. 22 LR; **risanico – prelamačo** Češka Zbrojevka ZBK 110, kal. .222 Rem. in **risanico – repetirko** Krico, kal. .222 Rem. Vse puške so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj strelne daljnogleda Swarovski Z6i 2 – 12 x 50L, z osvetljenim merilnim križem, Swarovski PV – N-3 – 12 x 50, z osvetljenim merilnim križem in Swarovski 1,5 – 6 x 42 in Swarovski 1,25 x 24. Tel.: 041/749-053.

Prodaj karabinko CZ, kal. 6,5 x 57 (Suhlova mont.) s str. daljnogledom; **karabinko**, kal.

8 x 57, s str. daljnogledom (Suhlova mont.) in rdečo piko; **pištolo**, kal. 9 mm – kratka; **bokarico** Suhl, lahko, dobro ohranjeno, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi kal. 16/ 5,6 x 50 R in str. daljnogledom; **karabinko** Mauser, kal. 6 mm Rem. Mag., str. daljnogledom Swarovski 8 x 50, ter **risanico** – prelamačo Baikal, kal. .308 Win. (str. daljnogled Zeiss) in menjalno cevjo kal. 12. Tel.: 031/380-448.

Prodaj risanico – repetirko (Sava Kranj), kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 6 x 42 (Suhlova mont.). Puška ima boroveljsko cev (65 cm). Tel.: 031/314-627.

Prodaj polavtomatsko puško Remington in repetirno risanico Voere; obe kal. .22 LR. Tel.: 041/500-200.

Zamenjaj enocevno risanico – prelamačo ZBK 110, kal. .222 Rem., s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 (potisna montaža), za enocevno risanico – **prelamačo močnejšega kalibra** (od 6,5 x 57 R dalje). Prav tako **zamenjaj menjalne cevi** kal. 16/16 za češko bokarico (ZH), zadrge 2 x 3/4, za **vožno cev**, kal. .22 WMR, do 5,6 x 52 R in dolžino 60 cm (za šibreno cev kal. 16). Tel.: 041/875-382.

Prodaj polavtomatsko risanico Browning bar long trac, kal. .30 – 06. Puška je stara tri leta. Tel.: 031/383-922, Jure.

Prodaj boroveljsko bok kombinirko, kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16. Puška je v odličnem stanju (bila je zelo malo uporabljena). Tel.: 041/805-776.

Prodaj rusko bok šibrenico, kal. 12/12 (pol-trap), z enim sprožilcem. Tel.: 031/890-506.

Prodaj kombinirano lovsko puško Suhl, kal. 16/7 x 57 R z menjalno cevjo 16/16 in s strelnim daljnogledom Swarovski 4 x 32 (Suhlova montaža), križ A1. Puška je starejše izdelave, z izredno dobro ohranjenimi cevmi ter bogato gravuro. Tel.: 051/391-336.

Prodaj češko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (potisna montaža). Cena 1000 €. Tel.: 040/983-919

Lovski psi

Prodaj lovške terierje, potomce odličnih, delovnih staršev, poležene 22. 4. 2008 in **resaste foksterierje** iz lovske vzreje (mati z vzrejno oceno 5/1), poležene 6. 4. 2008. Psarna Lipovška; tel.: 040/354-590.

Zbiram prednaročila za predvideno leglo (6. 8. 2008) **brak-jazbečarjev** (o: 5/1, m: 4/1). Miha Škof, Pečice 25/A, 3257 Podsreda.

Prodaj mlade nemške prepeličarje – serce. Leglo 12. 4. 2008. Cena mladiča je 270 €. Tel.: 041/600-867.

Prodaj leglo brandl brakov, odličnih staršev. Mladiči bodo primerni za prevzem od 18. 8. 2008 naprej. Tel.: 031/615-236.

Prodaj resasto jazbečarko, staro 3 mesece. Psička je uvožena iz priznane češke psarne.

Na voljo je samo dobrim in resnim vodnikom. Tel.: 051/324-458.

Prodaj brak-jazbečarje, poležene 9. 7. 2008. So potomci odličnih staršev. Tel.: (03) 57-25-292 ali 041/209-012.

Prodaj nemško prepeličarko – serko (poležena 4. 5. 2008), odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/392-459, Gregor.

Prodaj mlade tribarvne nemške goniče, odličnih staršev. Stari so štiri mesece. Tel.: 031/680-772.

Prodaj mlade resaste istrske goniče (2 samčka in 1 samičko), poležene 13. 4. 2008. So preventivno cepljeni. Leopold Slak, Gornji Globodol 12, Mirna Peč. Tel.: 031/396-347.

Prodaj brak-jazbečarja, starrega 5 let, uporabnega za lov. Tel.: 040/503-781.

Ugodno prodaj nemški gonički, odličnih, delovnih staršev. Stari sta 4 mesece, 2 x cepljeni. Tel.: (03) 581-33-25 ali 031/530-755.

Kupim psa, izšolanega za delo po krvnem sledu, ki oblažava mrtvega divjega pračiča. Tel.: 031/419-687, samo zvečer.

Prodaj jelenje rjavo brak-jazbečarko (uvoženo s Hrvaške), staro 2 leti, z odlično telesno oceno (2 x CACIB, prvakinja pasme) in opravljenim PNZ (132 t; l. n. r.) ter vzrejno oceno 5/1. Tel.: 031/473-990.

Prodaj mlade nemške žimavce (rjave serce), leglo 5. 7. 2008, potomce odličnih, delovnih staršev. Tel.: (02) 629-11-82 ali 041/477-639, Zmagomir Skofič.

Prodaj kdl. istrske goniča, starega 2,5 leta, ki goni kratko in je zelo ubogljiv, ter **brak-jazbečarko**, staro eno leto, s prav dobro telesno oceno. Tel.: 041/524-013.

Prodaj mlade kratkodlake istrske goniče, odličnih staršev, stare 3 mesece. Tel.: 041/538-433, Grošelj.

Prodaj eno leto staro črno brak-jazbečarko. Tel.: 041/528-097.

Prodaj brandel brake (leglo 4. 5. 2008), delovnih staršev. Tel.: 041/875-786 ali (02) 87-60-709.

Prodaj nemške lovške terierje (samičke), odličnih staršev. Leglo 20. 4. 2008. Tel.: 041/346-914.

Prodaj izredno lepo leglo nemških ptičarjev žimavcev. Tel.: 031/429-019.

Prodaj 3 leta staro posavsko goničko, telesno ocenjeno in z opravljenim PNZ. Tel.: (02) 885-33-14.

Prodaj nemške lovške terierje (sredi septembra bodo primerni za oddajo). So potomci delovnih staršev (oče mednarodni šampion). Tel.: 041/486-288.

Prodaj leglo hovanvskih barvarjev, poleženih 4. 7. 2008. So potomci odličnih staršev (po telesu in v delu). Tel.: 040/523-549.

Prodaj posavsko goničko. Tel.: 031/614-822.

Prodaj dva rodovniška, črnobela angleška špringer španjela, stara 4 mesece. Mladiča

sta cepljena proti steklini in opremljena s čipom. Oba starša imata vzrejno oceno 5/1 in l. n. r. (več kot 180 t). Cena psa je 250 €. Tel.: 041/258-800.

Prodaj mlade istrske kdl. gonice, polezene 4. 5. 2008. So potomci odličnih delovnih staršev. Oče: 5/1, m: 5/1. Tel.: 041/728-418 (Koper).

Oddam 4 mesece stara nemška prepeličarja serca (psa in psičko). Starša imata odlično telesno in delovno oceno. Tel.: 031/308-717.

Prodaj mlado nemško gonničko, staro 4 mesece in 7-mesečno psičko pasme slovaški kopov. Obe izvirata iz vrhunskih vzrejnih linij. Tel.: (02) 884-46-33; 031/613-302.

Oddam mlade bosanske barake, polezene 9. 3. 2008. Psi so odlični za lov na divje prašiče. Tel.: 041/733-290, Franko.

Prodaj resaste istrske gonice, stare 4 mesece, odličnih staršev. Tel.: 041/464-086, Sašo.

Prodaj mlado posavsko gonničko (leglo 20. 2. 2008). Tel.: 051/410-302.

Prodaj mladiča pasme angleški springer španjel, moškega spola, odličnih staršev v delu in po zunanosti. Tel.: 031/687-718.

Prodaj vrhunsko leglo nemških prepeličarjev – sercev, razstavnih in delovnih staršev z več mednarodnimi priznanji. Tel.: 041/809-143 ali (03) 571-75-95.

Drugo

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj metalni stroj za glinaste golobe. Stroj je madžarske izdelave, avtomatski, s fonopuli, napetostjo 220 V/50 Hz. Bil je skoraj neuporabljen. Tel.: 041/877-757 ali 041/686-887.

Prodaj poljske zajce iz umetne vzreje, primerne za izpust v naravo. Zajci so stari 3-4 mesece, cepljeni in prilagojeni za življenje v naravi. Tel.: 040/503-781, Anton.

Za odstrel vam nudim 7-letne merjase (po okrog 2000 €). Tel.: 041/ 628-511.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/ 819-231, Basaj.

Izdelujem vse vrste visokih prež; tudi prostostoječe, z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Izdelam vam pasti za lov polhov, umetne valilnice za ptice duplarice in zimske ptičje krnilnice (več vrst). Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj knjige Zlatorogove knjižnice; od št. 1 do 30, **vezane letnike revije Lovec** od leta 1971 do 1978, **dermo-plastične preparate**: gamsov kožuh z nagačeno glavo, gams – doprsni, 2 x smjaka – doprsna, več srnjajih rogovij, ustrojeno jelenovo kožo, usnjen sledni jermen. Tel.: 041/446-112.

Prodaj bronasti kip Jelenja družina (jelen, košuta in tele), znanega francoskega kiparja iz 19. stoletja. Pokličite naj samo resni kupci; tel.: 041/795-778.

Vzrejna komisija KZS za gonice, skupaj z LKD Bela krajina, LD Metlika, LD Semič in LD Suhor

organizira

DRŽAVNO TEKMO GONIČEV – CACT 2008.

Tekma bo 8. 11. 2008 z zborom ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Metlika.

Do 1. 10. 2008 sprejema pisne prijave s priloženo kopijo rodovnika tajnik VK za gonice: naslov Jožef Verčko, Troblje 46/d, 2380 Slovenj Gradec.

Psi morajo izpolnjevati pogoje iz Pravilnika o ocenjevanju dela gonicev.

Vzrejna komisija KZS za gonice

organizira

VZREJNI PREGLED ZA GONIČE,

ki bo 15. 11. 2008 ob 8. uri

v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Zbor bo pred gostilno Rogina.

Na vzrejni pregled lahko privedete pse brez predhodne prijave, vendar morajo biti vsi psi že telesno ocenjeni in imeti opravljen PNZ.

Vodniki morajo imeti s seboj original in kopijo rodovnika za vse privedene pse.

Predsednik VK:
Slavko ŽLEBNIK

Tajnik VK:
Jožef VERČKO

Prodaj vezane letnike revije Lovec (od 1969 do 2005). Tel.: 041/904-568 ali (03) 573-64-83.

Prodaj terensko vozilo nissan terano 2.7 TDI II, letnik 1997, s klimatsko napravo, lepo ohranjen, vreden oglada. Informacije: 041/ 636-291, Peter.

Prodaj odlično ohranjeno te-

rensko vozilo honda CRV, 2,0, 4WD, l. 98, temno zelene kovinske barve, klimatska naprava, ABS, el. paket, varnostni loki, vlečna kljuka, radio. Tel.: 041/507-559.

Prodaj lovske trofeje, rogovja srnjaka, jelena, damjaka, roglje gamsa (na ročno izrezljanih podložnih deščicah), čekane divjega merjasca, doprsne preparate in nagačeno divjad (mufon, svizec, pernata divjad), **ribiško opremo** (palice DAM), vzmet, navijalke in več vab (kompletna ribiška oprema 150 €, ostalo po dogovoru). Tel.: 051/844-891, po 18. uri.

SEPTEMBER					
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)	
		vzide	zaide	začet. konec	
1. Po	8:11	20:03	6:23	19:40	5:14 20:48
2. To	9:21	20:21	6:24	19:38	5:16 20:46
3. Sr	10:32	20:41	6:26	19:36	5:17 20:44
4. Če	11:41	21:04	6:27	19:34	5:19 20:42
5. Pe	12:49	21:32	6:28	19:32	5:20 20:40
6. So	13:55	22:07	6:29	19:30	5:22 20:38
7. Ne	14:55	22:50	6:31	19:28	5:23 20:35 ☽
8. Po	15:48	23:42	6:32	19:26	5:24 20:33
9. To	16:33	-----	6:33	19:24	5:26 20:31
10. Sr	17:08	0:44	6:34	19:22	5:27 20:29
11. Če	17:37	1:50	6:36	19:20	5:29 20:27
12. Pe	18:01	3:00	6:37	19:19	5:30 20:25
13. So	18:22	4:12	6:38	19:17	5:31 20:23
14. Ne	18:41	5:24	6:39	19:15	5:33 20:21
15. Po	18:59	6:38	6:41	19:13	5:34 20:19 ☽
16. To	19:19	7:52	6:42	19:11	5:36 20:16
17. Sr	19:41	9:10	6:43	19:09	5:37 20:14
18. Če	20:08	10:30	6:44	19:07	5:38 20:12
19. Pe	20:42	11:51	6:46	19:05	5:40 20:10
20. So	21:26	13:10	6:47	19:03	5:41 20:08
21. Ne	22:23	14:22	6:48	19:01	5:43 20:06
22. Po	23:32	15:20	6:49	18:59	5:44 20:04 ☽
23. To	-----	16:06	6:51	18:57	5:45 20:02
24. Sr	0:49	16:41	6:52	18:55	5:47 20:00
25. Če	2:07	17:08	6:53	18:53	5:48 19:58
26. Pe	3:25	17:30	6:54	18:51	5:49 19:56
27. So	4:40	17:50	6:56	18:50	5:51 19:54
28. Ne	5:53	18:08	6:57	18:48	5:52 19:52
29. Po	7:04	18:26	6:58	18:46	5:53 19:50 ☽
30. To	8:14	18:45	6:59	18:44	5:55 19:48

molex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobruva 1
Telefon: 00 386 (01) 582 13 10
040/524-355

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI,
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!
KROJŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Hubertus
Club d.o.o.
Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA
LOV NA DAMJEKA V RUKU
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terensko pripravo trofej ter odstrelom damjeka z rogovjem, težkim
do 2,50 kg 1.050 €
do 3,00 kg 1.420 €
do 3,50 kg 1.950 €
do 4,00 kg 2.870 €
do 4,50 kg 4.470 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA JELENA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terensko pripravo trofej ter odstrelom jelena z rogovjem, težkim
do 5 kg 1.470 €
do 6 kg 2.130 €
do 7 kg 3.120 €
do 8 kg 4.320 €

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA
4 polpenzionirani v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terensko pripravo trofej ter odstrelom merjasca s čekani, dolgimi
do 11,9 cm 690 €
do 14,9 cm 930 €
do 16,9 cm 1.220 €
do 19,9 cm 1.420 €
do 21,9 cm 1.600 €

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
in
LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO CERKNICA
prirejata
DRŽAVNO TEKMO V VODNEM DELU
za vse pasme lovskih psov
s podelitvijo CACT – SLO, priznано od KZS

Tekmovanje bo v soboto, 27. septembra 2008.

Prijavnina je 35,00 € na psa.
Prijavnino je treba plačati pred prireditvijo na račun Društva ljubiteljev ptičarjev:
0201 0025 3852 458, s pripisom »Državna tekma v vodnem delu – 2008«.

Vse dodatne informacije: **Andreja Strajnar (041/484-242)**.

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena JZP/ŠPP za ptičarje (pri drugih pasmah lovskih psov pa vzrejna preizkušnja). Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj prave telesne ocene opravljen tudi preizkus dela v vodi.

Tekmovati bo mogoče **posamezno in ekipno**. Ekipo je treba prijaviti pred začetkom prireditve in jo sestavljajo trije vodniki s svojimi psi.

Fotokopije obeh strani rodovnika in dokazila o plačilu prijavnine pošljite na naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana** ali na elektronski naslov: info@pticarji.net

Zadnji rok prijave in plačila: **10. 9. 2008**.

Dodatne informacije in prijavnica: www.pticarji.net

Število tekmovalcev je omejeno na 21!

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z Zvezo lovskih kinologov Pomurja

organizira

**DRŽAVNO VSESTRANSKO
UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO
PTIČARJEV (VUP)**

s podelitvijo CACT – SLO

Preizkušnja bo **25. in 26. oktobra 2008** v lovišču LD Ljutomer. Zbor udeležencev bo 25. oktobra ob 8. uri v lovskem domu LD Ljutomer.

Prispevek za poravnavo stroškov preizkušnje, 35,00 €, je treba vplačati na račun Društva ljubiteljev ptičarjev, št. **0201 0025 3852 458**, s pripisom »za VUP 2008«.

Vse dodatne informacije: **Vojko Pirher, 041/741-209**.

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj dobro, opravljena PZP, JZP ali ŠPP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in v vodi. Obvezno je uradno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini.

Preizkušnja bo potekala po **Pravilniku za vsestransko uporabnostno preizkušnjo ptičarjev (VUP)**. Pernato divjad bo priskrbel prireditelj, odrasle lisice (teža najmanj 3,5 kg) in poljskega zajca za vlečko pa naj prinesejo tekmovalci s seboj. Ovira bo postavljena po pravilniku VUP (90. čl.). Pri polaganju umetnega krvnega sleda bo uporabljena kri srnjadi.

Čitljivo izpolnjene prijavnice (Obrazec P, št. 1), na katerih mora biti pri krvnem sledu **obvezno označeno, ali je pes pokazatelj ali oblajač**, s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani startnini, pošljite na naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana** ali na elektronski naslov: info@pticarji.net.

Zadnji rok prijave: **20. 9. 2008**.

Če bi bilo manj kot 10 udeležencev, si DLP pridržuje pravico do spremembe naziva državne tekme v lokalno.

**KLUB LJUBITELJEV PSOV JAMARJEV
SLOVENIJA**

**Državna, vsestransko uporabnostna
preizkušnja za terierje (VUP) CACT 2008**
bo 5. oktobra 2008 v lovišču LD Volče.

POZOR! (Opozarjamo vas, da je VUP prestavljen s sobote, 4. 10. 2008, na nedeljo, 5. 10. 2008, zaradi lažje izvedbe).

Zbor: Ob 8. uri pred Mercatorjem v Volčah.

Prijave: Prijavnica je v letnem biltenu kluba kot priloga. Poleg prijavnice priložite še obojestransko fotokopijo rodovnika in pošljite na naslov: **Gorazd SINJUR, Petrušnja vas 16, 1296 Šentvid pri Stični**.

Pogoji: Najmanj uspešno opravljen PNZ ali VP (vzrejna preizkušnja). Če bo udeležencev manj kot 5, bo preizkušnja odpovedana.

Prijavnina: Znaša 40 €. Nakažite jo na TRR kluba: 02010-0011664410, s pripisom CACT. Fotokopijo potrdila o vplačilu priložite k prijavnici.

Ob morebitni odpovedi VUP-a vas bomo pravočasno obvestili in vrnili prijavnino.

Zadnji rok za prijavo je 25. 9. 2008.

Vzrejna preizkušnja in vzrejni pregled za TERIERJE

bo 18. oktobra 2008 v lovišču LD Vrhnika (v organizaciji LKD Ljubljana).

Zbor: Ob 8. uri pri kamnolomu pod Čelom, Vrhnika (ob cesti Vrhnika–Horjul).

Prijave: Prijavnica je v letnem biltenu kluba kot priloga. Zraven priložite obojestransko fotokopijo rodovnika in pošljite na naslov: **Gorazd SINJUR, Petrušnja vas 16, 1296 Šentvid pri Stični**.

Pogoji: Opravljena telesna ocena (prav dobro ali odlično) in PNZ.

Zadnji rok za prijavo je 8. 10. 2008.

Vzrejni pregled z vzrejno preizkušnjo za JAZBEČARJE

bo 25. oktobra 2008 v lovišču LD Brezovica (LKD Ljubljana).

Zbor: Ob 8. uri pred gasilskim domom v Notranjih Goricah.

Prijave: Prijavnica je v letnem biltenu kluba kot priloga. Zraven priložite obojestransko fotokopijo rodovnika in pošljite na naslov: **Gorazd SINJUR, Petrušnja vas 16, 1296 Šentvid pri Stični**.

Pogoji: Opravljena telesna ocena: prav dobro ali odlično in PNZ.

Zadnji rok za prijavo je 15. 10. 2008.

OPOZORILO!

Vse vodnike psov jamarjev opozarjamo, da je pogoj za prijavo na vzrejni pregled opravljeno celotni PNZ!

Opozarjamo vas tudi, da se zaradi organizacije pravočasno prijavite na prireditve, saj se v nasprotnem primeru ne boste mogli udeležiti prireditve kot tekmovalce.

Hvala za razumevanje.

Informacije o prireditvah: klub.klpj@gmail.com

Vzrejna komisija za barvarje pri KZS

organizira

**VZREJNI PREGLED ZA BAVARSKO
IN HANOVRSKE BARVARJE**

v soboto, 13. 9. 2008, ob 9. uri
pri lovskem domu LD Čemšenik (izvoz Trojane).

Vzrejnega pregleda se lahko udeležijo psi in psice, ki so stari najmanj 9 mesecev. Glavna preizkušnja (opravljen preizkus dela po naravnem krvnem sledu) ni pogoj za udeležbo na vzrejnem pregledu. Plemenjaki in plemenke bodo v takem primeru prejeli vzrejno dovoljenje naknadno, po uspešno opravljeni preizkušnji.

Ob vzrejnem pregledu je treba predložiti: rodovnik psa, obojestransko kopijo rodovnika in potrdilo o cepljenju psa proti steklini.

Komisija za lovsko kinologijo pri LZS in VK za barvarje bosta organizirala **tečaj za vodnike krvosledcev** v začetku letošnjega oktobra. Interesenti naj pošljejo prijavo do 20. 9. 2008 na elektronski naslov adrnovsek@gmail.com ali pokličejo na gsm 031/270/148. Število kandidatov je omejeno.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LKD Celje

organizira

31. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA

Mednarodno širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP) ptičarjev CACIT – FCI

Preizkušnja bo **11. in 12. 10. 2008** v loviščih LD Žalec.

Prispevek za preizkušnjo: **40,00 €** na psa in ga je treba vplačati na račun Društva ljubiteljev ptičarjev, št. **0201 0025 3852 458**, s pripisom "za JPP-SM 2008". Prispevek mora biti obvezno vplačan pred prireditvijo!

Vse dodatne informacije: **Andreja Strajnar: 041/484-242**.

Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena PZP z najmanj 45 točkami, JZP z najmanj 165 točkami ali PP/ŠPP (ali VUP) z najmanj II. n. r. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj prav dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in v vodi.

Čitljivo izpolnjene prijavnice s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o vplačanem prispevku za preizkušnjo pošljite na naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana** ali na elektronski naslov: info@pticarji.net.

Zadnji rok prijave: **1. 10. 2008**.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

in

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO PTUJ

prirejata

**6. DRŽAVNO PRVENSTVO PTIČARJEV
za prehodni pokal sv. Huberta**

s podelitvijo CACT – SLO, priznано od KZS.

Prvenstvo bo v nedeljo, **2. novembra 2008**, v lovišču LD Sv. Marjeta **niže Ptuja**.

Zbor udeležencev bo na dan prireditve ob 8. uri pred lovskim domom LD Sv. Marjeta niže Ptuja v Placerovcih 26 pri Gorišnici.

Prispevek za poravnavo stroškov preizkušnje, 35,00 €, je treba predhodno poravnati na račun LKD Ptuj, št. 0420 2000 0764 491 (NKB Maribor, PE Ptuj) ali na dan prireditve pred začetkom.

Vse dodatne informacije dobite po tel.: **(02)745-02-81** (LKD Ptuj), **031/341-553** (M. Obran) in **031/619-609** (J. Horvat).

Kot **pogoj** za udeležbo na prvenstvu mora imeti pes/psica uspešno opravljeno JZP ali ŠPP.

Tekmovati bo mogoče **posamezno in ekipno**, oboje za prehodni pokal. Ekipo je treba prijaviti pred začetkom prireditve in naj jo sestavljata dva vodnika **iz iste LD ali LKD**.

Čitljivo izpolnjene prijavnice pravočasno pošljite na naslov: **LKD Ptuj, Potrčeva 45, 2250 Ptuj**.

Prijavnici mora biti obvezno priložena **fotokopija obeh strani rodovnika**.

Število tekmovalcev je omejeno na 20!

Zadnji rok prijave: **15. 10. 2008**.

LOVSKA DRUŽINA OTOČEC

prireja

v soboto, 13. 9. 2008, od 16. ure naprej uradni trening,
v nedeljo, 14. 9. 2008, ob 8. uri na strelišču na Pahi pa

TRADICIONALNO TEKMOVANJE V STRELJANJU NA GLINASTE GOLOBE.

Pogoji tekmovanja:

- Tekmovalna serija bo štela 20 golobov.
 - V ekipnem delu bo ekipa štela štiri člane (veljal bo rezultat najboljših treh).
 - Za ekipni rezultat bo štela prva serija strelca.
- Za posamezno uvrstitev bo vsak tekmovalac lahko tekmoval tudi večkrat.
- Tekmovanje v izpadanju (fair play).
 - Tekmovanje veteranov (starost več kot 50 let) na 15 golobov.
 - Prijave bomo sprejemali na dan tekmovanja do ure, ko bo tekmovanje še mogoče pravilno izpeljati.

Nagrade:

Ekipno: Prva ekipa bo prejela prehodni pokal, tri najboljše ekipe pa tudi pokale v trajno last.

Posamezniki: Prvi trije bodo prejeli pokale in denarne nagrade, do 10. mesta pa tudi praktične nagrade.

Fair play: Prvi trije bodo prejeli pokale, do 10. mesta pa prav tako praktične nagrade.

Veterani: Za 1. mesto je pripravljena bogata nagrada; prvi trije bodo prejeli tudi pokale, drugi pa praktične nagrade.

Informacije: Janez Ferkolj 040/ 815 449.

Vljudno vabljeni vsi strelci in drugi!

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2.
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS

DALJNOGLEDI - SPEKTIVI

NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

ELEKTROPLASTIKA
Križevci pri Ljutomeru, d.o.o.

Šestri naboji za lov in šport lastne proizvodnje. Proizvajamo naslednje šestri strelivo:

- K12/70-3,0-3,5-4,0-4,7-FF-Brennek-Trap-pogretni naboj-gumi naboj
- K22/85-3,5-4,0 in K30/85-3,5-4,0
- K36/70-3,0-3,5-4,0-4,7-FF-Brennek-Trap-pogretni naboj
- K30/70 in K30/76-3,0-3,5-4,0-4,7-Brennek-Trap

Naboji so izdelani in kontrolirani po C.I.F. (a).

Dobavo streliva je možna na sedežu podjetja in v mesh boje izdelovalnih trgovinah z strelivom.

Višji tehnični podatki o proizvedenem strelivu so na razpolago na naši spletni strani www.slobitplastika.si

ŽE 17 LET USPEŠNO NA TRŽIŠČU DOMA IN V TUJINI

BOCK

puškarstvo
louska in ribiška trgovina

Podjetje za izdelavo in prodajo lovskega orožja, Dražgoška 2,
4000 Kranj, Tel.: 04/202-33-20, Faks: 04/202-60-00,
Email: bock.kranj@siol.net, Url: www.bock.si

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvestna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA: 270,80 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvestna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **207,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujete!

JORDAN

4x4+reduktor

SUZUKI Avtošola Jordan • Šestjica • 01/306 63 48 • www.avtošola-jordan.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmeh slabše vidljivosti.

RD 42

RD 30H

RD 30

RD 25H

Optična pika 2. generacije
Pasatova

dolžina: 82 mm, teža: 335 g,
4 velikosti mrežne pike, 7 jakosti
osvetlitve, splošna smera:
108,50 €

BELUGA, d.o.s., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

Pasat, specialist za lov in ribolov, vas popelje na vrhunski lov po vsem svetu:

Jelen v ruku na Madžarskem, le uro vožnje od slovenske meje. Odstrel jelena z rogovjem 150-160 CIC za 900 €, v medalji že za 1.400 €.

Lov na bizona in antilopo pronghorn v preriji ameriškega Divjega zahoda. 3 dni lova v Južni Dakoti, vključno z odstrelom obeh vrst divjadi za 3.895 €. Lov v našem spremstvu oktobra 2008.

Slovenija: Pevšalni lov na gamsa vključno z odstrelom koža ali kože za 600 €.

Madžarska: 2 dni lova v madžarski pušči ter odstrel 5 zajcev za 390 €. Fazan 16 €. Lov naše skupine je 8. in 9. ter 22. in 23. oktober.

Kanada: Los v Novi Fundlandiji oktobra. 6 dni lova, vključno z odstrelom, za 3.600 €.

Kanada: 4 dni lova v ruku (november), vključno z odstrelom 2 belocepih jelenov za 2.299 €.

Pasat d.o.s.
www.pasat.si > info@pasat.si > tel. 01 428 37 40 > GSM 041 728 143

Rechargeable Flashlight System RX4019E

MAGLITE 114 €
postojina plačamo mi

3DIM

3 DIM, d.o.o., Zaloška 269, 1000 Ljubljana
041 691 819 | info@3dim.si | www.3dim.eu

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
hubertus
plašče
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškimi hribom)

Gladus

Titan

Remington

MERCURY

Blaser

Sabatti

RUGER

ALFA

AKCIJE
POSOJILA
POPUSTI

Titan puške + montaža + optika **-10%**

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

interclass
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(01) 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

mazda

VOLVO

Ugodnosti za
člane LD.

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

ME 2x-44 W 164,83 €
ME 1,3-8x-54 W 188,62 €
ME 3,5-10x-60 W 224,09 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.s., Ljubljana; Tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

EUROSUPER AKCIJA!

Akcijske cene + darilo, popust v vrednosti cene poriva za 15.000 km**

Akcija -1.000 EUR
+ Darilo
Vrednost poriva za 15.000 km**

pro_ceed

Novi avtomobilski komplet s šestimi zadnjimi bočnimi, Adi svetlobni, elektri poklopi, CDMPD (dualni sistemom zupčastim na volanu in izmenično napravo, ... in še 11. 704 EUR

KIA LJUBLJANA

Leskovaška 2, Ljubljana

☎ 01/ 584-33-33

☎ 080 2001 www.kia.si

* Prodajna garancija 7 let / 150.000 km, vključno s motorji in menjalnikom, 5 let / 150.000 km pa za celotno vozilo. Garancija velja za Kia po 3 v vseh državah EU (+ Norveška, Švica, Islandija in Španija) sose in Belgije in Romunije. Nastane popust garancije vozila do največje vrednosti garancije. Vrednost vozila, odvisno od proizvajalca, v primeru vzorca Kia. Podrobna pogoja poriva in emisije vozila KIA poišči na www.kia.si in modelom 1.30i, 1.45, 1.60i, 1.8i in 1.8i CRDi. Akcija MPC cene velja na vključeno depozito za nastalo ceno prodaje. Slike je simbolične.

** Darilo v vrednosti 1.000 EUR se poriva je izračunano na osnovi cene poriva izven davila (bruto vrednosti) kar znaša 1.217 EUR za motorjevin benzinski motorji 1.30i in 1.295 EUR za motorjevin dizelski motorji 1.45, 1.60i, 1.8i in 1.8i CRDi. Akcija velja do 30.9.2008.

Vabimo vas, da se pridružite naši družini Purina Pro Plan. Klub vzrediteljev Purina Pro Plan Slovenija vam nudi številne ugodnosti.

Obrnite se na vašo najbližjo prodajno-informacijsko točko (PIT):

- LJUBO MEGLIČ, Gorenjska, 040/452 869, 041/869 452
- DINO BOŽIČ, Primorska, 041/204 085
- MARCEL VODOVNIK, Štajerska, 041/708 959
- TANJA BIZILJ, Ljubljana in Kočevsko, 031/699 859
- MOJCA ZUPANČIČ, Dolenjska z Belo krajino, 031/682 512
- BTL marketing, d.o.o., Prekmurje, Goriška, Notranjska, S-SV Ljubljana, Zagorje

Če želite knjižico kluba vzrediteljev Purina Pro Plan 2008 z vsemi informacijami, nas pokličite, da vam jo pošljemo na dom.

Klub vzrediteljev
Purina Pro Plan
Slovenija

Klub vzrediteljev Purina Pro Plan
BTL marketing, d.o.o., p.p. 18
1351 Brezovica pri Ljubljani
Tel. 01/365 78 10, faks 01/365 78 11
e-pošta: info@btm.si

Vam jelenjad in srnjad povzročata škodo?

Rešitev je:

TRICO®

- Je popolnoma naravno sredstvo, namenjeno odvratanju jelenjadi in srnjadi pred objedanjem vršičkov in listnih poganjkov v gozdu in vinogradih.
- Enostavna uporaba in ugodna cena.
- Ne povzroča ožigov na rastlinah.
- Takojšen učinek in dolgotrajno delovanje.
- Učinkovit naravni pripravek na osnovi ovčje maščobe.

Informacije o pripravku:
02 54 59 417

Agrosaat

Zastopa in tržji: Agrosaat, d.o.o.
Devova 5, 1000 Ljubljana
www.agrosaat.si
Proizvajalca: Kwizda Agro GmbH

ANCELJ, d.o.o.

Lebanova 3
8000 Nova Gorica

www.ancelj.si

Tel.: 07 33 21 081, 051 617 626, E-naslov: ancelj-nm@siol.net
Delovni čas: od 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

Sellier&Bellot

Ste vedeli, da je Sellier&Bellot, proizvajalec z najhitrejšim razvojem na področju streliva. Na zalogi strelivo polnjeno s krogli Barnes, Game King Hornady ter krogli iz lastne proizvodnje.

Winchester

NOVO v ponudbi je strelivo Winchester SUPREME ELITE, opremljeno s kroglo XP 3, ki združuje izredno moč, odlično penetracijo, kar zagotavlja, da divjad ob dobrem zadetku obleži v ognju.

UGODNO
MK naboji WESTRN, 22 LR HP,
Samo 0,05 EUR

Krogla XP 3